

LITTEET

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen XXII Puoluekokouksen pöytäkirjaan

Kokous pidetty Helsingissä 22. 5.-24. 5. 1951

Sisältö:

- Kertomus Puoluetoimikunnan toiminnasta 1949—1951.
- Piirijärjestöjen kertomukset 1949—1951.
- Eduskuntaryhmän kertomukset 1949—1951.
- Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan kertomukset 1949—1951.
- Alustuksia puoluekokoukselle 1952.
- Talouspolitiikan ajankohtaisia peruskysymyksiä.
- Turun ehdotus periaateohjelmaksi.
- Puoluetoimikunnan vaali.
- Vaalivaliokunnan pöytäkirja.

HELSINKI 1954

KERTOMUS.

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUETOIMI-
KUNNAN TOIMINNASTA

1949-1951

HELSINKI 1B52

/

MMdseli 196& Oy. Vapauden! fcirjapatoo

•KERTOMUS

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan toiminnasta

v. 1949

I. YLEISKATSAUS.

1. Kansainvälinen tilanne.

Maailman poliittinen tilanne kehittyi kertomusvuonna edelleen samaan suuntaan kutoi aikaisempina sodanjälkeisinä vuosina. Länsivaltani ja Neuvostoliiton välit ovat jatkuvasti huonot, voidaanpa trumenoraiaan Kauko-Idän tapahtumien katsoa kiristäneen niitä entisestään. Länsivaltani suhtautuminen Kiinan voittoisaan kommunistihallitukseen on kuitenkin pyrkinyt olemaan mahdollisimman asiallinen. Suoranaisten lähentymisyritysten epäonnistuminen! ei ole johtanut yksinomaan länsivaltain asenteesta, vaan niistä vastasiirroista, joita kansainvälinen kommunismi on tehnyt myös Kiinan naapurimaissa. Mikäli Kiinani ja Neuvostoliiton välillä päästään läheiseen yhteistyöhön käytännössä, on vuosi 1949 merkinnyt kommunistista ideologiaa kannattavan valtioryhmittymän ihmis- ja taloudellisten resurssien huomattavaa lisääntymistä.

Euroopan tilanteelle on ollut ominaista sekä läntisen että itäisen valtioryhmän pyrkimys omien asemien lujittamiseen. Läntisten valtioiden yhteistoiminta on tapahtunut edelleen poliittisten ja taloudellisten kysymysten merkeissä eivätkä sotilaallista yhteistyötä valmistelleet konferenssit ole johtaneet huomionarvoisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin voimakkaasta lehti- ja uutishälystä huolimatta. Itä-Euroopan maissa on kuluneena vuonna tapahtunut saadun valta-aseman lujittamista ennen kaikkea kyseisten maiden turvaamiseksi ns. tito-laisuuden tartuntavaaralta. Toistuneet puhdistukset ovat säälimättömästi kohdistuneet myös ao. kommunistipuolueiden joh-

tohenkilöihin. Neuvostoliiton ja ns. kansandemokratioide yhteistyömahdollisuuksien kehittymistendenssiä osoittaa mm. marsalkka Rokossovskin siirtyminen Puna-armeijasta Puolan puolustuslaitoksen johtoon.

Saksan ja Itävallan rauhankysymykset ovat edelleen avoinna. Kammankaan suurvaltaryhmän taholta ei näitä asioita ole pyrii kiirehtimään, mikä on merkinnyt sekä Saksalle että Itävallalle vaikean taloudellisen ja sisäpoliittisen kriisin pitkittymistä ja lamaannustilan jatkumista. — Ranskan ja Italian kansainvälistä asemaa ovat heikentäneet niiden sisäiset levottomuudet ja poliittinen hajanaisuus. — Englannin työväenhallitus on taloudellisten vaikeuksien lisäksi saanut odotettujen parlamenttivaalien vuoksi taistella yhä kasvavaa vanhoillisten vastarintaa ja propagandaa vastaan. — Pohjoismaiden piirissä ovat Tanska ja Norja lopullisesti valinneet ulkopoliittisen tiensä liittymällä Atlantin puolustusopimukseen. Ruotsi, jonka arviointeihin on myös Suomen asema vaikuttanut, ei ole vastaavaa askelta ottanut, vaan on päättänyt pysytellä perinteellisellä puolueettomuuskannallaan.

Kansainvälinen tilanne ei kertomusvuonna ole päässyt kehittymään yakiintuneen rauhan kannalle. Jatkuvat yhteenotot YK:n piirissä eivät lupaa parempaa tulevastakaan kehityksestä. Rauhaa kaipaavat kansat ovat jokaisessa maassa väsyneet seuraamaan suurvaltojen keskeisiä kiistoja ja vajonneet määrätynlaiseen pessimismiin, mitä kuvaa esim. se seikka, että tiedusteltaessa käsityksiä uuden sodan välttämisen mahdollisuuksista piti 50% (amerikkalaisista (elokuussa -49) ja 57% länsisaksalaisista sotaa väistämättömänä.

2. Suomen asema.

Kansainvälisen tilanteen yleisessä kehityksessä Suomelle on kuluneen vuoden aikana muodostunut yhä selvemmin oma erikoislaatuinen asemansa. Kuuluminen Neuvostoliiton naapurimaiden kanssa tehdyn sopimusjärjestelmän piiriin ei Suomen kohdalla ole merkinnyt kansandemokratioissa tapahtuneen kehityksen seuraamista eikä toiselta puolen myös suhderikkoa länsivaltojen kanssa. Selvimmin Suomen erikoisasema kuvastuu maailman lehdistön kirjoittelussa, jossa maatamme käsitellään samanaikaisesti itäblokkiin kuuluvana ja länsimaisen demokratian maana. Suomen pääsy YK:n jäseneksi voisi omalta osaltaan vahvistaa poikkeusasemaamme sekä suurvaltapolitiikan piirissä että maailman yleisen mielipiteen silmissä.

Maamme» suhteet Neuvostoliittoon ovat rakentuneet sodanjälkeisten sopimusten pohjalle, minkä merkitystä Suomen taholta on jatkuvasti tähdenntetty. Vuoden 1949 aikana ei Suomen ja Neuvostoliiton tosiasiallisissa suhteissa ole tapahtunut negatiivista kehitystä. Sen sijaan Neuvostoliiton radiossa

ja lehdistössä on Suomen asioiden esittely tapahtunut silmiinpistävästi yksipuolisten, kommunistisista lähteistä saatujen informaatioiden perusteella. Mikäli neuvostolehdistön kirjoittelu on kuvannut Neuvostoliiton ulköpuolitiikan johdon käsitteitä, niin kotikommunistimme ovat todella onnistuneet valheellisilla tiedoillaan ja provokaatiojutuillaan, huonontamaan Suomen ja Neuvostoliiton suhteita enemmän kuin virallisesta korrektiudesta on voitu päätellä.

^"
--" Kommunistit ovat sekä puheissaan että kirjoituksissaan tehneet voitavansa saadakseen maamme epäilyttävään valoon Neuvostoliitossa. Presidentti Paasikivi antoi 219. 3. -49 oikeuskanslerin tehtäväksi tutkia kaikki ne tapaukset ja asiat, joissa kommunistit olivat väittäneet tapahtuneen rauhansopimuksen määräysten loukkaamista tai täyttämättä jättämistä. Vaikka yksityiskohtaiset tutkimukset, jotka vaativat usean kuukauden ajan, osoittivat kaikki kommunistien väitteet täysin perättömiksi, ei heidän tahollaan ole luovuttu esittämästä; niitä jatkuvasti. Kommunistien, pitkäaikaisen provokaatiokampanjan tuloksena on ilmeisesti pidettävä myös sitä sotarikollisia koskenutta muistiota, joka Neuvostoliiton taholta vuoden viimeisenä päivänä jätettiin Suomelle.

Maamme suhteet muihin pohjoismaihin ovat säilyneet entisellä läheisen yhteistyön pohjalla, jota osaltaan kuvasi myös Ruotsin, Norjan ja Tanskan pääministerien osallistuminen puolueenjohtajien ominaisuudessa 50-vuotisjuhlallisuuksiimme Helsingissä, Suhteemme muihin valtioihin ovat niinkään kehittyneet myönteiseen suuntaan.

3. Sisäpoliittisen tilanteen kehitys.

Maamme sisäpoliittinen tilanne on v:n 1949 aikana kehittynyt sosialidemokraattien hallitusvastaan merkeissä. Maalaisliittolais-kommunistinen oppositio on kerran toisensa jälkeen yhtynyt kiivaaseen eduskuntataisteluun sos.-dem. vähemmistöhallituksen kukistamiseksi. Porvarilliset puolueet taas ovat eri vaiheissa käyttäneet eduskunnallista mahtiasemaansa hyväkseen estääkseen ja jarruttaakseen määrätietoisien sosialidemokraattien politiikan toteuttamista nimenomaan taloudellisissa ja sosiaalisissa kysymyksissä. Aktiiviset otteet sisäpolitiikassa ja taloudellisessa vakaannuttamisessa olivat kuitenkin jo v:n 1948 puolella luoneet hallitukselle myönteistä mielialaa kaikkien muiden kansalaispiirien paitsi kommunistien keskuudessa.

Hallituksen määrätietoinen toiminta hintojen alentamisessa onnistui edellisen vuoden puolella niin, että eräiden maataloustuotteiden hinnat joissakin tapauksissa laskivat lähelle kannattavuusrajaa. Maatalouden kannattavuutta kokonaisuutena se ei vielä pahemmin horjuttanut, mutta se antoi aiheen maalaisliitolle ryhtyä voimakkaaseen hyökkäykseen

hallitusta vastaan* Näin syntyi helmikuussa välikysymyskeskustelu, johon kommunistit tietenkin yhtyivät, yllätyksellistä oli, että osa sinänsä vähämerkityksellistä ruotsalaista puoluetta liittyi hallituksenvastaiseen oppositioon. Eduskunnassa käytiin jännittävä äänestyskamppailu, joka päättyi hallituksen voittoon 97—95. Ainoastaan! pelko joutua jälleen täysin sekaviin sisäpoliittisiin olosuhteisiin ja pitkään hallituskriisiin ilman suuriakaan mahdollisuuksia päästä tyydyttävään lopputulokseen esti muut porvarit kaatamasta sosialidemokraattista hallitusta.

Maalaisliiton, välikysymyksen jälkeen sisäpoliittinen tilanne osoitti huomattavia oireita rauhoittumiseen. Julkisuudessa tosin jonkin verran keskusteltiin "hallituspohjan laajentamisesta", mutta sitä ei kuitenkaan Puolueoimikunnassa pidetty ajankohtaisena. Hallituksen harjoittama työllisyyspolitiikka lujitti huomattavasti sen asemaa epäpoliittisen työntekijäineksen keskuudessa. Eduskunnassa hallituksen työttömyyden torjumiseksi suorittamat toimenpiteet aiheuttivat kuitenkin kesäkuussa -49 uuden välikysymyskeskustelun, jossa maalaisliiton ja kommunistien muodostama yhteisrintama jälleen kärsi tappion.

Vähin erin on sisäpoliittisessa tilanteessa sen jälkeen tapahtunut kääntö, joka on merkinnyt sos.-dem. vähemmistöhallituksen vaikeuksien lisääntymistä ja hallituspolitiikan osakseen saaman kansansuosion vähenemistä. Se on johtunut ennen kaikkea talouspoliittisen tilanteen jatkuvasta kiristymisestä "myyjän markkinoiden" vaihduttua "ostajan markkinoiksi". Eräät porvarillisenemmistöisen eduskunnan tekemät ratkaisut taloudellisissa kysymyksissä sekä porvarillisten puolueiden härkäpäinen jarrutushalu mm. sosiaalisen lainsäädännön alalla ovat vähentäneet hallituksen mahdollisuuksia ajaa määrätietoisesti sosialidemokraattista politiikkaa.

Porvarillisenemmistöisen eduskunnan toimenpiteistä kiusallisimpia on ollut vuokrasäännöstelyn helpottamista ja vuokrien korofusta koskeva lainsäädäntö. Sodanjälkeisen inflaation tapahtuessa oli vuokrataso pidetty melko kiinteänä. Samaan aikaan kuin esim. ravintomenot olivat kohonneet n. 10-kertaisesti, oli vuokraindeksi huhtikuussa 1949 vielä IISI (v. 1036 — 100). Toukokuun alusta 1949 hallitus korotti vuokria n. kolmanneksella, mutta eduskunnan porvarillinen enemmistö ei ole tyytynyt, tähän, vaan palattuaan asiaan mm. vuoden 1949 lopussa, se vaatii laatimansa vuokralain toimeenpanemista, mikä v:n 1950 aikana aiheuttaa vuokrien asteittaisen kohoamisen n. 2/3:llaan.

Maalaisliiton hellittämättömästä painostuksesta johtuen oli hallituksen toteutettava heinäkuun alussa -49 viljan hintojen korottaminen, jolloin kuitenkin samalla myydyin viljan tukipalkkiojärjestelmästä luovuttiin. Kuluttajaväestön olojen helpottamiseksi vastaavasti alennettiin liikevaihtoveroa sekä kahvin, maidon ja maitotaloustuotteiden hintoja. Palkkatyöväestön keskuudessa on kuitenkin ollut vaikea käsittää vii jännin-

tojen korotusta, mitä tapahtuneiden hinnanalennusten ei uskottu korvaavan.

Kuluneen vuolen merkittävin sisäpoliittinen kriisi syntyi elokuussa, jolloin seitsemän kommunistista ammattiliittoa organisoivat korpilakkokampanjan. Sen voimakkaana alkumerkinä olivat seitsemisen viikkoa aikaisemmin alkaneen Kemien lakon yhteyteen järjestetyt kommunistimellakat. Heinäkuun alussa ryhtyi näet pieni työntekijäryhmä Kemi Oy:n selluloosatehtaalla lakkoon, joka suuntautui työnantajan palkanalennuspyrkimyksiä vastaan. Lakkoon yhtyi ennen pitkää yhtiön miltei koko työväestö, n. 5.000 työntekijää. Kommunistit, joilla oli kiistaton hegemonia paikkakunnalla, tekivät kaikkensa estääkseen lakon selvittämisen sekä Kemi Oy:n että siitä erillisen uittotyöläisten lakon osalta. Kun hallitus määräsi jälkimäisen lakon lopetettavaksi työläisten vaatimalla tavalla ja tämän, johdosta oli uittotyömaalle palannut melkoisesti työntekijöitä, mobilisoivat kommunistit Kemi-yhtiön lakkolaisia ja muita paikallisia kommunisteja häätämään uittotyöläisiä pois työpaikalta. Poliisin estäessä tämän yrityksen ja joutuessa vastaamaan lakkolaisten avaamaan tuleen sai syntyneen mel- lakan yhteydessä 2 henkilöä surmansa ja useat vammoja. Tapahtunutta välikohtausta ovat kommunistit koettaneet käyttää mahdollisimman räikeään kiihotukseen jatkuvasti, mutta erityisesti samaan aikaan aloittamassaan korpilakkokampanjassa. Jälkimäisen yhteydessä he kuitenkin epäonnistuivat.

Vuoden lopulla hallitus koki suurimmat vaikeutensa budjetikäsittelyn yhteydessä. Eduskunnan porvarillinen enemmistö poisti mielivaltaisesti buljetistä useita tärkeitä määrärahoja (mm. työväen nuorisojärjestöiltä) ja lisäili omia luokkaetujaan palvelevia rahamääriä, missä erityisesti, maalaisliitto kunnostautui. Arsyntyneenä hallituksen haluttomuudesta vuokrankorotuksiin porvarillinen enemmistö yritti saada vuokralakiin määräykset kohtuuttoman laajasta hylätöoikeudesta ja vuokrien huomattavasta korottamisesta. Kun hallituksen taholta ilmoitettiin asiaa vastustettavan, katsoivat porvarilliset puolueet välttämättömäksi hieman perääntyä, kuten ne tekivät myös sen vaatimusponnen suhteen, jolla pyrittiin sitomaan hallituksen kädet palkkapolitiikan hoitamisessa. Työväestöön porvarillisten puolueiden itsekäs taktikointi budjetikäsittelyn yhteydessä teki erittäin epämiellyttävän vaikutuksen.

4. Taloudellinen kehitys ja työmarkkinat

Talouspoliittisesti on kehitys kulkenut kiristyvääni suuntaan. Käännös maailmanmarkkinoilla puun ja puunjalostustuotteiden hinnoissa itse asiassa tyrehtyi keväällä '49 tämän alan vientikaupat, jotka vasta 5. 7. ja 19. 9. toimeenpantujen devalvaatioiden kautta saatiin uudelleen, käyntiin. Heikoilla maanviljelysalueilla sattunut kato on lisännyt maaseutuväestön vaikeuksia ja työttömyyttä.

Vuokran- ja viljanhinnankorotuksen jälkeen oli hintataso jälleen lähtenyt kohoamaan. Oma osuutensa tällaiseen, kehitykseen oli tietenkin juuri devalvaatioilla, vaikka niiden vaikutus kotimaan hintoihin ei vielä olekaan ehtinyt kokonaisuudessaan tulla esiin. Vuoden 1940 aikana oli hintojen nousu vähäisempi kuin yhtenäkkään sodanjälkeisenä vuonna, mutta siitä huolimatta olivat vuoden lopussa tukkuhinnat 3,1 % ja elinkustannukset 3,5 % korkeammat kuin vuosi aikaisemmin.

Samaan aikaan kuin kehitys hintarintamalla oli työväestölle epäedullinen, harjoittivat työnantajat häikäilemätöntä palkanalennuspolitiikkaa. Urakatöitä pyrittiin yhä laajemmalla mitassa muuttamaan aikapalkalla tapahtuviksi ja ylitöiden teettämisestä, johon osa työntekijöistä oli kokonaisuutensa muodostumisessa tottunut, luovuttiin mahdollisimman monella alalla.

Suurimpana työmarkkinavaikeutena on kuitenkin ollut työttömyys. Sodan aikana vallinnut työvoimapula vaihtui näet syksyllä '48 huomattavammaksi työttömyydeksi, jonka tarkkakaasta torjumisesta sos.-dem. vähemmistöhallitus sai työväestöltä tunnustusta. Suunnitelmat talven 1949—'50 työttömyyden torjumiseksi valmisteltiin, ajoissa, mutta metsätöiden myöhäinen alkaminen ja kuntien haluttomuus ryhtyä käytännöllisiin toimenpiteisiin asiassa vaikeuttivat työttömyystilanteen hoitamista, Eräillä alueilla sattunut kato lisäsi ansiotyön tarpeellisuutta pienviljelijäväestön keskuudessa, joka normaalioloissakin tarvitsee tilojensa vähäkköisyyden vuoksi osan vuodesta elatukseen muilta aloilta kuin maanviljelyksestä. Pien- ja käsiteollisuuden kehittymättömyys varsinaisella maaseudulla on niinkään lisännyt työtilaisuuksien puutetta aiheuttaen kausityöttömyyden lisäksi elinkeinoelämän rakenteesta johtuvaa pysyvää työttömyyttä.

Sosialidemokraattien työllisyyspolitiikan pyrkimyksenä on ollut teettää sellaisia töitä, jotka edistävät tuotantoelämän ja koko kansantalouden elpymistä. Työllisyysmäärärahoja käsitelti porvarillisenemmistöinen eduskunta kuitenkin budjettikäsitteilyssä varsin kovakouraisesti ja pyrki pakottamaan hallituksen siihen, että näissä töissä ei maksettaisi yleistä palkkatasoa vastaavia palkkoja eikä myönnettäisi samoja sosiaalisia etuja. Erityisesti maalaisliitto on halpaa työvoimaa saadakseen halunnut käyttää työttömyyspalkkoja omien palkanalennuspyrkimystensä toteuttamiseen. Kommunistien työttömyyspoli-

tiikka on ollut ennen kaikkea suuriäänisten sosialisoi- m. vaatimusten esittämistä ilman, että sillä taholla olisi lainkaan ajateltu vaatimuksien toteuttamismahdollisuuksia käytännössä.

Aikaisemmin mainitulla Kemlin lakolla ja siihen liittyneellä kommunististen ammattiliittojen en offensiivilla on ollut pysyvä vaikutus työmarkkinatilanteeseen ammattiyhdistysliikkeen osalta. Kun näet SAK:n kieltoa vastaan aloitetut lakot olivat murtuneet, ei kaksi kommunistista ammattiliittoa — Suomen Kuljetustyöntekijäin Liitto sekä Suomen Metsä- ja Uitto-työväen Liitto — suostunut SAK:n esittämiin ehtoihin pyrkies- sään palaamaan takaisin SAK:n jäsenyyteen, joten ne jäivät täten SAK:n ulkopuolelle. Niiden jäsenistöstä, joka nousi yhteensä n. 26.000:een, on suuri osa siirtynyt muihin ammatti- liittoihin kommunistisen osan jäädessä vanhoihin liittoihinsa.

Ammattiyhdistysliikkeen kriisi on vaikuttanut epädullisesti SAK:n jäsenmäärän kehitykseen muutoinkin kuin vain ko. ammattiliittojen osalta. SAK:n jäsenmäärä, joka sodan jäl- keen nousi nopeasti yli 300.000:n, oli vuoden 48 III neljännek- sen päättyessä vain 243.000.

Työmarkkinatilanteeseen myönteisesti vaikuttaneista tapah- tumista on ennen muuta mainittava sos.-dem. ammattiyhdls- tysväen menestyksellinen taistelu Maa- ja Sekatyöväen Liiton vaaleissa sekä S. Paperiteollisuudentyöntekijäin Liiton ja S. Puutyöväen Liiton valtaus takaisin kommunisteilta.

5. Vaalivalmistelut.

Vuoden 1949 mittaan oli ennakolta kiinnitetty huomiota lähestyviin presidentinvaaleihin. J. K. Paasikiven suostumi- sesta uudelleenvalittavaksi vallitsi epävarmuus jatkuvasti ja tiedettiin hänen suhtautuvan myönteisesti vain siinä tapauk- ssa, että valinta tapahtuisi mahdollisimman suuren enem- mistön tukemana. Tätä varten sosialidemokraatit — johdon- mukaisesti aikaisempia kannanottojaan seuraten — tukivat pyrkimystä presidentin valitsemiseksi eduskunnan toimesta. Asiaa koskevan poikkeuslaki-suunnitelman pystyivät kuitenkin ikommunistit yksinään kaatamaan, joten valitsi J. K. Paasikiven, joka sittemmin suostui asettumaan porvarillisten puolueiden ehdokkaaksi. Sosialidemokraatit tiesivät vanhas- taan, ettei omalla ehdokkaalla ollut tosiasiallisia mahdollisuuksia tulla valituksi, ja kun jo aikaisemmassa poikkeuslakia koskeneessa vaiheessa oli asetettu Paasikiven uudelleenvalitse- mista kannattamaan, päätettiin luopua oman ehdokkaan aset- tamisesta ja mennä vaaleihin ilman nimettyä ehdokasta suuntakysymyksen merkeissä. Jälkeenpäin on keskusteltu, oliko tämä "sammutetuin lyhdyin" vaaleihin meno taktillisesti paras mahdollinen ratkaisu, mutta syksyllä 49, jolloin päätös, asiasta tehtiin, olivat puolueen johtoelimet puolueuuvostoa

myöten; siitä' yksimieliset. Pyrkimys tulkita presidentin YaaUt poliittiseksi suuntakyspnyfcseksi oli luonnollinen myös sosialidemokraateille, kun kerran kommunistit ja maalaisliitto olivat ottaneet tavoitteekseen suunnanmuutoksen.

6. Yhteistyö

hallituksen, eduskuntaryhmän ja Puoluetoimikunnan kesken on ollut kiinteätä ja tuloksellista.

H. PUOLUEEN PÄÄTÖSVALTA- JA TOIMEEN- PANOELIMET.

1. Puoluekokous.

Puoluekokous pidettiin Helsingissä 31. 10.—3. II. 49. Kokouksessa valittiin uusi puoluetoimikunta, joka päätös on selostettu Puoluetoimikuntaa koskevassa kohdassa. Myöskin vahvistettiin puolueuuvoston kokoonpano, joka piti ensimmäisen kokouksensa välittömästi puoluekokouksen jälkeen. Sääntömääräisten asiain lisäksi päätettiin kokouksessa mm. puolueen sivistyspoliittinen ohjelma, lähiajan talouspoliittinen ohjelma, puolueen maatalouspolitiikan suuntaviivat, järjestö- ja valistustoimintaa koskevia kysymyksiä ja eräitä talousasioita, mm. puolueen jäsenmaksujen korottamista koskeva kysymys. Kokouksessa keskusteltiin alustavasti puolueen periaateohjelman uudistamista koskeva asia.

2. Puolueneuvosto.

Vuoden 1949 aikana kokoontui Puolueneuvosto vain yhden kerran, marraskuun 4 p:nä heti puoluekokouksen jälkeen.

Tässä kokouksessa puoluesihteerin Väinö Leskinen esitti alustuksen presidentin vaaleja koskevista toimenpiteistä. Keskustelun jälkeen Puolueneuvosto päätti yksimielisesti, että: presidentin valitsijamiesvaaleihin mennään nimeämättä Omaa presidenttiehdokasta ja että vaaleista siis tehdään poliittiset vaalit. Samalla Puolueneuvosto päätti yksimielisesti valtuuttaa puoluetoimikunnan muotoilemaan päätöksen johdosta annettavan tiedonannon.

Tämä tiedonanto, joka sitten julkaistiin marraskuun 5 p:nä, kuului seuraavasti:

Sosialidemokraattinen puolueuuvosto käsitteli eilen pitämässään kokouksessa presidentinvaalikysymystä. Kokous

hyväksyi puoluetoimikunnan toimenpiteet, joiden tarkoituksena oli ollut nykyisen tasavallan presidentin toimikauden jatkaminen poikkeuslain avulla. Kun tämä suunnitelma nyt on lopullisesti rauennut kommunistien, kannanoton vuoksi, on valitsijamiesvaalit luonnollisesti suoritettava. Puolueneuvosto toteaa edelleen, että maalaisliiton ja kommunistien asennoitumisesta johtuen vaalit tulevat suoritettaviksi puhtaasti poliittisissa merkeissä, mainittujen puolueiden tavoittelussa nykyisen hallitussuuntauksen muuttamista itselleen edullisemmaksi. Näissä oloissa puolueneuvosto puoluetoimikunnan esitykseen yhtyen, päätti olla nimeämättä; sosialidemokraattiselle puolueelle omaa ehdokasta. Puolue lähtee näin muodoin vaalitaisteluun tunnuksestaan nykyisen; sisä- ja ulkopoliittisen suuntauksen jatkaminen ja sitä vastaan kohdistettujen hyökkäysten torjuminen.

Samassa Puolueneuvoston kokouksessa hyväksyttiin myös esitys Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan jäseniksi.

3. Puoluetoimikunta.

Puoluetoimikuntaan ovat kertomusvuoden aikana ennen 3H/10—3/M pidettyä puoluekokousta kuuluneet seuraavat henkilöt: puheenjohtajana Emil Skog, varapuheenjohtajana Aleksi Aaltonen, puoluesihteerinä Väinö Leskinen sekä muina vakinaisina jäseninä Penna Tervo, Martta Salmela-Järvinen, Matti Lepistö, Varma K. Turunen, Unto Varjonen ja Janne Hakulinen. Varajäseninä kuuluivat puoluetoimikuntaan Valdemar Liljeström, Keno Pusa ja Tyyne Leivo-Larsson. Puoluetoimikunnan kokouksiin ovat sitä paitsi ns. neuvottelevina lisäjäseninä osallistuneet K.-A. Fagerholm, Valter Kuusela, Gunnar Henriksson ja Emil Huunonen.

Puoluekokouksessa valittiin puoluetoimikuntaan seuraavat jäsenet: puheenjohtajaksi Emil Skog, puoluesihteeriksi Väinö Leskinen, vakinaisiksi jäseniksi Aleksi Aaltonen, K.-A. Fagerholm, Matti Lepistö, Martta Salmela-Järvinen, Aku Sumu, Penna Tervo, Unto Varjonen sekä varajäseniksi Viljo Kuukkanen, Valdemar Liljeström ja Eeno Pusa.

Puoluetoimikunta on kokoonnut kertomusvuoden aikana 10[®] kertaa, joista kaksi kokousta on pidetty puoluekokouksen jälkeen. Puoluetoimikunnan jäsenet ja varajäsenet ovat osallistuneet kokouksiin seuraavasti: Skog 18 kertaa, Aaltonen 5, Leskinen 15, Tervo H, Salmela-Järvinen 14, Lepistö 14, Turunen IX, Varjonen 15, Hakulinen 7, Liljeström 5, Pusa 118 ja Leivo-Larsson 9 kertaa. K.-A. Fagerholm on neuvottelevana lisjäsenenä osallistunut kokouksiin 7 kertaa ja puoluekokouksen jälkeen puoluetoimikunnan jäsenenä 2 kertaa. Puoluekokouksen jälkeen on Viljo Kuukkanen puoluetoimikunnan varajäsenenä osallistunut 2 kokoukseen. Neuvottelevat lisjäsenet Gunnar Henriksson., Emil Huunonen ja Valter Kuusela ovat olleet läsnä 7 kokouksessa.

Käsittelyistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 238 pykälää. Puoluetoimikunnan *työvaliokunta*, johon ovat kuuluneet puheenjohtajana Emil Skog ja jäsenenä Väinö Leskinen, K.-A. Fagerholm, Unto Varjonen, Penna Tervo ja Matti Lepistö, on valmistellut Puoluetoimikunnan käsittelemiä asioita.

4. Puoluetoimikunnan apuelimet.

Puoluetoimikunnan apueliminä ovat toimineet Kunnallisasiain jaosto, Pienviljelijäin Neuvottelukunta, Ammattiyhdistysjaosto, Urheilupoliittinen jaosto, Veronuudistuskomitea ja Valistusjaosto. Pienviljelijäin, Neuvottelukunnan toimintakertomus seuraa puoluetoimikunnan toimintakertomuksen erillisenä liitteenä.

Kunnallisasiainjaosto puheenjohtajana on toiminut Jorma Tuominen sekä muina jäseninä Otto Marttila, Jalmari Vuorinen, Martta Salmela-Järvinen, Sulo Manninen, Eeno Pusa, Benjamin Salminen, Eino Uski ja J. E. Janatuinen. Jaoston sihteerinä on toiminut Aaro Mäkelä.

Jaosto on kokoontunut kertomusvuoden aikana kaksi kertaa. Keväällä tarkistettiin tilastot valtuustoryhmien jäsenistä ja kirjeenvaihtajista. Jaoston toimesta suositeltiin pidettäväksi eri puolilla maata kunnallisasiota käsitteleviä kokouksia ja selostustilaisuuksia. Puoluetoimistolle saapuneitten ilmoitusten mukaan on tällaisia pidettykin Uudenmaan, Satakunnan, Hämeen eteläisen, Kymen, Mikkelin, Kuopion itäisen ja Vaasan itäisen vaalipiirin alueilla. Jaoston sihteeri A. Mäkelä ja toimistonhoitaja J. E. Janatuinen ovat entiseen tapaan antaneet neuvoja kunnallisten asiain hoidosta, toimineet luennoitsijoina ja laatineet erinäisiä valituksia lääninhallituksille y.m.

Ammattiyhdistysjaosto.

Kertomusvuonna on jouduttu taistelemaan kommunistien kanssa yhä kiihtyneemmällä tempolla ammattiyhdistysliikkeen itsenäisyyden ja laillisuuden säilyttämisestä. Kommunistit, jotka edellisellä vuonna olivat kärsineet raskaan tappion valtiollisissa vaaleissa, keskittivät SKP:n johdossa ja ammatillista jaostoaan. apunaan käyttäen kaiken toimintatarmonsaa ammattiyhdistysliikkeen valtaamiseksi pyrkien tätä tietä saamaan "vallan kahvasta" kiinni maamme politiikan hoidossa. Kertomusvuonnakin jouduttiin taistelemaan kommunistien hyvin suunniteltua lakkokamppanjaa vastaan. Offensiivi oli suunniteltu jo keväällä alkavaksi, mutta sosialidemokraattien valppaudesta johtuen siirtyi heinä—elokuuhun, kestäen kamppanja n. 4 viikkoa, mutta jälkiselvittelyt useita kuukausia. Kaikki ne taistelut, jotka kommunistien ankaran hyökkäyksen johdosta **olla**n oltu pakoitettu käymään, ovat osoittaneet, että

asialldemokraattinen väki ja nimenomaan sosialidemokraattien ammattiyhdistysväki on ollut valveilla ja tästä, johtuen myöskin selvinnyt voitollisesti näissä yhteenotoissa. Tosin kommunistien toimintaa levottomuuksien lietsonnassa, etenkin kuluneen vuoden syksyllä, ovat edistäneet sellaiset taloudelliset ratkaisut, jotka palkkatyöläisten kannalta katsoen on pidettävä negatiivisina. Mutta tältäköön rjohjalta lähtien eivät kommunistit ole saavuttaneet toivomaansa tulosta.

Ammatilliseen jaostoon ovat kertomusvuonna kuuluneet Emil Huunonen puheenjohtajana sekä muina vakinaisina jäseninä Olavi Lindblom, Jussi Kivistö, Eero Antikainen, Armas Moisander (kuoli 29. 6.), Väinö Leskinen, Vald. Liljeström, Janne Hakulinen, Veikko Puskala ja Eero Kaukinen sekä varajäseninä Aku Sumu, Otto Turunen, Aimo A. Anttila, Emil Auer, Ragnar Tuori, Viljo Kuukkanen, Uljas Mäkinen, V. K. Turunen, Tyyne Leivo-Larsson ja Sulo Manninen. Sihteerinä on toiminut A. M. Myllymäki.

Jaosto on kertomusvuonna pitänyt 7 kokousta. Tämän lisäksi jaoston myötävaikutuksella on pidetty useita yhteisiä neuvotteluja muiden elimien, kuten hallituksen jäsenten ja Sos.-dem. puoluettoimikunnan kanssa.

Ammatillisen jaoston alaisuudessa on toiminut eri puolilla maata 265 toimintajaostoa ja n. 20-r-25.000 yhdysmiestä, joiden toiminta on ulottunut pääasiassa ammattiyhdistysliikkeeseen, mutta osittain myöskin kaikille muillekin sos.-dem. työväliikkeen aloille-

Kuluneena vuonna on käyty 8:n liiton kohdalla edustajakokousvaalikampanjat. Näistä kahdeksasta liitosta oli 4 kommunistien hallitsemaa, mutta vaalien jälkeen heidän hallintaansa jäi vain 2 liittoa siitäkin huolimatta, että he keinoista välittämättä ja lainvastaisia tekoja tekemällä yrittivät pitää saavuttamansa asemat hallussaan. Käydystä edustajakokousvaalikampanjoista mainittakoon seuraavaa:

Jalometallityönteläjien liiton edustajakokous pidettiin huhtikuussa. Kokouksen n. 45 edustajasta oli vain 3 kommunistia.

Muurarien liiton edustajakokous oli toukokuussa. Kommunistit pystyivät valtaamaan itselleen 75 edustajasta n. 2/3, joten he täysin määräsivät kokouksen kulusta.

Rautatieläisten liiton edustajakokous pidettiin myöskin toukokuussa. Tässä edustajakokouksessa laillisuusryhmällä oli n. 2/3 enemmistö, kokonaisedustajamäärän ollessa 210.

Elintarviketyöläisten liiton edustajakokous pidettiin helluntaina. Tämän liiton liittokokousvalmisteluissa kommunistit käyttivät häikäilemättömästi enemmistöasemaansa liitossa hyväkseen, perustamalla mm. ns. "paperiosastoja" liiton sääntöjen vastaisesti n. 30 ja pystyivät myöskin näiden osastojen avulla säilyttämään määräysvallan liitossa.

Paperiteollisuustyöntekijäin liiton edustajakokous pidettiin myöskin helluntaina. Tosin tämä kokous jäi tyngäksi siinä mielessä, että kommunistit, joiden hallussa liitto oh, mutta jotka jäivät suoritetuissa vaaleissa vähemmistöksi, (paikkaluku

sosialidemokraateilla *WI* ja kommunisteilla 610, tekivät ase-
inansa korjaamiseksi joukon laittomuuksia, mitkä huipentuivat
siihen, että he peruuttivat koko edustajakokouksen ja näin
ollen jäivät saapumatta pidettäväksi ilmoitettuun kokoukseen.
Laillisuusryhmän toimesta säännöissä määrätty kokous kuiten-
kin pidettiin ja jälkeensä kommunistitkin! ovat tunnusta-
neet olleensa väärässä ja toimineensa sääntöjen vastaisesti,
jota todistaa heidän tarjoutumisensa yhteistyöhön liiton lail-
lisuusryhmän kanssa, joka yhteistyösopimus myöskin molem-
min puolin on allekirjoitettu.

Maa- ja sekatyöväenliiton edustajakokous¹ pidettiin elokuus-
sa. Tässä edustajakokouksessa oli edustajia kaikkiaan hieman
yli 500. Laillisuusryhmäl kykeni saamaan n. 100 edustajan
enemmistön.

Kirjatyöntekijäin liiton edustajakokous pidettiin niinkään
elokuussa, jonka 112 edustajasta ainoastaan 5 lukeutui kom-
munisteihin.

Puutyöväenliiton edustajakokousvaalikamppanja oli viimei-
nen kertomusvuoden! aikana. Edustajakokous pidettiin loka-
kuussa. Kommunistit ryhtyivät heti alkuvaiheissa tekoi-
hin, joiden tarkoituksena oli estää Paperiteollisuustyöväenlii-
ton. tapaus uusiutumasta ja estää liiton siirtyminen sociali-
demokraattien hallintaan. Näiden laittomien teköjen johdosta
kommunistit saavuttivat 4 edustajan enemmistön. Laittomuus-
det olivat kuitenkin niin törkeitä, että Helsingin raastuvan-
oikeus tekemällään välipäätöksellä kielsi Uudenmaan, piirin
lii edustajan osallistumasta kokoukseen. Edustajakokouksen
voimasuhteet muodostuivat tämän jälkeen 54—47 kommunisti-
tien tappioksi, että jos edustajakokousvaalit olisi suoritettu
täysin rehellisesti niidenkin vaaliohjeiden puitteissa, jotka
kommunistien enemmistö itsellensä edullisena hyväksyi, niin
voimasuhteet olisivat muodostuneet suurin piirtein 81—31 kom-
munistien tappioksi.

Kuten alussa mainittiin, joutui sosialidemokraattien ja
yleensä laillisuuden kannalla oleva ay-väki ottamaan vastaan
kommunistien hyökkäyksen, joka tapahtui laajalle pohjalle
suunniteltuna korpilakkojen muodossa. Tämä lakkokamppanja,
joka alkoi heinäkuun lopulla ja huipentui ns. Kemin tapauk-
siin, osoitti selvästi kommunistien todelliset aiheet ammatti-
yhdistysliikkeessä; ammattiyhdistysliikkeen alistaminen pal-
velemaan kommunistien vallankumouksellisia päälmääriä. Tästä
kommunistien kamppanjasta oli myös seurauksena, että
SAK:h ulkopuolelle jäivät Kuljetustyöntekijäin liitto ja Metsä-
ja Uittotyöväenliitto. Nämä liitot käytännössä eivät yrittä-
neetkään parantaa entisiä menettelytapojaan. On itsestään
selvää, kun kerran liitot jäivät SAK:n ulkopuolelle ja kun tie-
dettiin, että näiden liittojen jäsenissä on huomattava joukko
myöskin sellaisia, jotka edelleenkin haluavat kuulua SAK:hon,
annettiin heille mahdollisuus muiden liittojen kautta liittyä
SAK:n yhteyteen. Tästä seikasta johtuen tekikin SAK:n val-
tuusto päätöksen, jonka mukaan Metsä- ja Uittotyöväen lii-

ton jäsenille, jotka haluavat kuulua SAK:hon, on oikeus liittyä Maa- ja Sekatyöväenliittoon ja Kuljetustyöntekijäin liiton jäsenillä Autoalan- ja Työläisliittihin.

Puolueen tiedotustoimintaa on kuluneena vuonna myöskin hoidettu A-jaostosta käsin. Ammatillista toimintaa koskevia tiedoituksia on kuluvan vuoden aikana lähetetty 74 kpl. ja yleislutontbisia 96 kpl. eli yhteensä 169 tiedoitusta. Osa niistä on ollut varsin laajasisältöisiäkm. Aineistoa on etupäässä jaettu puolueen toimitsijoille, mutta huomattavassa määrässä myöskin Ay-linjan toimitsijoille ja ns. y-ihiehille. Painosten määrä on ollut keskimäärin 360—400 kpl.

Urheilujaostoon ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet Väinö Leskinen puheenjohtajana, Olavi Suvanto varapuheenjohtajana, ja jäsenenä Helvi Raatikainen, Penna Tervo, Lauri Nurmi, Unto Siivonen, A. K. Leskinen, A. Heiskanen, E. Peltomäki, K. Vuori, E. A. Vuokko, Severi Koskinen, Greta Rajala-Rinne, U. Nokelainen, Yrjö Saaristo ja Pekka Martin, viimeksi mainittu sihteerinä-

Jaosto on kokoontunut 20 kertaa ja on käsitellyt mm. urheiluliittojen yhteistoimintakysymystä.

Talousvaliokuntaan ovat kuuluneet Alekski Aaltonen puheenjohtajana, Unto Varjonen, Väinö Leskinen, Penna Tervo ja Aarne Paananen. Talousvaliokunta on valmistellut puoluetoimikunnalle esitettviä talousasioita.

Verouudstuskomitean puheenjohtajana on toiminut Abel Ahola sekä jäsenenä Edvin Kulmala, Nils Nilsson, Eeno Pusa, Lempi Lehto, Eino Uski, Penna Tervo ja Olavi Kajala. Sihteerinä on toiminut Aaro Mäkelä.

Komitea on kokoontunut kertomusvuoden aikana » kertaa ja tehnyt valtioneuvostolle esityksen verolakien eräitten kohtien muuttumiseksi.

Valistusjaosto järjesti vuoden 1949 aikana kolmet 2-viikkoiset puoluekurssit ja yhdet kuukauden kestäneet puolueopistokurssit. Puoluekurssit pidettiin Salossa, Kemissä ja Joensuussa: oppilaita niissä oli yhteensä 1116. Puolueopistokurssit pidettiin Työväen Akatemiassa ja oppilaita oli 49. Puolueosastoille lähetettiin 6 keskcustelualustusta., niistä S vuoden alku ja 3' vuoden loppukuukausina. Niinikään lähetettiin puolueosastoille keskustelukerhon perustamista ja toimintaa koskeva monistettu selostus. Pitkäperjantaina pidettiin Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa sos.-dem. sivistyspoliittinen neuvottelutilaisuus, johon saatiin kohtalaisen runsas osanotto. Tässä tilaisuudessa ensi kerran esiteltiin julkisesti sittemmin syksyllä puoluekokouksessa hyväksytty sivistyspoliittinen ohjelma.

Kasvatustoimikunta piti v. 1949 kuluessa 2 kokousta, joissa käsiteltiin kurssitoimintaan ja valistustyöhön liittyviä asioita. Puheenjohtajana toimikunnassa on edelleenkin, ollut R. H. Oittinen ja sihteerinä Helvi Raatikainen. Muina jäsenenä Terttu Sainio, Meeri Kalavainen, Pekka Railo, Arvi Hautamäki, Viljo Kosonen, Eino Vuokko, Yrjö A. Saarinen ja puoluetoimiston edustajina Veikko Puskala ja Armas D. Siimes.

m

5. Puoluetoimisto.

Puoluetoimiston vastuunalaisina, toimihenkilöinä ovat kertomusvuoden aikana olleet seuraavat henkilöt: puoluesihteerinä Väinö Leskinen, järjestösihteerinä Veikko Puskala, taloudenhoitajana Eero Kaukinen; apul. tal. hoitajana; Aarne Paananen, kunnallisasiäinhoitajina J. E. Janatuinen ja Aaro Mäkelä, valitussihteerinä Armas D. Siimes, pääkirjanpitäjänä Maria Sinisalo, kassanhoitajana Pirjo Elo, toimistosihteerinä Helinä Halava.

Puoluetoimiston palveluksessa olevien järjestäjien nimet ja toiminta selviävät toimintakertomuksen ao. kohdista.

Puoluetoimiston kirjeenvaihto.

Puoluetoimistosta lähetettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 48.573 kirjettä.

Kirjeenvaihto eri asioitteni mukaan jakaantui seuraavasti:

Kustannustoiminta	13.867 kpl.
Järjestötoiminta	10.496
Valitustoiminta	5191
Kunnallisasiat	582
Rekisteriasiat	920
• Kansainvälinen	130
Arpa-asiat	314
Työväentaloasiat	255
Laina-asiat	303
Virastoasiat	48.579 kpl.
Yhteensä	48.579 kpl.
Sekalaisia	14.777

m. JÄRJESTÖTOIMINTA.

1. Yleistä.

Kertomusvuosi oli Suomen Sosialidemokratian juhlavuosi. Heinäkuun 17 päivänä tuli kuluneeksi 50 vuotta Suomen Työväenpuolueen perustamisesta. Tämä tapahtuma muodosti erään leimaa-antavan piirteen järjestötoiminnalle. Vuoden loppupuolella toiminta keskittyi seuraavan vuoden tammikuussa suoritettaviin presidentin valitsijamiesvaalien valmisteluihin.

Tyydytyksellä on todettava, että järjestötoiminta on yleensä ollut erittäin vilkasta. Sen seurauksena on myöskin ollut runsas jäsenluvun kasvu. Vuoden 1949 lopussa oli puolueen jäsen-

määrä 108.000. Yhdistyksiä, oli 151 ja kunnallisjärjestöjä 27 kpl.

2. Puolueen 50-vuotisjuhlat.

Kertomuskaudeni kuluessa vietettiin lukuisia juhlia puolueen 50-vuotisen taipaleen merkeissä. Puoluetoimikunta oli yhdessä ao. piirijärjestöjen kanssa järjestänyt piirikunnalliset 50-vuotisjuhlien sarjan, joka päättyi Helsingissä pidetyn puoluekokouksen yhteydessä vietettyihin pääjuhliin. Piirikunnallisia juhlia vietettiin kaikilla niillä paikkakunnilla, joissa Helsinkiä lukuunottamatta on pidetty puoluekokouksia: Turussa, Forssassa, Tampereella, Oulussa ja Kotkassa. Pääjuhlien yhteydessä kutsuttiin puolueen kunnia veteraaneiksi puolueen perustajajäsenet Iida Aalle-Teljo, K. Hellsten, J. E. Lillnix ja Matti Vuolukka. Uusiksi kunniajäseniksi Väinö Tanner, Oskari Tokoi, Maija Sinisalo ja Otto Toivonen. Lisäksi kutsuttiin 60 vanhusta, jotka ovat puolueeseen kuuluneet 50 vuoden ajan, Puolueen veteraaneiksi.

Oman merkityksensä juhlille antoi Pohjolan pääministerien läsnäolo, samoin muu kansainvälinen edustus. Ruotsi oli lähettänyt juhlisiin edustajinaan Tage Erländerin, puoluesihteerin Sven Asplingin, puolueen taloudenhoitajan Ernst Nilssonin, päätoimittaja Henning Thylinin ja toimittaja M. Nilssonin, Tanska pääministeri Hans Hedtoltin, Norja pääministeri Einar Gerhardsenin, Hollantia edusti puolueen puheenjohtaja Koos Vorrink, Englantia toimittaja Michael Poot ja Länsi-Saksaa puolueen varapuheenjohtaja Erich Ollenhauer ja ylipormestari Andreas Gayk.

3. Piirijärjestöt.

Piirijärjestöjen organisaatiossa ei ole tapahtunut muutoksia. Piiritoimistot ovat sijainneet seuraavissa piirien keskuspaikoissa:

Uudenmaan 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Helsinki*, Paasivuorenkatu 5, puh. 72493.

Turun 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Turku*, Eerikinkatu 30, puh. 14405.

Satakunnan Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Pori*, Annankatu IS, puh. 10 58.

Hämeen 1. et. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Hämeenlinna*, Raatihuoneenkatu 16, puh. 23 78.

Hämeen 1. pohj. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Tampere*, Hallituskatu 119, puh. 4128.

Kymen 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Kotka*, Keskuskatu 7, puh. 8.

Lappeenrannan Alip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Lappeenranta*, Snellmaninkatu 12, puh. 14 29.

Mikkelin 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Mikkeli*, Vuorikatu II, puh. 1561.

Kuopion 1. läät. vip. Sbs.-dem. Piiritoimikunta, *Kuopio*, Tulliportinkatu 17, puh. 236a

Kuopion 1. it. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Joensuu*, Työväentalo, puh. 2149,

Vaasan 1. it. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Jyväskylä*, Väinönkatu 7, puh. 1423,

Vaasan 1. et. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Vaasa*, Rauhankatu 21, puh. 1507.

Vaasan 1. pohj. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Kokkola*, Työväentalo, puh. 1298.

Oulun 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Oulu*, Pakkahuoneenkatu 26, puh. 4973.

Lapin 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, *Kemi*, Kaivokatu 6, puh. 534.

Kajaanin Sos.-dem. Alipiiritoimikunta, *Kajaani*, Kalliok. 10, puh. 381.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto, *Helsinki*, Paasivuorenkatu 5, puh. 7© SIS.

Piirisihteerien vaihdoksia on kertomusvuoden aikana tapahtunut verraten vähän. Entinen piirisihteeri toimi seuraavissa piireissä: Uudenmaan vip. (Erkki Väre), Tunun et. vip. (Abel Saarinen), Satakunnan vip. (Olavi Vella), Hämeen et. vip. (Eino Vuori), Hämeen pohj. vip. (Kustaa Alanto, v.t. Väinö Multamäki), Kymen vip. (Reino Kajanmaa), Lappeenrannan alip. (Rudolf Knuutinen), Kuopion länt. vip. (Aimo Siltari), Joensuun vip. (E. A. Lappalainen), Vaasan it. vip. (Arvo Ahonen), Vaasan et. vip. (Pentti Ketola), Vaasan pohj. vip. (Simo Hakala), Oulun vip. (Erkki H. Tervonen) ja Suomen Ruotsalainen Työväenliitto (Bruno Sundman). Mikkelin 1. vip. piirisihteeriksi valittiin joulukuun 12 prstä Reino Pohjantähden tilalle Väinö Ikonen. Lapissa ovat piirisihteerin, tehtäviä hoitaneet Heino Uksila ja Uno Salo ja Kajaanissa Väinö Kosonen ja Pasi Virtanen.

4. Neuvottelutilaisuudet.

Entiseen tapaan on puoluetoimisto järjestänyt puolueen toimitsijoille neuvottelupäiviä, joissa on keskusteltu ajankohtaisista poliittisista kysymyksistä ja niiden aiheuttamista käytännöllisistä toimenpiteistä ym. Piirisihteereiden neuvottelupäivät järjestettiin Aulangolla 8—10. 2., samoin Helsingissä 16. 4. Sivistyspoliittinen neuvottelutilaisuus pidettiin Helsingissä 15 pnä huhtikuuta, ja sos.-dem. kansanedustajain, piirisihteerien, piiri- ja yleisjärjestäjien, kunnallisjärjestöjen vakinaisten sihteerien, sanomalehtien toimittajien ym. neuvottelukokous pidettiin 16—17. 8. Helsingissä. Lisäksi järjestettiin informaatio- ja keskustelutilaisuus sos.-dem. kansanedustajille 17. 3.

5. Matka-asiamiehet.

Puolueen, palveluksessa oli kertomusvuoden aikana 6 matka-asiamiestä. Vilho Salon, Vihtori Lahden ja Otto Toivosen toimialueena koko maa, Pertti Lantelan toimialueena Pohjanmaa, Ville Seppälän Lappi ja Lars Lindemanin ruotsinkieliset alueet.

IV. PUOLUEEN LEHDISTÖ JA JULKAISUTOIMINTA.

1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet.

Kertomusvuoden aikana puolueen päivälehtien levikki osoitti edelleen nousua, missä vuoden vaihteen kokemukset kuitenkin viittasivat siihen, että kehitys ei kulkisi yhtä suotuisana seuraavana vuotena. Kokonaisuudessaan ottaen lehdistön taloudellinen tulos oli edellistä vuotta parempi nimenomaan siinä mielessä, että eräiden lehtien suuret tappiot olivat huomattavasti pienentyneet. Teknillisellä puolella vallitsevat puutteellisuudet, vanhentuneet, kuluneet koneet ja koneitten puute yleensä sekä niiden uusimiseksi tarvittavien pääomien niukkuus, ovat jatkuvasti vaikeuttaneet toimintaa. Pahin puute latomatoneitten osalta saatiin kuitenkin poistetuksi Amerikasta ostettujen koneitten ansiosta, mutta vaikein kysymys lähiaikoina on edelleen teknillisen puolen uusimisen välttämättömyys. Puolueen lehdistö osallistui erikoisen voimakkaasti presidentinvaalien mainoskampanjaan, missä suhteessa vaaleista suoritettu mielialatutkimus antoi hyvän tuloksen. Kertomusvuoden alusta puolueen ruotsinkielinen äänenkannattaja "Svenska Demokraten-Arbetarbladet" alkoi ilmestyä 6-päiväisenä, mutta osoittautui, että se ei taloudellisesti ole kannattavaa, joten siirtyminen jälleen 3-päiväiseen lehteen oli odotettavissa. Vuoden lopussa päätettiin, että Savon Kansa seuraavana vuotena alkaa ilmestyä 6-päiväisenä. Muita muutoksia ilmestymisajoissa ei ole tapahtunut. Puolueen pää-äänenkannattaja, joka erikoisesti lisäsi levikkiään ja sivulukuaan paperin säännöstelyn lakattua, on 7-päiväinen, Savon Kansa ilmestyi 4-päiväisenä, Eteenpäin A-päiväisenä, samoin Kansan Voima, muut puoluelehdet ovat ilmestyneet 6-päiväisinä. Päätoimittajina ovat kertomusvuoden aikana olleet: Suomen Sosialidemokraatissa Penna Tervo, Svenska Demokratenissa Gunnar Henriksson, Eteenpäin lehdessä Osmo Viitasalo, Hämeen Kansassa Mauno Pelkonen, Kansan Lehdessä Jalmaro Leino., Kansan Työssä Reino Kaatonen (va.), Kansan Voimassa Viljo Kosonen, Pohjanmaan Kansassa Eero Oksanen, Pohjolan Työssä Väinö Huuska, Savon Kansassa Viljo Hyvönen (alkuvuodesta Kalle Lampinen), Sosialistissa Rafael Paasio, Työn Voimassa Ormi Haini, Uudessa Ajassa Vilho Rantanen ja Vapaudessa

Kalervo Haapasalo. Toimitusten kokoonpanossa **el ole** tapahtunut sanottavia muutoksia. Uusia harjoittelijavoimia kuitenkin on edelleen ollut koulutettavana työväenlehdistön palvelukseen.

2. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto.

Puoluetoimiston yhteydessä; toimiva Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston (TST) asiakkaisiin ovat edelleen kuuluneet kaikki puolueen suomenkieliset sanomalehdet. TST:n toimintaa on pyritty mahdollisuuksien mukaan tehostamaan nimenomaan kotimaan uutisten osalta, Tukholman kirjeenvaihtaja Arvo Tuominen on varsinaisen uutismateriaalin lisäksi lähettänyt poliittisia artikkeleita, joilla käydyssä propagandataistelussa on ollut tärkeä sija. Eduskuntaryhmän tiedotustoiminnan tultua vuoden loppupuolella järjestetyksi entistä huomattavasti tehokkaammalle pohjalle ora samalla luotu entistä kiinteämmän yhteistyön mahdollisuudet poliittisella alalla. TST:n materiaalilla on ollut suuri merkitys ammattiyhdistysliikkeen tapahtumista. Vuoden aikana TST on toimittanut lehdille uutisia yhteensä n. 3000 kpl, artikkeleita n. 200 ja muuta aineistoa n. 400 kpl.

TST:n päätoimittajana on toiminut Eino Kalkkinen (vuoden alkukuukausina Arvo Paasivuori), muina toimittajina Eero Meriluoto ja Toivo Kivinen, toimiston konekirjoittajana Signe Tukiainen 3(1. 10. 1949 asti ja 9. 1.1. 1949 jälkeen Aune Rytövuori. Lisäksi TST:n palveluksessa on ollut sivutoimisina kaksi uutisten puhelimitse välittäjää.

3. Sosialistinen Aikakauslehti.

Teoreettisten kysymysten selvittäjä Sosialistinen Aikakauslehti on saavuttanut entistä vankemman jalansijan ja arvonnannon ja sen kirjoituksia seurataan suurella mielenkiinnolla muidenkin kuin puolueväen keskuudessa. Lehden päätoimittajana on ollut Yrjö Kaarne ja toimitussihteerinä Viljo Kukkonen.

4. Muu julkaisutoiminta.

Puolueen SO-vuotis juhluvuoden merkeissä julkaistu "Suomen Sosialidemokraattinen työväenliike 1899—1949" sisällöltään erittäin ansiokkaana laajana teoksena on saavuttanut huomattavan suuren menekin. Juhluvuoden merkeissä ilmestyi myös Puoluetoimikunnan toimesta puolueen historiaa käsittelevä ytimekäs kirjanen, joka oli tarkoitettu lähinnä ulkomaita varten ja ilmestyi siksi myös ruotsin- ja englanninkielisenä. Edelleen ilmestyivät "Työväen Kalenteri 1950" ja "Työväen Taskukirja 1950" sekä "Kevättervehdys", joilla kaikilla **on ollut kiinteä menekki.**

V. TALOUDELLISET ASIAT.

1. Lakkautettu yhdistys.

Luovutetun, alueen yhdistykseen kuuluva Lahdenpohjan kaupalan Työväenyhdistys r.y. lopetti toimintansa ja yhdistyksen varat mk 1.048.797:— joutuivat sääntöjen mukaisesti puolueen hallintaan.

2. Työväentalojen rakennusasiat.

Rakennusaineiden saannin parannuttua ovat puolueosastot pyytäneet Puoluetoimikunnalta lausuntoa uusien työväentalojen rakennusasioissa sekä vanhojen talojen korjauksissa.

Useita uusia työväentaloja on rakenteilla, mutta luotonsaannissa esiintyvien vaikeuksien ja alati kohoavien rakennuskustannusten vuoksi on syytä olettaa, että monet yhdistykset joutuvat taloudellisiin vaikeuksiin. Jo nyt on puolue joissakin tapauksissa taannut yhdistyksille luottoa jostakin rahalaitoksesta ja useita luottoasioita on parhaillaan vireillä. Valitettavasti ei puolueen kassasta ole voitu paljонkaan auttaa rakennusrahoituksessa.

3. Osakehankintoja ja takauksia.

Puoluetoimikunta on kertomusvuoden aikana merkinnyt Vaasan Oy. Kirjapaino Ab:n osakkeita 600.000 markan arvosta.

Samoin on merkitty Kansan Voima Oy:n osakkeita 50.000 markan arvosta. Samoin Työväenlehdissä Oy:n osakkeita 500.000 markan arvosta. Rovaniemen Kansantalo Oy:n osakkeita 100.000 markkaa.

Ahtärin Työväenyhdistykselle on annettu puolueen takuu 300.000:— lainan saamiseksi työväentalonsa korjauksen rahoitukseen. Suomen Pienviljelijäin Liitto r.y:lle on taattu 1.800.000:— laina toimistohuoneustoksi sopivan asunto-osakkeen ostamiseksi. Oulunsalon Työväenyhdistykselle on puolueen kaskasta myönnetty lainaksi 127.000 markkaa työväentalonsa rakentamiseksi. Yhdistys on edelleen rahoitusvaikeuksissa. Nummen Järvenpään Työväenyhdistys on saanut 130.000 markkaa lainaa samaan tarkoitukseen.

4. Piiri- ym. järjestöjen avustaminen.

Kuopion Sos.-dem. piiritoimistolle myönnettiin 50.000 markan avustus. Kristillisten Sos.-dem.liitolle annettiin 200.000 markan avustus Kansainvälisten neuvotelupälvien aiheuttamien kustannusten rahoittamiseen. Kajaanin Sos.-dem. alipiirille

annettiin avustuksena 130.000 markkaa. Lapin 1. Sos.-dem. Piiritoimistolle annettiin 176.000 markan avustus. Sd. Naisliitolle palkattiin yksi järjestäjä. Sd, Nuorisoliitolle myönnettiin toimistohuoneistonsa vuokranmaksua varten avustusta mk 100.000:—.

5. Stipendirahasto.

Suomen Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton anomuksesta perustettiin stipendirahasta, jonka korkovarot käytetään nuorten toimittajien jatkokoulutukseen. Puoluetoimikunta myönsi rahastoon 1 milj. markkaa. Rahaston hallitukseen kuuluvat puolueeni edustajina puoluesihteerin ja taloudenhoitaja sekä kaksi Sos.-dem. Sanomalehtimiesliiton valitsemaa edustajaa.

6. Taistelurahasto-keräys.

Puoluetoimikunta pani toimeen rahankeräyksen numeroituilla listoilla kautta maan. Keräyksen puhdas tuotto mk 2.399.256:— • luovutettiin kokonaan piireille. Vaikka keräystulos jäikin vaatimattomaksi, oli se sittenkin hyvä apu piirien niukan kassan täytteeksi.

7. Luovutetun alueen yhdistykset.

Puoluetoimiston hallussa olevista korvausvaroista on toimiville yhdistyksille suoritettu varoja toimintansa tukemiseksi. Uuraan Työväenyhdistykselle 30.030:—, Uuraan Vilppaalle 20.324:—, Kilpeenjoen Työväenyhdistykselle 10.000:—, Särkisalon Työväenyhdistykselle 20.000:—, Joutsenon Korvenkylän Työväenyhdistyksen korvausvarat mk 6.566:— maksettu yhdistykselle.

Koljolan Työväenyhdistyksen velkoja maksettu yhd. korvausvaroista mk 71832:—, Antrean k. Työväenyhdistyksen velkoja mk 3.988:—, Koiviston kauppalan Työväenyhdistykselle mk 50.000:—, Johanneksen Huistuppulan ja Niemelän Työväenyhdistysten velkoja maksettu eri henkilöille mk 26.000:—, Viipurin kaup. Sos.-dem. Naisyhdistykselle maksettu mk 16.515:—.

Puoluekokouksen asettama siirtoväen asiain jaosto on käsitellyt useita yhdistyksen anomia korvausvarojen joko kokonaan tai osittain takaisin maksamista. Jaostoon kuuluvat puheenjohtaja Penna Tervo ja jäseninä Väinö Leskinen, Veikko Puskala, Julius Klami, Lauri Taskinen, Eeno Pusa ja **Aarne Paananen.**

8. Työväenlehdistö Oy. ja Työv. Lehdistön Kannatusyhdistys r.y.

Lukuisten heikossa asemassa olevien työväenlehtiyhtiöitten tukemiseksi ja toiminnan edistämiseksi perustettiin keskeiseksi Työväenlehdistö Oy. Uusi yhtymä pyrkii yhteisillä hankinnoilla, lamoilla, tarkkailulla ja neuvonnalla kohottamaan lehtiyhtiöitten taloudellista asemaa ja parantamaan toimitustasoa. Johtokuntaan kuuluvat: Emil Skog, Väinö Leskinen, Visa Kivi, Väinö Vuorio, Toivo Nurmi, Aarne Paananen ja Aarne Kesänen.

Taloudellisista syistä katsottiin tarpeelliseksi perustaa myös Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y.

VI. MUUT ASIAT.

1. Kansainväliset suhteet.

Kertomusvuoden aikana pidettiin vain yksi varsinainen kansainvälinen Sosialistikonferenssi, nim. toukokuun 14—16 p:nä Baarn'issa, Hollannissa. Suomen Sos.dem. Puoluetta edustivat tällöin Väinö Leskinen ja Martta Salmela-Järvinen. Syyskuussa örenäsissä pidettyyn, taloudellisia kysymyksiä käsittelevään kansainväliseen konferenssiin osallistuivat Olavi Lindblom ja Jorma Kilpi.

Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksia pidettiin kaksi kertaa, nim. maaliskuussa Kööpenhaminassa ja heinäkuussa Reykjavikissa. Ensinmainittuun osallistuivat Väinö Leskinen, Veikko Puskala, Martta Salmela-Järvinen ja Olavi Lindblom. Jälkimmäiseen Väinö Leskinen ja Penna Tervo.

KERTOMUS

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan toiminnasta

v. 1950

I. YLEISKATSAUS

I. Kansainvälinen tilanne.

Kansainvälisen tilanteen kehitys v:n 1950 aikana noudatti samaa jatkuvasti kärjistyvää suuntaa kuin edellisinäkin vuosina. Itäisen ja läntisen suurvaltaryhmittymän välien kiristyminen sai jo vuoden alussa entistä uhkaavamman luonteen, kun Moskovassa solmittiin 14. 2i 1950 Neuvostoliiton ja kommunistisen Kiinan välinen ystävyys- ja avunantosopimus, joka merkitsi pääpainon siirtymistä Aasian ja erityisesti Kauko-Idän osalta Kiinalle kommunistisessa maailmanpolitiikassa. Johdonmukaisena seurauksena tästä sopimuksesta oli joukkojen ja tarvikkeiden keskittäminen Pohjois-Korean 25. 6. 1951 alkanutta hyökkäyssotaa varten.

- Syttymisestäään lähtien on Koreani sodalla ollut keskeinen vaikutus maailmanpoliittisiin tapahtumiin. Aluksi Yhdysvaltojen, sittemmin useimpien YK-valtojen asettautuminen Ete^ Korean puolelle synnytti YK:n piirissä skisman, joka ei kuitenkaan ole johtanut — kuten odotettiin — Neuvostoliiton ja sen johtaman valtioryhmän irroittautumiseen YK:n piiristä, mutta kuitenkin kiristi ratkaisevasti ko. suurvaltaryhrien välisiä. Korean sodan sotilaalliset tapahtumat ovat edestakaista vyöryneine taisteluineen nostaneet esiin vertauksen samanlaisesta "kokeilusodankäynnistä" kuin toisen maailmansodan edellä Espanjassa. Poliittisesti se on merkinnyt käännettä entistä, radikaalisempaan, varustautumiskauteen myös länsivaltain leirissä. Taloudelliset seuraamukset tuntuivat v:n 1950 aikana selvästi koko maailman käsittäneen inflaation välityksellä kaikissa maissa, voimakkaasti myös Suomessa.

Euroopan tilanteelle ovat kertomusvuoden tapahtumat merkinneet entistä nopeampaa siirtymistä Länsi-Euroopan taloudellisen ja sotilaallisen varustautumisen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Taloudellisesti merkittävin on ollut ns. Schuman-suunnitelma, joka on saanut nimensä Ranskan silloisen ulkoministerin mukaan. Tämän 9. 5. 1980 esitetyn suunnitelman pyrkimyksenä on keskittää Euroopan hiili- ja terästeollisuuden toiminta lähinnä pohjaksi Länsi-Euroopan taloudelliselle yhteistyölle. Tämän suunnitelman toteuttamistapaa vastaan on kuitenkin esitetty myös painavia huomautuksia, ennen kaikkea Englannin Työväenpuolueen taholta. Poliittisella puolella tehdyt ponnistelut yhtenäisemmän eurooppalaisen politiikan aikaansaamiseksi eivät ole johtaneet läheskään-vastaaviin keskusteluihin eivätkä tuloksiin, mikä on johtunut ennen kaikkea Saksan-kysymyksen ratkaisematta jäämisestä.

Itä-Eurooppalaisten kansandemokratioiden piirissä on kehitys jatkunut aikaisemmin alkaneeseen suuntaan, jonka ensisijaisena tavoitteena on ollut kommunistisen liikkeen poliittisen johtoaseman turvaaminen. Se on ilmennyt entistä voimakkaampana terrorina sekä ei-kommunistisia että kommunistipuolueiden epäluotettavia aineksia kohtaan. Poliittiset pakolaiset, joita yksistään Itä-Saksasta on saapunut sodan jälkeen yhteensä yli 7.000.000, ovat osoituksena asianomaisissa maissa syntyneestä vastareaktiosta.

Kansainvälinen sosialidemokratia on v:n 1950 aikana voinut merkitä tililleen parikin erityisen huomattavaa voittoa. Englannin työväenpuolueen ja Ruotsin sos.-dem. puolueen saavuttamat menestykset valtiollisissa vaaleissa ovat olleet omiaan kannustamaan muidenkin maiden sos.-dem. puolueita. Yhteistoiminta eri puolueiden kesken, on niinkään lujittunut sekä poliittiselta että käytännölliseltä puoleltaan. Suomen Sos.-dem. Puolueen osallistuminen ns. Kööpenhaminan konferenssiin, jossa lähinnä Englannin työväenpuolueen vaikutuksesta julkaistiin selvästi läntisen suurvaltaryhmittymäh puolelle asettautumista koskeva julkilausuma — ilman meidän puolueemme osallistumista tähän; päätökseen — on ollut jatkuvasti käy-

* tettyä aiheena kotikommunistlemme hyökkäyksissä puoluetamme vastaan.

2. Suomen asema.

Maamme ulkopoliittinen asema on säilynyt ennallaan. Poliittisissa suhteissamme ei kummankaan suurvaltaryhmittymän kohdalla ole tapahtunut muutoksia. Kaupalliset suhteet ovat niinkään vastanneet aikaisempien vuosien käytäntöä, paitsi Neuvostoliiton osalta, jonka kanssa monikuukautisten neuvotelujen jälkeen solmittiin IS. 6. 1950 5-vuotinen kauppasopimus. Viimemainitun tapahtuman yhteydessä herätti omalaa-tuista huomiota se tapa, jolla sekä kommunistien että maa-laisliitoni taholta yritettiin käyttää asiaa sisäpoliittisena pro-

pagandavalttina puoluetamme vastaan. Sopimuksen taloudellisesta merkityksestä on esitetty ristiriitaisia käsityksiä ennen kaikkea siksi, että se johtaa erityisesti raskaan metalliteollisuutemme tavallista voimakkaampaan keinokeinoiseen tukemiseen muun kansantalouden kustannuksella.

Kauppasuhteissamme läntisen suurvaltaryhmittymän valtioon on vuoden merkittävimpana tapauksena pidettävä 1/8 4. 1950 tapahtunutta yhtymistä ns. GATT-sopimukseen, jolla säännöstellään kansainvälistä kauppaa ja tullitariffeja.

Suomen erikoisasemaa kansainvälisessä politiikassa on myös v:n 1950 aikana ollut omiaan: tukemaan Ruotsin johdonmukainen ja selvä puolueettomuusasenne.

Kommunistien taholta on koko vuoden pyritty kaikin mahdollisin tekosin tekemään puoluetamme voimakkaiden epäilyjen alaiseksi Neuvostoliiton silmissä. Tyypillisimpiä esimerkkejä ovat olleet em. Kööpenhaminan konferenssin käsittely sekä ns. Pontecorvon ja Treialin tapaukset. Valitettavasti Neuvostoliiton lehdistössä ja radiossa on jatkuvasti esitetty kommunistilehtiemme perättömyyksiä, ikäänkuin ne olisivat olleet tosiasioita.

3. Sisäpoliittinen kehitys.

Sisäpoliittisesti muodostui vuosi 1950 varsin levottomaksi, joskin toisista syistä kuin edellinen vuosi, jonka aikana suurimpana levottomuustekijähäi oli kommunistien suuri lakko-offensiivi. Vuoden 1950 alkaessa maan asioiden hoito oli edelleen sosialidemokraattisen hallituksen käsissä. Huolimatta siitä, että tämän hallituksen viimeiset kuukaudet kuluivat voimistuneen porvarillisen jarrutus- ja oppositiopolitiikan, lisääntyneiden taloudellisten vaikeuksien ja melkoisen työttömyyden merkeissä, yleinen mieliala oli sen toimiajan loppuun asti suhteellisen rauhallinen päähuomion kohdistuessa sosiaalipoliittisiin kysymyksiin. Pitkällinen hallituspolitiikka oli kuitenkin aiheuttanut hallitusväsymystä puolueen kannattajajoukoissa ja erityisesti ammattiyhdistysväen piirissä. Selvimmin tämä, tuli esiin presidentinvalitsijamiesvaalien -yhteydessä. Puolueen äänimäärä — 343.820 — oli n. 150.000 pienempi kuin, v:n 1948 valtiollisissa vaaleissa ja prosentuaalinen osuus kaikista äänistä samoin 4,5 % > vähäisempi. Vaikka pääsyyinä äänimäärän laskuun pidettiin puolueväen keskuudessa oman presidenttiehdokkaan puuttumista ja kannattajajoukkojemme perinnäistä välinpitämättömyyttä presidentinvaaleja kohtaan — v:h 1937 presidentinvalitsijamiesvaaleissa väheni äänimääräme prosentuaalinen osuus 7,9 % edellisen vuoden valtiollisiin vaaleihin verrattuna —, oli kärsittyyn vaalitappioon vaikuttamassa voimakkaasti myös pitkä hallitusvastuussa olo.

Sos.-dem, hallituksen jätettyä) eronpyyntönsä käytiin maalaisliiton ja sos.-dem, puolueen välillä neuvotteluja hallituskysymyksestä, jolloin puolueemme taholta esitettiin keskeistai-

pänä asiana yhteisestä, talous- ja sosiaalipolitiikasta sopiminen. Maalaisliiton taholta pyrittiin kuitenkin sivuuttamaan näinä vakaannuttamispolitiikan kannalta ensiarvoiset kysymykset ja kohdistettiin päähuomio hallituksen poliittiseen pohjaan. Sos.-dem. eduskuntaryhmän 16. 3. 1950 pitämässä kokouksessa päätettiin vastata tri Kekkonen tätä puolta koskevaan tiedusteluun, jossa edellytettiin kommunistien osallistumista hallitukseen, että ryhmä "ei voi myötävaikuttaa tri Kekkonen johdolla tapahtuvaan hallituksen muodostamiseen esitetyllä pohjalla". Maalaisliiton taholla haluttiin tulkita vastaus kaikin tavoin kielteiseksi, vaikka asiaa puolueemme taholta riittävän selvästi selvennettiin. Tuloksena oli maalaisliittolaisen vähemmistöhallituksen muodostaminen ja sellaiseni talouspolitiikan alullepaneminen, joka saattoi sisäpoliittisen kehityksen pois rauhallisilta uomilta-

Porvarillisen vähemmistöhallituksen toimikaudella, joka jatkui aina vuoden 1951 puolelle asti, oli tunnusomaista pyrkimys syrjäyttää sos.-dem. puolue ja saattaa ammattiyhdistysliike sivuun kaikista taloudellisia ratkaisuja koskevista neuvotteluista. Tämä pyrkimys yhdessä hallituksen ensimmäisten epäpsykologisten talouspoliittisten toimenpiteiden ja muiden porvarillisten puolueiden tuen kanssa aiheutti jo keväällä varsin vaikean työmarkkinakriisin, jollainen uudistui myös vuoden syyspuolella. Oppositioasemastaan huolimatta puolueemme osoitti asiallista neuvotteluhaluja maalle turmiollisen kehityssuunnan muuttamiseksi ennen kaikkea talouspoliittisten asioiden hoidon suhteen. Näissä merkeissä käytiin keskusteluja jo kesän 1950 aikana hallituskysymyksen ympärillä. Syksyn työmarkkinakriisin jälkeen keskustelut hallituskysymyksestä ja ennen kaikkea vakavammasta talouspoliittisesta pohjasta aloitettiin uudelleen, mutta ne eivät vuoden loppuun mennessä ehtineet johtaa hallituksen uudelleen järjestelyihin. Puolue-neuvoston kokouksissa 12. 11. ja 17. 12. tarkasteltiin tilannetta ja viitotettiin pääosiltaan se talouspoliittinen pohja, jolla hallituskeskusteluja voitiin käydä.

Poliittisia merkkitapauksia porvarillisen vähemmistöhallituksen kaudella olivat ennen kaikkea porvarillisen yhteisrintaman esiintyminen eduskunnassa 25. 8. tapahtuneessa äänestyksessä, mikä oli omiaan kiristämälän ja laajentamaan silloin jo puhjennutta työmarkkinakriisiä, sekä kommunistien asettuminen porvarillisen vähemmistöhallituksen tukijoiksi 17. 11. tapahtuneessa välikysymyskeskustelussa, mikä, puolestaan viivytti ja lykkäsi asialliseen ratkaisuun pääsemistä hallitus- ja talouspoliittisissa kysymyksissä.

Porvarillisten puolueiden politiikka ja erityisesti työnantaja-piirien harjoittamat ansionalennuspyrkimykset olivat omiaan myötävaikuttamaan siihen, että kokeilu porvarillisella vähemmistöhallituksella jatkui tarpeettoman kauan, muodostui maalle talous- ja sisäpoliittisesti vahingolliseksi ja oli omiaan yleisen rauhattomuuden ilmapiirissä luomaan pohjaa kommunistien edullisille toimintamahdollisuuksille. Tällaisissa olosuh-

teissä pystyivät kommunistit tointumaan odotettua nopeammin v:n 1949 aikana karsimastaan takaiskusta. Suurten epäpoliittisten joukkojen keskuudessa vallitseva valistumattomuus, joka parhaiten ilmeni kommunistien ns. rauhanadressipuuhiin erinomaisessa menestymisessä, oli niinkään vaikuttamassa samaan suuntaan, varsinkin kun maalaisliittolainen vähemmistöhallitus antoi omilla allekirjoituksillaan kommunisteille arvokasta propagandatukea.

4. Kunnallisvaalit 1.—2. 10. 1950.

Vaalien tulos ilmenee seuraavasta vertailutaulukosta:

Äänimäärät

Sos.-dem.	SKDL	Porvarit	Yhteensä
377.294	347.083	767.770	15062115
<i>Osuus hyväksytyistä äänistä</i>			
25,0 »«	23,0 »»	52,0 %	
<i>Lisäys tai vähennys verrattuna presidentinvaaleihin</i>			
+ 33.460	+ 9.048	- 127.410	

Puolueemme selviytyi siis kunnallisvaaleista täysin tyydyttävästi, jopa hyvin, kun otetaan huomioon meille epäedulliset olosuhteet kahden rintaman taisteluineen, työmarkkinakriiseihin jne. Prosentuaalisesti äänimäärämme kasvoi edellisiin kunnallisvaaleihin verrattuna 0,7 V». Kokoomus kärsi huomattavan tappion. Maalaisliitto säilytti suurin piirtein aikaisemat asemansa. Laimean osanoton vuoksi ja suuremman aktiivisuuden ansiosta kommunistit saavuttivat suhteellisesti huomattavan voiton, n. 2,6 prosentin nousun vuoteen 1947 verrattuna eli n. 50000 ääntä lisää. Lopputulosta arvosteltaessa on kuitenkin muistettava, että meidän puolueemme selvisi vuoden 1947 vaaleissa suhteellisen loistavasti, kun kommunistit sen sijaan kärsivät tappion vuoden 1945 menestykseensä verrattuna. Olosuhteet olivat itse asiassa kääntäen verrannolliset. Meillä oli v. -47 edulliset olosuhteet ja kommunisteilla epäedulliset: 1950 asianlaita oli päinvastoin. Kommunistien saama äänimäärä on myös syytä verrata heidän tammikuussa presidentinvaalitsijamiesvaaleissa saamaansa äänimäärään, joka oli 337.000 eli vain n. 90000 ääntä vähemmän kuin näissä (kunnallisvaaleissa).

Lujin linnoituksemme oli edelleen Kymen vaalipiiri, missä sosialidemokraattien osuus nousi kolmella prosentilla ollen nyt 34,8. Uudenmaan piirissä äänimäärä oli suunnilleen sama kuin v. 1947, mutta suhteellinen osuus nousi 26,6 prosenttiin, ja mm. Helsingissä sosialidemokraatit saivat vakuuttavan vaalivoiton voittamalla 12 uudesta valtuustopaikasta 4 ja lisäämällä äänimääräänsä parillatuhannella. Uudenmaan ruotsalaisseudulla oli sosialidemokraateilla miltei 3 prosentin nousu sekä äänestäjiä 2 kertaa enemmän kuin kommunisteilla. Hä-

meen eteläisessä vaalipiirissä sosialidemokraattien prosentuaalinen osuus nousi 32,3 :een, Kuopion itäisessä 33,8: aan, Vaasan it. 30,1 :een, Turun pohj. 27,7:ään. Heikkoja alueita olivat edelleen pohjoiset vaalipiirit Kuopion läntinen ja osittain myös Turun eteläinen. Lapissa sosialidemokraattien osuus oli v. 1947 vain 11,1 %, mikä nyt nousi 14 prosenttiin, ja äänestäjäjoukko-kin lisääntyi. Kuitenkin on todettava, että kommunistit ovat lisänneet vaikutustaan Lapissa vieläkin enemmän.

5. Talouspolitiikka ja työmarkkinat.

Sosialidemokraattisen hallituksen vaihtuminen porvarilliseen vähemmistöhallitukseen aiheutti koko sisäpolitiikan painopisteen siirtymisen talous- ja työmarkkinapolitiikkaan. Uuden hallituksen ensimmäisten viikkojen toimenpiteet säilytyksiin valtionalouden surkeasta tilasta ja ennen kaikkea sen suorittamat hinnankorotukset ja päätökset maatalouden tukipalkkioista aiheuttivat levottomuutta ammattiyhdistysliikkeen piirissä. Tilanne kärjistyi toukokuun alussa siihen, että SAK:n oli turvauduttava yleislakkoukkaan, ennenkuin palkkatyöväen kompensatiovaatimukset saatiin läpi työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen hyväksymässä sopimuksessa, jota välitysmiehenä toimineen puhemies K.-A. Fagerholmin mukaan on nimetty F-sopimukseksi. Asiasta suoritettiin SAK:n piirissä jäsenäänestys, jossa sopimuksena hyväksymisen puolesta annettiin 95.104 ja sitä vastaan 66.350 ääntä. Hallitus kiirehti kuitenkin mitätöimään tehdyn sopimuksen tekemällä ilman minkäänlaisia neuvotteluja uusia hinnankorotuspäätöksiä 27. 5. 1960, vieläpä vain päivän sen jälkeen, kun eduskunta oli kumonnut sen aikaisempia harkitsemattomia hinnankorotuspäätöksiä.

Suoritettuaan kesäkuussa 1960 vielä muita samanlaisia toimenpiteitä, hallitus sai osakseen arvostelua myös porvarillisten piirien taholta. Kun 1. 8. 1960 voimaansaatettu hintasulku toimeenpantiin täysin epäonnistuneesti ja kun työnantajain taholta oli ryhdytty jarruttamaan ja estämään F-sopimuksen oikeata soveltamista käytäntöön, syntyi palkkatyöväestön keskuudessa uusi levottomuusaalto, joka purkautui elokuun 18 päivänä alkaneeseen ja asteittain laajentuneeseen metallialan sekä 8. 9. 1950 alkaneeseen puutyöläisten lakkoon. Tyypillistä hallituksen työmarkkinapolitiikalle oli, että ajankohtana, jolloin ensimmäiset lakkovaiheet olivat jo alkaneet, sen taholta ei suinkaan pyritty neuvotteluratkaisuun asiassa, vaan turvaututtiin ärsyttävästi siihen porvarillisen yhteisrintaman muodostamiseen eduskunnassa 25. 8. 1950, josta edellä on mainittu.

Lakkotaistelu muodostui varsin raskaaksi siihen; osallistuneelle työväestölle, eikä sen päätökseen saattaminen osoittautunut mahdolliseksi, ennenkuin SAK:n oli toistamiseen saman vuoden aikana käytettävä yleislakkoukkaa. Lopulliseen sopimukseen johtaneet neuvottelut käytiin ministeri Auran johdolla, jonka mukaan tehtyä periaatesopimusta on nimetty

Ä-sopimukseksi. Vuoden loppupuolella herätti katkeruutta se, että tehtyä sopimusta ei haluttu työnantajatahoilla soveltaa oikein käytäntöön, mikä aiheutti palkkatyöväestön keskuudessa kielteisiä käsityksiä myös itse sopimuksen suhteen. Seurauksena, F- ja A-sopimusten saavuttamisesta oli kuitenkin oikeiden sovellutuksien jälkeen todettava, että palkkataso oli vuoden loppuun mennessä noussut huomattavasti enemmän kuin hintataso eräillä aloilla.

Se voimakas inflatorinen kehitys, jonka porvarillinen vähemmistöhallitus aiheutti, sai huomattavaa tukea maailmanmarkkinoilla tapahtuneista, Korean sodan aiheuttamista hinnannousuista. Yleiskuvan inflatorisen kehityksen voimakkuudesta v:n 1950 aikana antaa seuraava taulukko:

	ra of	+ 1	o	+1		Indeksi v. 1949 lopussa	Indeksi v 1950 lopussa
	2 «	H—	2 «	S™			
Tukkuh.indeksi ..	+ 0,7		+ 20,9	(1935=100)	1138	1439	
kotim. tav.	— 1,6		+ 30,8		1135	1485	
maat.tuott.	— 18,7		+ 20,4		1244	1498	
teoll.tuott.	+ 8,5		+ 24,1		1012	1256	
kulutustav.	— 4,3		+ 15,6		1159	1340	
Maataloustuotteiden luovutushinta	— 12,8		+ 25,7	(1937/39=100)	1096	1378	
Elink.indeksi	— 1,6		+ 19,6	(1938/39=100)	826	998	
ravinto	+ 3,0		+ 14,1		1004	1146	
asunto	+ 25,0		+ 32,3		192	254	
valo ja läippö ..	+ 10,2		+ 19,9		1066	1278	
vaatetus	+ 13,9		+ 34,6		969	1325	
verot	+ 16,9		+ 34,0		1977	2649	
muut	+ 14,8		+ 20,8		788	952	
Teoll. palkat	+ 5,5		+ 33,4	(1939=100)	1199	1600	
Maat. palkat	+ 4,0		+ 44,0		1520	2189	
Päiväpalkat:					102	135	
puu ja paperi ..	+ 5,1		+ 32,3	(IV—VI -48=100)	118	155	
metalli	+ 9,3		+ 31,3		116	155	
muu	+ 11,5		+ 33,6		89	127	
metsä- ja uittot. —	2,2		+ 42,7		108	148	
• rakennustyöt ...	+ 4,8		+ 37,0		110	148	
sekal. työt	+ 6,8		+ 34,5		315	591	
Teoll.osakkeet.....	— 7,0		+ 87,6	(1935=100)	104	126	

Vuoden viimeisinä kuukausina oli selvästi nähtävissä, että maamme talouspolitiikka oli kiintyvällä vauhdilla ajautumassa sellaiseen suurinflaatioon, joka oli verrattavissa ns. kansandemokratioissa tapahtuneeseen kehitykseen sodanjälkeisvuo-

aina. Porvarillisen vähemmistöhallituksenkin piirissä.' havaittiin kehitysoireet, mutta sen vakaannuttamissuunnitelmat, joista keskeisimpänä oli 6. 11. 1050 julistettu palkkasulku, pyrkivät siirtämään vakaannuttamisen kustannukset yksinomaan palkkatyväestön ja vähäväkisen pienviljelijäväestön kannettaviksi. Tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen talouspolitiikkaan pyrkiminen muodostui näin ollen pääsisällöksi niille ohjeille, joita syksyn molemmissa puolueuuevoston kokouksissa annettiin puoluetoimikunnalle.

II. PUOLUEEN PÄÄTÖSVALTA- JA TOIMEEN- PANOELIMET.

1. Puolueuuevosto.

Kertomusvuoden aikana puolueuuevosto on kokoontunut kolme kertaa, helmikuun 19 päivänä Eduskuntatalossa, marraskuun 12 päivänä HTY:n talon A-salissa ja joulukuun 19 päivänä Eduskuntatalossa, sos.-dem. eduskuntaryhmän kokouhuu-
neessa.

Helmikuun kokous oli kutsuttu koolle neuvottelemaan hallituskysymyksestä puoluesihteer i Väinö Leskisen antaman tilannekatsauksen pohjalla. Kokouksessa hyväksyttiin julkilausuma, jonka mukaan poliittisesta tilanteesta oli pyrittävä sellaisen hallituksen muodostamiseen, joka nojautuu parlamenttaariseen enemmistöön. Sosialidemokraattisen Puolueen osallistuminen hallitusvastuuseen oli jäävä riippuvaksi siitä, saadaanko hallitusneuvottelujen kuluessa takeita, että, Sosialidemokraattisen Puolueen vaatimukset tulevat riitävässä määrin huomioonotetuiksi hallituspolitiikassa.

Marraskuun kokouksessa käsiteltiin sääntömääräisten asiain lisäksi puoluesihteer i Väinö Leskisen yksityiskohtaisen tilannekatsauksen pohjalla uiko-, sisä- ja talouspoliittisesta tilanteesta sekä hallituskysymyksestä laadittu julkilausuma, joka sellaisenaan hyväksyttiin. Julkilausumassa todetaan, että kansainvälinen kehitys on kulkemassa huonoon suuntaan, mikä etenkin pienissä kansoissa on aiheuttanut lisääntyntä turvattu-
muuden tunnetta. Tämän vuoksi toivotaan hartaasti muutosta maailmanrauhaa uhkaavassa kehityksessä.. Oman maamme tilanteelle todetaan olleen tunnusomaista keskinäisen luottamuksen puute. Inflaatio on jälleen päässyt vauhtiin ja usko taloudelliseen vakauttamiseen on hävinnyt, mistä arvostelu kohdistuu maan hallitukseen.' Onnettomasta politiikasta pelätään olevan seurauksena välttämättömyys palata säännöstelytalouteen. Puolue suhtautuu vakaannuttamispolitiikkaan varauksetta myönteisesti, minkä mm. sos.-dem. hallituksen talouspolitiikka on osoittanut. Toivotaan aikaansaataavan olojemme vakiintuminen ja kokonaisuuden edun mukainen talouspolitiikka. Kehitystä on ohjattu määräyksillä, joiden takana ei ole ollut luonnollinen neuvottelusuhde työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Hallituskysymykseen nähden puolueuuvosto ilmoittaa olevansa samalla kannalla kuin helmikuussa pitämässään kokouksessa. Vastoin sosialidemokraattien mielipidettä, oli silloin kuitenkin muodostettu porvarillinen hallitus, ja ratkaisu on ollut maalle ja etenkin sen talouselämälle hyvin onneton. Uusi hallitus, jonka muodostamista tuskin voidaan välttää, olisi muodostettava parlamenttaarisen enemmistön pohjalle ja sellaisen neuvottelusuhdanteiden perustalle, että vakaannuttamistoiminta käy mahdolliseksi.

Joulukuun ylimääräinen puolueuuvoston kokous oli kutsuttu koolle käsittelemään hallituskysymystä. Puoluesihtööri Väinö Leskinen antaman tilannekatsauksen perusteella asiasta keskusteltua hyväksyttiin seuraava loppupöytäkirja: "Neuvottelut ja hallituskysymyksessä jatketaan 12. 11. 1950 pidetyn puolueuuvoston päätöksen nojalla huomioon ottaen puolueoimikunnan ja sos.-dem. eduskuntaryhmän yhteisen kannan vakaannuttamisohjelman suhteen siinä muodossa kuin puolueuuvosto sen tänään on kokouksessaan hyväksynyt."

2. Puolueoimikunta.

Puolueoimikuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet seuraavat henkilöt: puheenjohtajana Emil Skog, varapuheenjohtajana Alekski Aaltonen, puoluesihteerinä Väinö Leskinen sekä muina vakinaisina jäseninä K.-A. Fagerholm, Martta Salmela-Järvinen, Unto Varjonen, Aku Sumu, Penna Tervo ja Matti Lepistö. Varajäseninä kuuluivat puolueoimikuntaan Valdemar Liljeström, Eeno Pusa ja Viljo Kuukkanen.

Kertomusvuoden aikana Puolueoimikunta on kokoontunut 26 kertaa. Kokouksissa on kysymyksistä, riippuen kuultu SAK:n, pienviljelijäin, talouselämän ym. asiantuntijoita. Puolueoimikunnan kokouksiin ovat jäsenet ja varajäsenet osallistuneet seuraavasti: Skog 26 kertaa, Aaltonen 10, Leskinen 10, Fagerholm 21, Salmela-Järvinen 20, Varjonen 16, Sumu 12, Tervo 17, Lepistö 17, Liljeström 11, Pusa 21 ja Kuukkanen 18 kertaa. Toimitsijoista Veikko Puskala on osallistunut 17, Aarne Paananen 16, A. M. Myllymäki 28, Aaro Mäkelä 17, Eero Kaukinen 2, Eino Kalkkinen 1, Aito Antto 9 ja Olli Uoti 1 kokoukseen. Eduskuntaryhmän puheenjohtaja Väinö Hakkila on ollut läsnä 11 ja sihteeri Raf. Paasio 4 kokouksessa, Tyyne Leivo-Larsson 1, Eero Antikainen 1, Aarre Simonen 1, Atte Pohjanmaa 1, Reino Oittinen 1, Niilo Teerimäki 1, Erkki Härmä 1, Olavi Lindblom 2, Uljas Mäkinen 1, W. Backman 1, K. A. Lehtonen 1, Hugo Aattela 1 ja Väinö Tanner 1 kokouksessa.

Käsittelyistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 220 pykälää.

Puolueoimikunnan *työvaliokunta*, johon ovat kuuluneet puheenjohtajana Emil Skog, varapuheenjohtajana Alekski Aaltonen, sihteerinä Väinö Leskinen ja jäseninä Penna Tervo, Unto Varjonen ja Matti Lepistö, on valmistellut puolueoimikunnan käsittelemät tärkeimmät asiat.

3. Puoluetoimikunnan apuelimet.

Puoluetoimikunnan apueliminä ovat toimineet Kunnallisasiain jaosto, Pienviljelijäin Neuvottelufcunta, Ammattiyhdistysjaosto, Urheilupoliittinen jaosto, Verouadistuskomitea, Kasvatustoiminta, Siirtoväen jaosto, Nuotlaoröjaostoj Keskiluokkajaosto ja Periaateohjelmäkomitea.

Kunnallisasiain jaoston puheenjohtajana on toiminut edelleen Jorma Tuominen ja jäsenenä Otto Marttila, Jalmari Vuorinen, Martta Salmela-Järvinen, Paavo KM ja Eino Uski. Jaoston sihteerinä on toiminut Aaro Mäkelä.

Jaosto on kokoontunut kertomusvuoden aikana kaksi Kertaa. Se on valmistellut suunnitelmat ja toimenpiteet kunnallisvaaleja varten. Jaostojen toimesta käsiteltiin vuoden piirikokouksissa kunnallispoliittisia ja vaaleihin liittyviä kysymyksiä. Vaaleja varten toimitettiin erinäisiä lentolehtisiä, jotka jaosto on tarkastanut. Piirien neuvottelupäivillä on selostettu kunnallisvaalilain uudistamisesta johtuvia kysymyksiä. Jaoston sihteeri A. Mäkelä ja toimistonhoitaja J. E. Janatuinen ovat entiseen tapaan antaneet sekä suullisesti että kirjallisesti neuvoja kunnallisten asiain, etenkin vaafässä esille tulevien kysymysten hoidossa ja laatineet vaotoksla lääninhallituksille ja Korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Kunnalliseen luentotoimintaan on kiinnitetty huomiota ja onkin luentotilaisuuksia järjestetty miltei kaikkien vaalipiirien alueella.

Kunnallisvaalitulokset kerättiin heti vaalien jälkeen, ja täydennettiin tiedot valtuustoryhmien osoitteista ja toimihenkilöistä.

Tilastotaulukko kunnallisvaalituloksista seuraa toimintakertomuksen liitteenä.

Verouudistuskomitean puheenjohtajana on toiminut Onni Hiltunen ja jäsenenä Abel Ahola, Penna Tervo, Eeno Pusa, Lempi Lehto ja Nils Nilsson, sihteerinä on toiminut Aaro Mäkelä. Jaoston jäsenet ovat valmistelleet eräitä verouudistusaloitteita eduskuntaryhmälle ja neuvotelleet veropoliittisista toimenpiteistä.

Ammattiyhdistys jaoston toiminta ei ikertomusvuotena muodostunut sellaiseksi kuin v. 1949 pidetty puoluekokous sen tehtävät edellytti. Puoluekokoukshan viitoitti ammattiyhdistysjaostolle selvän toimintalinjan, jonka mukaan jaoston tehtävänä on käsitellä kaikki sellaiset ammattiyhdistyspoliittiset asiat, joilla on myös yleispoliittista merkitystä. Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut, vaan ammattiyhdistyspoliittiset asiat on käsitelty epävirallisissa ryhmissä, joskin puoluetoimikunnassa on usein joaduttu toteamaan määrätynlaisen tilanteen syntyminen ammatillisella linjalla. Kertomusvuonna pidettiin 5 kokousta. V:n 1940 afkana työmarkkinoilla vallinnut levottomuus kaksine yleislakkouhkhieen ym. tapahtumineen olisivat edellyttäneet varsin runsaasti ammatillisen jaoston» työskente-

lyä. Edellämainituista syistä johtuen jäi puoluekoneiston ay-liikkeelle antama apu nimenomaan kenttätyössä suhteellisen vähäiseksi verrattuna edellisiin vuosiin. Tämän seuraukset ilmenevät taasen kommunistien aseman vahvistumisena ay-liikkeessä.

Ammattiyhdistys] aostoon ovat kertomusvuonna kuuluneet puoluekokouksen valitsemina Aku Sumu puheenjohtajana, Emil Skog varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä Olavi Lindblom, Juho Kivistö, Eero Antikainen, Aimo Anttila, Veikko Puskala, Valdemar Liljeström ja Viljo Kuukkanen. Varalla Uljas Mäkinen (kuoli kertomusvuoden lopulla), V. E. Backman, Martti Kitunen ja Aarre Happonen. Sihteerinä on toiminut A. M. Myllymäki.

Kertomusvuonna pidettiin Kunnantyöntekijäin ja Liiketyöntekijäin liittojen edustajakokoukset, mutta enemmistön saavuttamiseksi sosialidemokraateille ei suurempia ennakkovalmisteluja A-jaoston toimesta tarvittu, vaan ao. liitot suurin piirtein hoitivat itse vaalikamppailunsa.

Tiedotusosaston toiminta: V:n 1950 tammikuussa suoritettiin puolue toimiston taholta uudelleenjärjestely kentällä työskentelevien puolue toimitsijain keskuudessa. Siihen saakka puolue toimiston kustannuksella toiminut ns. A-miesverkosto (km. 40 toimitsijaa), jonka toimitsijat pääasiassa työskentelevät ay-linjalla, lakkautettiin. Tilalle muodostettiin piiritoimistojen ja kolmen suurimman kaupungin kunnallisjärjestöjen yhteyteen tiedotussihteeriverkosto. T-sihteerien pääasialliseksi tehtäväksi on muodostunut kentän ja puolue toimiston välisen tiedotustoiminnan hoitaminen sekä yleisen kenttäorganisaation luominen yhdessä piirin muiden toimitsijoiden kanssa.

Tiedotusosaston varsinaisen tehtävän, tiedotus- ja propaganda-aineiston kentälle toimittamisen, lisäksi on T-osaston toimintaan kytketty myös varsinaisen kenttäorganisaation kehittäminen.

Tiedotusosaston toimesta on lähetetty kentälle kuluneen vuoden aikana kaikkiaan 168 tiedoitusta: yleispolitiikkaa käsitteleviä tiedoituksia 52, talouspolitiikkaa käsitteleviä 4, kansainvälisiä asioita käsitteleviä 4, kommunistien organisaatiota ja propagandaa käsitteleviä 7, porvarien propagandaa ja organisaatiota käsitteleviä 3, ammattiyhdistysliikkeen asioita käsitteleviä 19, urheiluliikettä käsitteleviä 7, pienviljelijäin ja maatalousasioita käsitteleviä 12, sivistys-, nais- ja nuorisoliikkeen asioita käsitteleviä 3, toimintaohjeita kentälle käsitteleviä 44 ja erikoiskysymyksiä käsitteleviä 13 kappaletta. Kunkin tiedoituksen painosmäärä on vaihdellut laatunsa mukaisesti 160—1500 kappaleeseen.

Kenttäorganisaation kehittämiseen liittyvänä toimintana on kertomusvuoden aikana järjestetty Tiedotusosaston toimesta eri piireissä ns. piirin keskustursseja 3—4 päiväisiä 12, joissa osanottajia on yhteensä ollut 413. Näillä kursseilla on käsitelty organisaatioon läheisesti liittyviä asioita. Tämän lisäksi järjes-

tettiin kertomusvuoden aikana kahdet toimitsijain 4-viikkoiset kurssit, joissa myöskin pääpaino opetuksessa pantiin käytännöllisten kysymysten selvittelyille. Näillä kursseilla oli osanottajia yhteensä 129. Eri piirit ovat lisäksi Tiedoitustalon myötävaikutuksella järjestäneet 2—3 iltaisia aluekursseja organisaatiokysymysten merkeissä. Aluekursseilla on ollut yhteensä 1613' osanottajaa. Tiedoitustalon toimesta tai myötävaikutuksella on kertomusvuoden aikana koulutettu n. 2050 puolueen jäsentä tietoisiksi kenttäorganisaatiomme perusmuodoista ja vaatimuksista.

Rinnan kenttäorganisaatiota kehitettäessä, on puolueasiamiesverkasto luotu uudelleen, jotta sekin kaikissa vaiheissa vastaisi päivän todellista kuvaa.

Eri piireissä olevat toimintajaostot ja niissä toimivat pääpuolueasiamiehet:

Uudenmaan piiri .	<i>m</i>	"	403
Turun et. „ .	68	"	410
Satakunnan „ .	18	"	143
Hämeen et. „ .	ei	"	47©
Hämeen pohj. „ .	45	"	335
Kymen „ .	1119	"	698
Lappeenrannan p. .	10®	"	610
Kuopion „ . .	20	"	487
Jyväskylän „ .	87	tr	497
Mikkelin „ .	84	"	534
Joensuun „ .	3	"	428
Vaasan et. „ .	18	"	253i
Vaasan pohj. „ .	28	"	911
Oulun „ .	21	"	109
Kajaanin „ . .	21	"	119

J:~L:~* Yhteensä 805 toim.jaostoa 5769 pääpuolueasiamiestä

Edelläolevan tilastokeräyksen jälkeen on toimintajaostoja ja puolueasiamiesverkostoa huomattavasti lisätty. Tosiasiallisesti apujaostot ja aluepuolueasiamiesten kokonaislukumäärä nousee n. 30.000, jotka aktiivisesti osallistuvat jatkuvasti käytännölliseen kenttätööhön.

Keskiluokkajaostoon ovat kuuluneet puheenjohtajana Victor Heinström, sihteerinä Edvin Törmälä ja muina jäseninä Armas Uotila, Eino Uski, Anu Karvinen, Veikko Kanerva, Aimo Aaltonen, Kaarlo Pitsinki, Annikki Saarela-Johansson ja HeM Raatikainen.

Jaoston toimesta järjestettiin syyskuun 2—3 p:nä Helsingin Yliopiston juhlasaliin "Aikamme Päivä"-nimiset luontopäivät. Näillä päivillä luennoivat aikamme kriisistä prof. Yrjö Alanen teologina, akateemikko Wäinö Aaltonen taiteilijana, filjkand.

Veli Valpola tledemiehenä, prof. Jussi Teljo valtiollisesta elämästä ja Englannin Työväenpuolueen sihteeri Morgan Phillips kansainvälisestä politiikasta. Aikamme tehtävistä luennoivat valtioneuvos Erik Brofoss (Norja) demokraattisesta suunnitelmataloudesta, osastopäällikkö Unto Varjonen valtion liikeyrityksistä, yli-insinööri Ilmari Harki maamme teollistumisesta, pääjohtaja Oskari Reinikainen yleisestä terveydenhoidosta ja toimitsija Stig Lundgren (Ruotsi) virkamies- ja keskiluokkaprobleemasta. Edellämainittujen ulkolaisten vieraiden lisäksi puhui avajaistilaisuudessa Englannin Työväenpuolueen puheenjohtaja Sam Watson. Oittinen työväenliikkeen kulttuuri-tehtävät. Osanottajia oli kolmattasataa.

Urheilujaoston puheenjohtajana on ollut Väinö Leskinen, varapuheenjohtajana Lauri Nurmi, sihteerinä Pekka Martin ja muina jäseninä Eino A. Wuokko, Olavi Suvanto, Unto Silvonnen, Arvi Heiskanen, Helvi Raatikainen, Aarne Leskinen, Kustaa Vuori, Esko Peltomäki, Severi Koskinen, Penna Tervo, Greta Rajala-Rinne. Jaosto on käsitellyt kaikki tärkeimmät urheilupoliittiset kysymykset,

ValistiLSjaosto järjesti 1960 kolmet 2-viikkoiset puoluetourssit, jotka olivat Kokkolassa huhtikuussa, Hämeenlinnassa loka-kuussa ja Iisalmessa marraskuussa. Oppilaita oli näillä kursseilla yhteensä 70. Toukokuussa järjestettiin yhdessä tiedotusosaston kanssa puolueen palveluksessa oleville ja elokuussa puolueen palvelukseen tarkoitetuille 3-viikkoiset toimitsijakurssit. Näillä oli osanottajia yhteensä 129. Kurssien ohjaajana toimi valistussihteerinä. — Keskustelualustuksia lähetettiin puolueosastoille 6, jotka käsitelivät erilaisia ajankohtaisia aiheita.

Yksityisiin henkilöihin kohdistuvaa kasvatustyötä on tehty mm. innoittamalla ja ohjaamalla kursseilla olleita kehityskykisiä puolueen jäseniä Työväen Akatemiaan ja sitä kautta yhteiskunnalliseen Korkeakouluun.

Kasvatustoimikuntaan ovat edelleenkin kuuluneet puheenjohtajana Reino H. Oittinen ja sihteerinä Helvi Raatikainen sekä muina jäseninä, Meeri Kalavainen, Arvi Hautamäki, Pekka Railo, Terttu Sainio, Eino Wuokko, Yrjö A. Saarineh, Veikko Puskala, Viljo Kosonen ja Armas D. Siimes.

PerUtateohjelmakomitea, jonka Puoluetoimikunta v. 1949 puoluekokouksen päätöksen mukaisesti asetti laatimaan puolueen periaateohjelmaa, aloitti työnsä vuoden loppupuolella. Sen puheenjohtajana on toiminut Reino H. Oittinen ja sihteerinä Helvi Raatikainen sekä muina jäseninä Pekka Railo, Väinö Leskinen, Väinö Liukkonen, Tyyne Leivo-Larsson, Arvi Hautamäki, Viljo Kuukkanen, Matti Lepistö, Nils Nilsson ja Armas D. Siimes.

Siirtoväenjaoston ovat edelleenkin kuuluneet Väinö Leskinen, Veikko Puskala, Aarne Paananen, Matti Lepistö, Penna Tervo, Eeno Pusa, Taavi Lindman ja Lauri Taskinen. Jaosto on käsitellyt kaikki luovutetun alueen yhdistysten anomukset ja valmistellut ne Puoluetoimikunnalle esitettäväksi.

4. Puoluetoimisto.

Puoluetoimiston vastuunalaisina toimihenkilöinä ovat kertomusvuoden aikana olleet seuraavat henkilöt: puoluesihteerinä Väinö Leskinen, järjestösihteerinä Veikko Puskala, taloudenhoitajana Aarne Paananen, kunnallisasiainhoitajina J. E. Janatuinen ja Aaro Mäkelä. Tiedotusosaston sihteerinä A. M. Myllymäki, valistussihteerinä Armas D. Siimes, pääkirjanpitäjänä Maria Sinisalo, kassanhoitajana Pirjo Klo ja toimistosihteerinä Helinä Halava.

Puoluetoimiston palveluksessa olevien järjestäjien nimet ja toiminta selviävät toimintakertomuksen ao. kohdista.

Puoluetoimiston kirjeenvaihto:

Puoluetoimistosta lähetettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 38.440 kirjettä.

Kirjeenvaihto eri asioiden mukaan jakaantui seuraavasti:

Kustannustoiminta	15,44 ⁰ kpl.
Järjestötoiminta —	12.121
T-osasto	4,560
Valistustoiminta	516
Kunnallisasiat	1.507
Rekisteriasiat	78
Kansainväliset kirjeet	2 ⁰ li
Arpa-asiat	79
Työväentaloasiat	6&
Laina-asiat	127
Virastoasiat	Yhteensä 38,440 kpl.
Sekalaisia	3.607

III. TASAVALLAN PRESIDENTIN VAALIT.

1. Yleistä.

Valmistautuminen tasavallan presidentin valitsijamlesvaaleihin, jotka suoritettiin tammikuun 16—17 päivinä kertomusvuonna, jäi puolueen kannalta riittämättömäksi. Tähän vaikutti edellisen vuoden lopulla pidetyn puoluekokouksen ja 50-vuotisjuhlan läheisyys. Osaltaan tähän niinikään vaikutti se, että vaaliasiassa neuvoteltiin varsin pitkälle siinä mielessä, että vaalia ei olisi tarvinnut laisinkaan suorittaa. Vaalivaltus-
USA jäi lyhyeksi, ja sattuneiden **kovien pakkasten vuoksi**

yleisöä valistustilaisuuksiin saatiin odotettua vähemmän. Valistusmateriaalin levitys ei tästä syystä myöskään onnistunut suunnitelmien mukaisesti. Puolue ei ollut näissä vaaleissa asettanut laisinkaan omaa ehdokasta ja yleispoliittisilla tunnuk-silla vaaleihin käyminen ei ymmärrettävästi riittävästi nostanut vaalimieliä. Niinpä äänestysprosentti jäikin niin alhaiseksi kuin 63,8 %, ja sosialidemokraattien osuus annetuista äänistä 21,8»/» (v:n 1948 valtioll. vaal. 26,3% ja v:n 1051 valtioll. vaal. epävirallinen tulos 26,7 %).

2. Valistustoiminta.

Lyhyestä ajasta huolimatta ennätettiin vaalivaUstustarkoi-tukseen valmistaa ja toimittaa jaettavaksi seuraavat *lentoleh-tiset*:

Miten, oli? — Miten on nyt? — Mistä nyt on kysymys? Tätä lentolehtistä oli valmistettu 4 laatua eri väestöpiirejä varten.

Lisäksi jaettiin puoluevälle *monisteina* erilaista poliittista ja ohjaavaa materiaalia. Näistä mainittakoon puoluekokouk-sessa hyväksytyksi tullut "Lähiajan talouspoliittinen ohjelma".

Vaalijulisteita painatettiin kahta laatua tunnuksin: "Älä hellitä — teot puhuvat — Sosialidemokratia". Lisäksi Käytet-tiin puoluetoimiston varastossa olleita aikaisemmissa vaaleissa käytettyjä vaalijulisteita.

Vaalijulisteita ei ole pidetty jälkeenpäin ilmenneen arvoste-lun perusteella riittävän onnistuneina. Lentolehtiset sen sijaan saivat suopean arvostelun.

3. Vaalitulaisuudet.

Vaalitulaisuudet järjestettiin kahden viikon ajalla ennen vaai-jeja. Ne pyrittiin järjestämään suurempina kokouksina ja tilai-suuksina eri puolilla maata ja puolueen käytettävissä olevat toimitsijavoimat, kansanedustajat ja muut luottamushenkilöt esiintyivät niissä puhujina ja alustajina. Kuten sanottu, ylei-söä tilaisuuksiin kokoontui niukasti.

4. Vaalitulokset.

Vaalitulokset on julkaistu erillisenä toimintakertomuksen liitteenä, (Liite N:» I.)

IV. KUNNALLISVAALIT.

1. Yleistä.

Toimintavuoden keskeisimmäksi tapaukseksi muodostuivat kunnallisvaalit, jotka suoritettiin tänä vuonna aikaisemmasta poiketen jo lokakuun 1—2 päivinä. Vaalijan siirtyminen kaksi kuukautta aikaisemmaksi aiheutti sen, että vaalivalmisteluihin oli ryhdyttävä jo kevätkaudella. Niinpä kaikkien piirien piirikokouksissa käsiteltiin jo silloin kunnallisvaaleihin liittyviä kysymyksiä, useissa piireissä puoluetoimiston edustajien ollessa kysymysten alustajina. Vaalijan siirtyminen aikaisemmaksi osoittautui onnistuneeksi. Myös osoittautui, että monet muut kunnallisvaalilakiin hyväksytyt muutokset olivat todellisia parannuksia.

Vaalivalmisteluissa noudattivat piirit useassa tapauksessa kiitettävästi niille annetut neuvot ja ohjeet. Niinpä vaalitulokset olikin puolueemme kannalta tyydyttävä sen saavuttaessa saman äänimäärän kuin v:n 1947 kunnallisvaaleissa, vaikka äänestysprosentti kaikki puolueet huomioonottaen huomattavasti laski. Useimmissa tapauksissa käytettiin yhden nimen listoja, mikä osoittautui vaalituloksen kannalta oikeaksi menettelyksi. Puoluetoimiston tietojen mukaan pieniä virheitä vaaliasiakirjojen laadinnassa ja sisäänjätössä tapahtui ainoastaan Espoossa, Snappertunassa ja Vaasassa. Kahdessa ensimmäisessä tapauksessa keskuslautakunnan virheellisen menettelyn vuoksi vaalit ovat jälkeensä tulleet kumotuiksi.

2. Valistustoiminta.

Tällä kertaa haluttiin vaaleissa kiinnitettäväksi erityisesti huomio paikallisiin kysymyksiin. Tätä silmälläpitäen jo kevätkaudella annettiin ohjeet aineiston keräämisestä ja valmistamisesta. Lähempänä vaaleja kuitenkin osoittautui, että yleispoliittiset ja erityisesti lakkokysymykset tulisivat näyttelemään kaikkea huolimatta huomattavaa osaa. Tälle tielle veivät vaalitaistelun porvarilliset puolueet ja kommunistit. Niinpä valistusmateriaalikin valmistettiin alkuaan asuntopoliittisista ja talouspoliittisista kysymyksistä. Tätä jouduttiin myöhemmin täydentämään ajankohtaisilla monisteilla ja tilannelentolehtisillä.

Puoluetoimiston toimesta valmistettiin Yhteismainos Oy:n teknillistä asiantuntemusta avuksi käyttäen seuraavat *lento-*
lehtiset:

	Painos
Koti jokaiselle	©0.000 kpl.
Mihin menevät maksamamme verorahat	80.000 „
Maaseutu uuden kehityksen kauteen	60.000 „
Kristilliset piirit ja sosialidemokratia	10.000 „
Onko kommunismi työväenliikettä	40.000 „

Uusia *vaalijulisteita* painatettiin seuraavasti:

Koteja—työtä—turvallisuutta (iso ja pieni kok») 250.000 kpl.
Äänestä — Sosialidemokratia (pieni juliste)——, 240.000 „
Social rättvisa — lyckliga hem—tryggad utkomst 10.000 „

Julisteisiin nähden on yleensä oltu tyytyväisiä, mutta sen sijaan eräitä lentolehtisiä on arvosteltu. On huomattava, että suurimmat kunnallisjärjestöt painattivat omat paikalliset lentolehtisensä, mikä kunnallisvaaleissa vain voikin johtaa riittävän tehokkaaseen propagandaan. Erittäin onnistuneet ja arvokkaat lentolehtiset toimitettiin Helsingin ja Tampereen kunnallisjärjestöjen toimesta.

Lentolehdisten ja vaalijulisteiden lisäksi lähetettiin puolueen perusjärjestöille ja toimintajaostoille erilaisia vaalitaistelussa käytettäväksi tarkoitettuja *monisteita* ja *tilannelehtisiä*, joissa osaksi tarjottiin valmiita puhemateriaalia ja osaksi selostettiin puolueen suhtautumista ajankohtaisiin kysymyksiin. Monisteita jaettiin tässä tarkoituksessa 32 eri laatua. Niissä kiinnitettiin tavanomaista enemmän huomiota maaseudun valistustyöhön ja maatalouskysymyksiln. Näitä asioita selostettiin sitä paitsi *puoluelehdissä*. Puolue toimiston toimesta valmistettiin lehdille erityinen 20 artikkelia käsittävä iskuartikkelisarja. Puoluelehdissä julkaistiin vielä eri kuntia käsitteleviä kunnallispoliittisia kysymyksiä.

Kiertokirjein ja ohjekirjelmillä annettiin yksityiskohtaisia ohjeita vaalitaistelun ja vaalitekniillisten kysymysten hoitamisessa, mihin vaalilain muuttumisen johdosta jouduttiin kiinnittämään varsin paljon huomiota.

Vaalitilaisuuksia ja juhlia järjestettiin entisen tavan mukaan. Enemmän kiinnitettiin huomiota kuitenkin ns. *tupa- ja kotikerhoiltoihin*.

Vaalimainostarkoituksessa levitettiin niinikään puolueen *pää-äänenkannattajaa* ja *piirilehtiä*.

Osittain kunnallisvaaleja ja puolueorganisaation tehostamista silmälläpitäen järjestettiin toukokuulla kymmenpäiväiset *kurssit* Työväen Akatemiassa toimitsijoille, kuten toisaalla lähemmin on selostettu. Yhdysmiesverkostomme toimikin näissä vaaleissa ensi kerran varsin huomattavalla teholla, joskin useimmilla paikkakunnilla organisaatiotyöhön ei ollut kiinnitetty vielä riittävästi huomiota.

3. Vaalitulokset.

Tulokset kunnallisvaaleissa saavutetuista äänimääristä ja edustajapaikoista seuraavat liitteenä toimintakertomusta. (Liite 2.)

V. JÄRJESTÖTOIMINTA.

1. Yleistä.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin kahdet vaalit, joihin valmistautuminen muodosti tärkeän osan vuoden järjestötoiminnasta. Kuten asianomaisista kohdista selviää, oli myös Puoluetoimikunnan ja sen apuelinten toimesta järjestetty kurssi- ja neuvottelutoiminta erittäin vilkasta ja hedelmällistä.

Vuoden alussa julisti Puoluetoimikunta piirijärjestöjen välisen toimintakilpailun. Kilpailukohteina olivat arpajaiset, kunnallisvaalitoiminta, jäsenhankinta, v. 1961 valtiolliset vaalit ja kenttätyön organisointi. Kilpailuaika jatkui v. 1951 puolelle, joten sen tuloksista ei vielä kertomuskauden päättyessä ole saatu selvyyttä.

Puolueen jäsenmäärä oli v. 1950 lopussa 108.041. Yhdistyksiä oli 1.567 ja kunnallisjärjestöjä 174.

2. Piirijärjestöt.

Piirijärjestöjen organisaatiossa ei ole tapahtunut muutoksia. Piiritoimistot ovat sijainneet seuraavissa piirien keskuspaikoissa:

Uudenmaan 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puh. 72 49⑧.

Turun 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Turku, Eerikinkatu 30, puh. 14405.

Satakunnan Sos.-dem. Piiritoimikunta, Pori, Annankatu 13, puh. 1058.

Hämeen 1. et. vpl. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Hämeenlinna, Raatihuoneenkatu 16, puh. 2⑧ 78.

Hämeen 1. pohj. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Tampere, Hallituskatu 19, puh. 4128.

Kymen 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kotka, Kotkankatu 7, puh. 8.

Lappeenrannan Alip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Lappeenranta, Snellmaninkatu 12, puh. 1429.

Mikkelin 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Mikkelin, Vuorikatu 11, puh. 15 ①.

Kuopion 1. länt. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kuopio, Tuliportinkatu 17, puh. 23 59.

Kuopion 1. it. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Joensuu, Työväentalo, puh. 2149.

Vaasan 1. it. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Jyväskylä, Väinönkatu 7, puh. 14 23.

Vaasan 1. et. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Vaasa, Rauhankatu 21, puh. 1507.

Vaasan 1. pohj. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kokkola, Työväentalo, puh. 12 98.

Oulun 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Oulu, Pakkahuoneenkatu 26, puh. 49 73.

Lapin 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kemi, Kaivokatu 6, puh. 534.

Kajaanin Sos.-dem. Alipiiritoimikunta, Kajaani, Kalliokatu 10, puh. 381.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto, Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puh. 777 518.

Useita piirisihteerien vaihdoksia on kertomusvuoden >.aikana tapahtunut. Entinen piirisihteeri toimi seuraavissa piireissä: Uudenmaan vip. (Erkki Väre), Turun et. vip. (Abel Saarinen), Satakunnan vip. (Olavi Vella), Hämeen et. vip. (Eino Vuori), Mikkelin vip. (Väinö Ikonen), Kuopion länt. vip. (Aimo Siltari), Vaasan it. vip. (Arvo Anonen), Vaasan et. vip. (Pentti Ketola), Oulun vip. (Erkki H. Tervonen) ja Ruotsalainen Työväenliitto (Bruno Sundman). Hämeen 1. pohj. vip. piirisihteeriksi valittiin Pentti Heinonen 1. 9. lukien Kustaa Alangon ja Väinö Multamäen tilalle, joka viimeksi mainittu oli hoitanut piirisihteerin tehtäviä väliaikaisesti. Kymen L vaalipiirissä siirtyi Reino Kajanmaa marras—joulukuun vaihteessa muihin tehtäviin, jolloin hänen tilalleen valittiin Valde Nevalainen. Lappeenrannan alipiirissä valittiin piirisihteeriksi touko—kesäkuun vaihteessa Unto Saarnista Rudolf Knuutisen tilalle. Joensuu vaalipiirissä tapahtui piirisihteerin vaihdos vuoden alussa, jolloin muihin tehtäviin siirtyneen E. A. Lappalaisen tilalle tuli Väinö Piiparinen. Niinikään Vaasan pohj. vaalipiirissä siirtyi vuodenvaihteessa Simo Hakala muihin tehtäviin, ja hänen tilalleen valittiin Pauli Lehtinen. Lapin, vaalipiirissä ovat piirisihteerin tehtäviä hoitaneet Uno Salo kesäkuun 15 päivään saakka ja sen jälkeen Heino Uksila. Kajaanin alipiirissä ovat piirisihteerin tehtäviä hoitaneet alkuvuodesta Pasi Virtanen ja hänen jälkeensä Kalervo Neiglick.

3. Neuvottelutilaisuudet.

Vuoden aikana järjestettiin puolueen toimitsijoille kaksi yhteistä neuvottelutilaisuutta, joiden lisäksi toimeenpantiin kahdet 4-viikkoiset kurssit, joista lähemmin T-osaston toimintaa koskevassa kohdassa. Helsingissä 27—28 p:nä tammikuuta pidetyillä neuvottelupäivillä suoritettiin presidentinvalitsijamiesvaalien j&lkitarkastelua, keskusteltiin kenttäverkoston tiedotustoiminnan tehostamisesta, syksyn kunnallisvaaleihin valmistautumisesta sekä selostettiin toimintasuunnitelmaa ja kilpailua. Marraskuun 13 p:nä niinikään Helsingissä pidetyssä neuvottelutilaisuudessa olivat käsiteltävinä kunnallisvaalien jälkitarkastelu, kenttätö sekä v. 1051 suoritettavat SAK:n ja TUL:n vaalit.

4. Matka-asiamiehet

Puolueen palveluksessa oli kertomusvuoden aikana 7 matka-asiamiestä. Vilho Salon, Vihtori Lahden ja Otto Toivosen toimialueena oli koko maa, Pertti Lantelan Pohjanmaa, Ville Seppälän Lappi, Olavi Sinisalonen Pohjois-Karjala ja Lars Lindemanin ruotsinkieliset alueet.

VI. PUOLUEEN LEHDISTÖ JA JULKAISUTOIMINTA.

1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet.

Kertomusvuoden aikana yleisestä taloudellisesta kehityksestä johtuen puolueen lehdistö kokonaisuudessaan ottaen oli suurissa taloudellisissa vaikeuksissa kokonaislevikin kuitenkin pysyessä suurin piirtein edellisen vuoden tasolla. Vaikeuksia kuvaa se, että Savon Kansa oli muutettava jälleen 4-päiväiseksi ja Pohjanmaan Kansa 3-päiväiseksi. Svenska Demokraten ensin 4-päiväiseksi ja myöhemmin 2-päiväiseksi. Eteenpäin-lehti sen sijaan päätettiin 1. 1. -51 lukien muuttaa 6-päiväiseksi. Päätoimittajina ovat kertomusvuoden aikana olleet: Suomen Sosialidemokraatissa Penna Tervo, Svenska Demokratenissa Gunnar Henriksson, Eteenpäin-lehdessä Osmo Viitasalo ja hänen kuolemansa jälkeen H. A. Salokangas, Hämeen Kansassa Mauno Pelkonen, Kansan Lehdessä Jalmari Leino ja myöhemmin Niilo Teerimäki, Kansan Työssä Reino Kaatonen, Kansan Voimassa Viljo Kosonen, Pohjanmaan Kansassa Eero Oksanen ja loppuvuodesta va. päätoimittajana V. Kallio, Pohjolan Työssä Väinö Huuska, Savon Kansassa Viljo Hyvönen ja loppuvuodesta Mauno Ojamo, Sosialistissa Rafael Paasio, Työn Voimassa Onni Haini, Uudessa Ajassa Viljo Rantanen ja Vapaudessa Kalervo Haapasalo. Muuhun toimitushenkilökuntaan nähden on myös tapahtunut jonkin verran muutoksia. Ammattitaidon kehittämiseksi Sos. dem. Sanomalehtimiesliitto järjesti pääkaupungissa kurssit nuorille toimittajille.

2. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto.

Puoluetuimiston yhteydessä toimivan Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston (TST) asiakkaisiin ovat edelleen kuuluneet kaikki puolueen suomenkieliset sanomalehdet. Toimintaa on pyritty tehostamaan uutishankinnan osalta ja hankkimalla puolueen piiristä vakituisia artikkelinkirjoittajia. Erikoisesti maatalousalan kirjoittelua tehostettiin. Ammattiyhdistysliike on pääasiassa toimittanut kannanottonsa toimiston välityksellä. Vuoden aikana **TST on toimittanut lehdille uutisia**

yhteensä n. **3;600 kpl**, artikkeleita yli 200 ja **muuta aineistoa** n. 350 kpl.

TST:n päätoimittajana on ollut Eino Kalkkinen, muina toimittajina Eero Meriluoto ja Toivo Kivinen, toimiston konekirjoittajana Aune Rytövuori. Lisäksi palveluksessa on ollut sivutoimisina kaksi uutisten puhelimitse välittäjää.

3. Sosialistinen **Aikakauslehti**.

Sosialistinen Aikakauslehti teoreettisten kysymysten selvittäjänä on edelleenkin nauttinut suurta arvontoa ja kiinnostusta muidenkin kuin puolueväen taholta. Lehden päätoimittajana on entisen päätoimittajan Yrjö Kaarneen siirryttyä sanomalehtiattasheaksi Ruotsiin toiminut Väinö Leskinen ja toimitussihteerinä Viljo Kukkonen.

4. **Muu julkaisutoiminta**.

Vakiintuneen tavan mukaan ovat kertomusvuonnakin ilmenyneet "Työväen Kalenteri 1951", "Työväen Taskukirja 1951" ja "Kevättervehdys", joilla kaikilla on ollut hyvä menekki.

VII. TALOUDELLISET ASIAT.

1. Toimintansa lopettaneet yhdistykset.

V. 1950 aikana ovat seuraavat yhdistykset lopettaneet toimintansa: Ylä-Säiniön Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y. (Satakunta), Pieksämäen Kontiomäen Työväenyhdistys r.y. (Mikkeli), Kummun Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y. (Satakunta) ja Rättijärven Työväenyhdistys r.y. (Kymen l. luov. alue).

2. Työväentalojen rakennusasiat.

Suurista luotonsaantivaikeuksista huolimatta ovat monet yhdistykset ryhtyneet rakentamaan omaa toimitaloa. Rakennusaineiden hintojen jatkuva nousu on tuottanut yhdistyksille suuria rahoitusvaikeuksia ja viivästyttänyt rakennusten valmistumista.

Vanhojen työväentalojen korjaustöitä ei ole voitu suorittaa läheskään siinä laajuudessa, kuin olisi ollut välttämätöntä.

Syynä tähän on ollut yhdistysten, omien varojen vähäisyys ja luotonsaantivaikeudet.

Puoluetoimisto on mahdollisuuksiensa mukaan avustanut yhdistyksiä lainanhakuaasioissa, ja useissa tapauksissa on puolueen takuulla lainoja saatu järjestetyksi.

3. Osakehankintoja ja takauksia.

Puoluetoimikunta on kertomusvuoden aikana merkinnyt Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan osakkeita 400000 markan arvosta. Samoin Nukarin Seuratalo Oy:n osakkeita 76.000 markan arvasta.

Könönpellon Sos.dem. Yhdistykselle on taattu 6 milj. mk:n laina, Pansion Sos.-dem. Työväenyhdistykselle 3 milj. mk:n laina, Nuijamaan Työväenyhdistykselle 2,1 milj. ja Muurasjärven Työväenyhdistykselle 1 milj. mk:n laina.

4. Piiri- ym. järjestöjen avustaminen.

Lapin 1. Piirijärjestölle myönnettiin avustusta 340.000: —, Kajaanin Sos.-dem. Alipiirille 91.420: —, Haapajärven Työväenyhdistys Sarastukselle 20.000: —, Lestijärven Työväenyhdistykselle 30.000: —, Sos.-dem. Sanomalehtitaitesliitolle 78.000: —, Hilma Laineen eläkkeeseen 30.000: — ja Hilja Laakson eläkkeeseen 24.000: —

5. Luovutetun alueen yhdistykset

Vuoden 1950 aikana on puoluetoimisto suorittanut hallussaan olevista yhdistysten korvausvarolsta Räisälän Työväenyhdistykselle 25000: —, Nuijamaan Työväenyhdistykselle 15000: — sen obligaatiot ja rahavarat yht. 85.691: —, Kilpeenjoen Työväenyhdistykselle 10.000: —, Viipurin Sos.-dem. Naisyhdistykselle 18.900: —, Uuraan Työväenyhdistyksen Voimistelu- ja Urheiluseura Vilppaalle kaikki sen saatavat yht. 187.774: — ja Tammisuon Työväenyhdistykselle 20.000: —. Suoritusten yhteisumma on 347.305: —.

6. Puolueen arpajaiset

Puolue järjesti 1. 3.—1. 5. lflöl välisenä aikana 20 milj. mk:n arpajaiset, jotka olivat yhtenä osana piirien välisessä toimintakilpailussa. Tämä vaikutti osaltaan sen, että arpajaisten myyntitulo muodostui erittäin hyväksi. Nettotulos jaettiin piireille.

6. Työväenlehdistö Oy. ja Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y.

Työväenlehdistö Oy:n johtokuntaan ovat edelleen kuuluneet puheenjohtajana Väinö Leskinen, varapuheenjohtajana Aarne Paananen ja muina jäseninä Emil Skog, Visa Kivi, V. Vuorio, varajäseninä T. Nurmi ja Aarne Kesänen. Yhtiön v.t. toiminnanjohtajana on ollut Visa Kivi ja asiamiehenä Eric Broström-

Yhtiö on kertomusvuoden aikana sijoittanut Kansan Voima Oy:n osakkeisiin 120.000 mk, Savon Kansan Kirjapainoon 1.000.000 mk ja Lounais-Suomen Kirjapainoon 600.000: — eli yhteensä 1.720.000 mk. Lyhytaikaista luottoa on myönnetty viidelle eri kustannusliikkeelle yhteensä 10.505.779 mk. Edelleen on sitouduttu v. 1951 aikana rahoittamaani kahden yhtiön konehankinnat yht. 4,1 milj. markan arvosta.

Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y:n johtokunnan puheenjohtajana on toiminut Väinö Leskinen, varapuheenjohtajana Aarne Paananen sekä muina varsinaisina jäseninä Emil Skog, Visa Kivi ja V. Vuorio, varajäseninä T. Nurmi ja Aarne Kesänen. Sihteerinä on toiminut Eric Broström.

Vm. MUUT ASIAT.

1. Kansainväliset suhteet.

Kertomusvuoden aikana pidettiin Kansainvälinen Sosialistikonferenssi Kööpenhaminassa li—3 p:nä kesäkuuta. Suomea edustivat K.-A. Fagerholm, Unto Varjonen, Martta Salmela-Järvinen ja Väinö Leskinen. Loka—marraskuun vaihteessa pidettiin Oomiskon järjestämänä Dorkingissa, Englannissa, propaganda- ja organisaatioeksperttien kongressi, johon Suomen Sos.dem. Puolueen edustajana osallistui Aito Anto.

Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksia pidettiin kaksi, molemmat Oslolla. Toukokuun 6—7 p:nä pidetyssä kokouksessa edustivat Suomea K.-A. Fagerholm, Väinö Leskinen ja Tyyne Leivo-Larsson, joulukuun 8—9 p:nä pidetyssä Suomen Sos.-dem. Puoluetta K.-A. Fagerholm, Penna Tervo, Väinö Leskinen, Unto Varjonen ja Martta Salmela-Järvinen sekä SAK:ta Osvald Fager ja Vilho Harinen.

Maalis—huhtikuussa teki puoluesihteerinä Väinö Leskinen esitelmä- ja puhujamatkan USA:han Amerikan Suomalaisen Kansanvallan Liiton kutsumana ja vieraana. Leskinen edusti Suomea myös lokakuun lopussa pidetyssä Itävallan Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokouksessa.

Liite N:o 1.

Tasavallan presidentin valitsijamiesten vaalit 1950.

Eri puolueiden äänimäärät vaalipiireittäin:

Vaalipiirit	liidemokraattine puolue	a es -tl 2 ai m-*	J. K. Paasikiven kannattajat					K M Ori 5 a Jo *	K H	:Ä"3 >>C E T a >>	E O (*)
			tl	H	o o "S «T o 9 • ai	o o	o o				
Uudenmaan läänin ..	72.711	58.802	63.005	76.266	31.836	10.852	48	-313.520	1.134	314.654	
Turun l. etel.	27.140	32.683	30.430	12.384	15.681	19.040	81	137.439	699	138.138	
Turun l. pohj.	28.198	26.706	34.137		1.713	23.844	137	114.735	684	115.419	
Ahvenanmaan	122	122		5.373			2	5.619	28	5.647	
Hämeen l. etel.	31.576	20.957	36.051		6.432	13.745	143	108.904	631	109.535	
-Hämeen l. pohj.	35.060	30.123	35.238		3.003	8.009	89	111.522	552	112.074	
Kymen l.	39.040	16.829	34.836		5.519	33.042	49	129.315	738	130.053	
Mikkelin l.	21.041	11.230	18.259		5.954	23.922	102	80.508	605	81.113	
Kuopion l. länt.	14.875	30.502	16.526		2.571	30.329	59	94.862	606	95.468	
Kuopion l. it.	16.882	12.835	17.259		482	18 590	74	66.122	589	66.711	
Vaasan l. it.	23.179	17.867	17.882		1.268	26 329	54	86.579	606	87.185	
Vaasan l. etel.	7.627	11.755	20.349	24.285		17.120	18	81.154	345	81.499	
Vaasan l. pohj.	7.709	8.981	11.625	21.010		20.503	81	69.909	310	70.219	
Oulun l.	12.892	39.321	16.058		9.127	44.833	79	122.310	997	123.307	
Lapin l.	5.776	19.322	9.134		1.370	18.902	41	54.545	268	54.813	
Koko maa % anne- tuista äänistä	343.828	338.035	360.789	139.318	84.956	309.060	1.057	577.043	8.792	1.585.835	
	21,8	21,4	22,9	8,8	5,4	19,6	0,1	100ft	=	-	

Valitut valitsijamiehet puolueittain v. 1950.

V a a l i p i i r i t	J. K. Paasikiven kannattajat							
	a	a	e	a	p			
Uudenmaan 1.	12	10	12	49	10			
Turun 1. etel.	5	6	2	25	5			
Turun 1. pohj.	6	7		23	2			
Ahvenanmaan				1				
Hämeen 1. etel.	6	8		21	3			
Hämeen 1. pohj.	6	5		20	3			
Kymen 1.	7	6		6	23			
Mikkelin 1.	5	4		6	18			
Kuopion 1. länt.	3	3		6	19			
Kuopion 1. it.	4	4		5	16			
Vaasan 1. it.	5	4		6	19			
Vaasan 1. etel.	1	4		3	15			
Vaasan 1. pohj.	1			4	13			
Oulun 1.	2	3		10	26			
Lapin 1.	1	2		4	12			
Koko maa _____	64	67	68	24	15	62	300	31

Liitp N:o 2.

Kunnallisvaalien tulokset vaalipiireittäin v. 1950.

Äänimäärät:

Vaalipiiri	Vasemmisto				Porva- rit	Muut	Yht.
	SDP	SKDL	Yfat.l.	Yht.			
	77.669	60.303	160	138.132	154.625	1.327	294.084
	27.681	29.983	365	58.029	60.866	1.014	119.909
	31.786	31.087		62.873	58.491	917	122.281
	75	181		256	2.326	1.918	4.500
	34.577	22.322		56.899	51.644	640	109.183
	35.805	31.853		67.658	41.763	1.510	110.931
	40.686	17.335		58.021	59.732	952	118.678
	26.080	11.230		37.310	41.089	578	78.977
	16.144	30.437		46.581	45.061	363	92.005
	22.455	12.229		34.684	32.314	315	67.313
Vaasan l. it	25.405	18.735	178	44.318	40.589	1.321	86.228
	8.427	11.863	153	20.443	45.230	238	65.911
	8.483	8.245	211	16.939	41.562	1.282	59.783
Oulun l.	14.020	39.862	48	53.930	63.724	191	117.845
	8.001	21.418		29.419	28.754	414	58.587
	377.294	347.083	1.115	725.492	767.770	12.953	1.506.215
% annetuista äänistä	25,0	23,0	0,1	48,1	51,0	0,9	100,0
	128.816	116.561		245.377	213.410	2.111	460.898
	40.566	27.044		67.610	37.769	1.011	106.390
V. 1947 äänimäärä ..	207.912	203.478	1.115	412.505	516.591	9.831	938.927
% annetuista äänistä	377.816	315.412	7.273	700.501	828.138	17.881	1.546.528
	24,4	20,4	0,5	45,3	53,5	1,2	100,0

Kunnallisvaalitulokset vaalipiireittäin v. 1950.

Valtuutetuiksi valittu:

Vaalipiiri	Vasemmisto			Yht.	Por-	Muut
	SDP	SKDL	Yht. L			
Uudenmaan 1	276	190		467	629	4
Turun 1. etel.	241	227		468	739	9
Turun 1. potil.	272	265		537	593	1
Ahvenanmaa		4		4	80	96
Hämeen 1. etel.	252	149		401	416	
Hämeen 1. pohj.	230	180		410	308	
Kymen 1	267	103		370	521	
Mikkelin 1	266	103		369	431	
Mikkelin 1	118	240		358	362	
Kuopion 1. länt.	118	115		322	219	
Kuopion 1. it.	207	160		389	426	
Vaasan 1. it.	229	97		157	514	
Vaasan 1. etel.	60	82		161	562	
Vaasan 1. pohj.	77	417		546	716	
Oulun 1	129	186		251	289	
<u>Lapin 1.</u>	65					
Koko Imaa	2.689	2.518	3	5.210	6.905	121
% kaikista valtuute-	22,0	20,6	0,02	42,6	56,4	1,0
tuista	302	249		551	545	3
Kaupungit	270	180		450	290	1
Kauppalat	2.117	2.089	3	4.209	6.070	117
Maalaiskunnat	2.310	2.011	20	4.341	6.220	98
V. 1947 valtuutettuja	21,7	18,8	0,2	40,7	58,4	0,9
% valtuutetuista _____						

KERTOMUS

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen
toiminnasta v. 1951

I. YLEISKATSAUS.

1. Kansainvälinen tilanne.

Kansainvälisessä tilanteessa on vuoden 1951 aikana tapahtunut sikäli muutosta, että varsinkin vuoden loppupuolella ns. itäryhmä pyrki ilmeisesti välttämään, jännityksen lisäämistä ja avoimia selkkauksia sekä hakemaan jännitystä lieventäviä ratkaisuja, kuten YK:n piirissä tapahtuneet keskustelut osoittivat. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että olisi luovuttu eri puolilla sytytettävien yhteentörmäysten taktiikasta, kuten Korean, Indoneesian, Ranskan, Indo-Kiinan ja yleensä, Keski-Idän levottomuuspesäkkeet osoittavat. Toisaalta etenkin Yhdysvallat on jatkanut varusteluteollisuutensa tuotannon kiihdyttämistä ja peräänantamatonta poliittista linjaa. Japanin rauhansopimus vastoin Neuvostoliiton ja itävaltioiden kantaa kuin myös Yhdysvaltain ja Japanin välinen turvallisuussopimus syyskuussa 1951 ovat esimerkkeinä tästä politiikasta. Yhtä sitkeästi on länsivaltaim taholta pyritty ns. A-armeijan realisoimiseen käytännössä sekä Keski-Män sotilasliiton aikaansaamiseen.

Korean sotatapahtumat olivat vielä vuoden alussa päivän huomion kohteena, mikä ehkä, johtui enemmän YK:n joukkojen tappioista kuin asian tuoreudesta. Sen jälkeen kun tapahtui käänne YK:n joukkojen, hyväksi, mielenkiinto laimeni. Kun ensimmäiset tiedot rauhanneuvotteluista saapuivat, ne herättivät yleistä tyydytystä ja toiveita rauhasta. Mutta sitä mukaa kuin Kaesongin 3. 7. -51 alkaneet neuvottelut ovat saaneet

"Ikuisten neuvottelujen" luonteen, on Korean tapahtumiin suhtauduttu yhä, pessimistisemmin. Suurinta mielenkiintoa Korean tapahtumissa on herättänyt presidentti Trumanin toimenpide poistaa 11. 4. -51 toisen maailmansodan ajoilta kuuluisa kenraali Mac Arthur YK:n Korean-joukkojen ylipäällikön paikalta ja määrätä hänen tilalleen kenraali Ridgway.

Englannin imperiumin tapahtumat ovat kolmessa suhteessa vuoden aikana kiinnittäneet erityistä huomiota puoleensa. Aikajärjestyksessä ensimmäisenä oli Persian öljyriita, joka alunperin aiheutui persialaisten vaatimuksesta saada valtionsa haltuun englantilainen Anglo-Iranian Oil Company. Englanti yritti työvänehallituksensa johdolla neuvotteluteitse sovitteluratkaisua, mutta epäonnistui. Lokakuun alussa viimeiset britit jättivät maailmankuulun valtavan öljyntuottamonsa, joka persialaisten hallinnassa ei vuoden loppuun mennessä päässyt uudelleen käyntiin. Seuraava kansainvälisesti merkittävä tapaus oli Englannin vaalit. Niissä Englannin Työväenpuolue saavutti yli 650000 uutta kannattajaa saaden kaikkiaan 18.927.299 ääntä vanhoillisen puolueen 13,7 milj. ääntä vastaan. Vaalijärjestelmästä johtuen konservatiivit kuitenkin saivat enemmistön parlamentin lopullisten voimasuhteiden ollessa: työväenpuolue 295, konservatiivit 321, muut 9. Vanhoilliset ottivat hallitusvastuun ja toisen maailmansodan tunnettu johtaja Winston Churchill tuli maan pääministeriksi. Kolmannen kerran Englannin imperiumi tuli valokeilaan Suezin ja Sudanin välikohtauksien sattuessa. Egyptin, englantilaisvastaiset piirit, joiden joukossa mainitaan myös maan "sosialistit", ovat pitemmän ajan pyrkineet avoimeen selkkaukseen Suezin kanavan hallintaa koskevassa asiassa. Ilmeisesti Englannin Persiassa karsimien vastoinkäymisten innoittamana Egyptin kiihkokansalliset johtivat kehityksen väkivaltaisuuksiin Suezin alueella, Sudanissa, jopa Egyptin pääkaupungissakin. VäkivaltaisuuDET jatkuivat laimentuma ttomina vuoden loppuun

SaaKK.eir

Euroopan keskeisimpänä ongelmana on kertomusvuonna ollut kysymys Länsi-Saksasta, sen asemasta Euroopan valtioliitossa, Schuman-suunnitelman puitteissa ja ennen muuta Atlantin-paktin maiden joukossa sekä A-armeijassa. Länsisaksalaiset ovat näissä kysymyksissä jakautuneet jyrkästikin kahtia. Liittokansleri Adenauer, joka on porvarillisten puolueiden johtaja, on pyrkinyt mahdollisimman paljon, myötäilemään länsivaltain pyrkimyksiä Saksan saattamiseksi mukaan Länsi-Euroopan taloudelliseen ja sotilaalliseen yhteistyöhön. Länsi-Saksan sosialidemokraattinen puolue taas on varsinkin puheenjohtajansa Schumacherin nimissä voimakkaasti vastustanut kaikkia näitä kysymyksiä. Sosialidemokraattien mielestä Saksan suhtautuminen Eurooppaan ja sen puolustamiseen on ratkaistava vasta sen jälkeen, kun Saksa on yhtenäinen ja sen suvereenisuus on poliittisessa ja taloudellisessa suhteessa täysin taattu. A-armeijaan nähden sosialidemokraatit lisäksi pitävät kiinni siitä, että muiden kansojen sotilaallista panosta

on nimenomaan Euroopassa lisättävä ja että **Saksan armeijan** osuus voi järjestyä vain oman yleisesikunnan puitteissa.

Pohjoismaiden keskeisessä kanssakäymisessä esiintyi kertomusvuoden loppupuolella mielenkiintoinen välivaihe. Lähinnä tanskalaisten sosialidemokraattien aloitteesta perustettiin joulukuun alussa ns. pohjoismaiden parlamenttienvälinen liitto. Suomi ei kuitenkaan katsonut voivansa osallistua tähän liittoon ulkopoliittisista syistä, ratkaisu, joka ehkä oli hätäisesti tehty.

Kansainvälisen sosialidemokratian kehityksessä ilmenneet mainittavimmat muutokset sisältyvät Sosialistisen; Internationaalien henkiinherättämiseen ja Labour-puolueen muodolliseen vastoinkäymiseen Englannin vaaleissa. Muissa suhteissa ei ole tapahtunut mainittavia muutoksia. Osavaltioiden vaalit Länsi-, Saksassa osoittavat Schumacherin puolueen: voiman kasvavan, ja Norjan kunnallisvaaleissa on Arbeiderpartiet jatkuvasti vahvistanut asemaansa.

Uusi Internationaali päätettiin perustaa Oomison kokouksessa maaliskuun 2—5 p:nä Lontoossa. Ensimmäinen Internationaalien kokous pidettiin Frankfurtissa, Länsi-Saksassa kesäkuun 30 — heinäkuun 3 p:nä 1991. Kokouksessa hyväksyttiin mm. kansainvälisen; sosialidemokratian periaateohjelma. Suomen Sosialidemokraattinen Puolue oli kokouksessa edustettuna ja valittiin myös Internationaalien kokouksen väliaikoina kokoontuvaan Internationaalien neuvostoon.

2. Suomen asema.

Maamme ulkopoliittisessa asemassa ei aikaisempaan verraten ole tapahtunut minkäänlaisia suoranaisia muutoksia, vaikka suurvaltojen välisten ristiriitojen aiheuttama jännitys onkin v:n 1951 aikana heijastunut myös pohjoismaiden ja eri osapuolien välisiin suhteisiin aiheuttaen mm. Neuvostoliiton ja Norjan välillä diplomaattista mielipiteiden vaihtoa. Oman maamme ulkopoliittikka on kertomusvuoden aikana pysynyt sodanjälkeisen perussuuntauksen pohjalla välttäen aktiivista osallistumista kansainvälisiin kiistakysymyksiin.

Ulkomaankauppamme on v:n 1951 aikana kehittänyt suotuisemmin kuin vielä koskaan aikaisemmin. Kokonaiskauppavaihtomme eri maiden kanssa on arvoltaan kaksinkertaistunut edelliseen vuoteen verrattuna. Eniten se on lisääntynyt Länsi-Saksan ja Englannin osalta, joiden osuudet koko kauppavaihdostamme olivat vastaavasti 8,2 ja 20,5%. Kauppavaihtomme Neuvostoliiton kanssa on viisivuotisen kauppasopimuksen pohjalla niinkään lisääntynyt kaksinkertaiseksi edellisestä vuodesta ollen sen osuus koko kauppavaihdosta nyt 8,0%. Vuoden lopulla oli kuitenkin nähtävissä ensimmäisiä merkkejä siitä, että edullinen kehitys vienti- ja tuontihintojen suhteissa **oli** päätymässä ja kääntymässä **päinvastaiseen suuntaan.**

Eri maiden kanssa solmittujen kauppasopimusten lisäksi on ulkopoliittikan alalla herättänyt -varsinkin naapurimaissamme huomiota Neuvostoliiton lähettilään vaihtuminen. Ministeri Lebedevin saapuminen maahamme 10. 5. -51 aiheutti ulkomaiden lehdistössä vilkasta mielipiteiden vaihtoa, mikä on kuitenkin osoittautunut aiheettomaksi kannunvalannaksi.

Kommunistien ulkopoliittiset hyökkäilyt sosialidemokraatteja vastaan ovat jatkuneet myös kertomusvuoden aikana. Vaikka ne eivät kotimaassa olekaan enää vaikuttaneet yleiseen mielipiteeseen, on kuitenkin valitettavana ilmiönä todettava se tuki, jota eräät Neuvostoliiton lehti- ja radioselostajat ovat näille hyökkäilyille antaneet. Kuvaavana piirteenä kommunistiemme häikäilemättömyydestä voidaan mainita käynti, jonka SN-Seuran pääsihteeri 13. 4. -51 suoritti pääministeri Kekkonen puheille vaatien seuransa nimissä toimenpiteitä puolueemme tiedotusosastoa vastaan. Asian oikean laidan selvitessä tämäkin hyökkäys tietenkin raukesi.

3. Sisäpoliittinen kehitys.

Vuoden 1950 lopulla ja tammikuussa 1951 käytyjen pitkien ja sitkeiden neuvottelujen jälkeen muodostettiin 17. 1. -51 puhtaasti porvarillisen hallituksen tilalle enemmistöhallitus, jossa sosialidemokraateilla ja maalaisliitolla oli kummallakin seitsemän salkkua, ruotsalaisilla kaksi ja edistyksellä yksi. Sosialidemokraattien osallistumisen ehtona oli vaatimukset ns. jäätyneiden indeksikorotusten maksamisesta ja A-sopimuksen toteuttamisesta kaikilla työaloilla. Uuden hallituksen ohjelma-julistuksessa sanottiin lisäksi pyrittävän mm. tarttumaan päättävästi "kaikkiin: niihin tekijöihin, jotka ovat omiaan ylläpitämään kilpajuoksua palkkojen ja hintojen välillä sekä aiheuttamaan epätervettä; jännitystä; yhteiskunnassa".

Yhteishallituksen ensimmäiset kuukaudet olivat varsin vaivalloisia. Oli pakko tyytyä luovimaan eteenpäin erilaisilla, osaksi keinotekoisillakin ratkaisuilla. Asiaan vaikutti myös paljon keväällä 1951 vallinnut vaalitunnelma SAK:n ja TUL:n piireissä. Niiden johdosta oikeastaan vasta huhtikuun loppupuolella päästiin sosialidemokraattisella taholla arvioimaan tilannetta kokonaisuudessaan. Sen seurauksena oli ajatus talouspoliittisen linnarauhan aikaansaamisesta tietyillä ehtoilla. Kuitenkin sosialidemokraattien taholla oltiin yksimielisiä linnarauhan poliittisesta välttämättömyydestä, varsinkin kun valtiolliset vaalit olivat edessä.

Linnarauhan tuloksia voidaan syystä arvostella, varsinkin huomioonottaen ns. linnarauhasopimuksessa julkisuuteen saatetut "lupaukset", jotka asiällisestikin olivat ristiriidassa keskenään. Varsin (kielteisiksi kehittyivät sen vuoksi mielialat etenkin palkansaajien ja kuluttajien keskuudessa. Vain äöxim-

mölsin sovitteluin onnistuttiin linnarauhan päättyessä saavutamaan yhteisymmärrys poliittisten puolueiden ja taloudellisten intressijärjestöjen kesken ns. tasapainopyrkimyksistä maan talouspolitiikassa.

Linnarauhan positiivisiin saavutuksiin on kuitenkin luettava ennen kaikkea se, että saatiin syntymään hengähdystauko, joka oli välttämätön talouspoliittisten tutkimusten ja suunnitelmien toelle, ja toisetoi se, että tuona aikana todella syntyi suunnitelma, talouspoliittinen ohjelma, joka ehkä monessa suhteessa oli tyyppillisten kompromissiratkaisujen tapaan vajavainen ja puutteellinen, mutta saattoi kuitenkin tarjota poikkeuksellisen paljon asiapohjaa uudelleen muodostetun hallituksen ohjelmassa ilmaistuille pyrkimyksille.

Kekkosen kolmas hallitus muodostettiin 20. 9. -SD. Hallituksen uudelleenmuodostaminen on kahdestakin syystä perusteltua: vaalien jälkeen on katsottu hyvän tavan mukaiseksi, että hallitus jättää paikkansa tasavallan presidentin ja eduskunnan käytettäväksi. Toisaalta oli tarkoituksenmukaista, että hallituspuolueet ennen linnarauhan päättymistä yksityiskohdaisesti sopivat vakauttamispolitiikassa noudatettavista periaatteista ja menettelytavoista. Näin myös monien vaikeuksien jälkeen tapajitui.

Uusitun hallituksen toiminta kulki kauttaaltaan vuoden viimeisen neljänneksen aikana ns. tasaDainopyrkimyksen merkeissä. Huomattava osa tasapaino-ohielmasta vietiin ratkaisuun. Niinpä toteutettiin 15. 11. -&1 päätöksestä koron alentamisesta 2Vcella, joka samalla merkitsi mahdollisuutta välttää muutoin lakisääteinen uusi vuokrankorotus vuoden lopulla. Neuvotteluissa vientijärjestöjen edustajien kanssa päästiin vapaaehtoiseen sopimukseen n. 23 mrd. käsittävien vientimaksujen suorittamisesta valtiolle v. 1952 vientituloista. Näistä varoista vientiteollisuus sitoutui suorittamaan hinnantasausrastastoon ennaikkona v. 1951 loppuun 7 mrd. Tämän perusteella, ja ikun ko. rahastoon kaikkiaan lasketaan tulevat puolet suhdannepidä.tyksistä, on valtioneuvosto voinut ryhtyä toimenpiteisiin kulutustarvikkeiden ylimääräistuonnin jöirj estämiseksi. Huomattava saavutus hintojen alentamiseen pyrittäessä oli päätös liikevaihtoveron poistamisesta ialkineilta. Sen sijaan monet muut hintojen alennukseen tähtäävät toimenpiteet ovat palion myöhästyneet, ja niistä on aiheutunut arvostelua, kuten myös hintatukipalkkioiden poistamisesta voin osalta 1. 11. -51.

Eduskuntatoiminnan keskeisiksi tapahtumiksi muodostuivat hallitusohjelman perustuva, pyöreän puun vientisäännöstelyä koskevan lakiehdotuksen käsittely sekä kysymys valtalain jatkamisesta. Ensinmainitussa tapauksessa maalaisliiton, eduskuntaryhmä pyrki kaikkiin keinoihin välttämään hallitusneuvotteluissa sovittu ohjelmallisen tavoitteen hyväksymistä peläten metsänomistajapiirien vastustusta. Maalaisliiton, ryhmän keskuudessa esiintyi myös avoimesti asian alkuvaiheissa merkityksellinen oppositiosipi. Samanaikaisesti kommunistiset edustajat kehittivät eduskunnassa ja kentällä — varsinkin Poh-

jois-Suomessa ja rakennustyöläisten piirissä — voimakasta mielipideaaltoa hallituksen "näлкиinnyttämis- ja diktatuuripyrkimyksiä" vastaan. Tässä tilanteessa hallitus katsoi parhaaksi vetää esityksensä pyöreän puun säännöstelemisestä pois eduskunnasta. Sitä vastaan määräykset sisällytettiin taloudellisen valtalin piiriin, josta muodostui budjetin käsittelyyn verrattava mielenkiinnon kohde joulun alla eduskunnassa. Kommunistit marssivat lähetystöjä eduskuntaryhmien puheille ja yrittivät kaikin keinoin muutoinkin käyttää ulkoparlamenttaarisia painostuskeinoja, vähemmän sosialidemokraattista ryhmää kuin maalaisliiton ja uuden kansanpuolueen oppositio-ryhmiä vastaan, joilta he toivoivat apua. Lopputulos oli kuitenkin kommunisteille nolo. Asiaa koskevassa äänestyksessä, joka itse teossa merkitsi luottamusäänestystä, he ilmoittivat pidättäytyvänsä äänestyksestä. Se oli merkityksellinen voitto erityisesti sosialidemokraateille, mutta myös hallituksen vakaannuttamispolitiikalle yleensäkin.

4. Kolmet huomattavat vaalit.

Vuoden 1991 aikana joutui sosialidemokraattinen puolueväki jännittämään voimansa kolmissa huomattavissa vaaleissa, ensin TUL:n liittokokous- ja SAK:n edustajakokousvaaleissa ja sitten valtiollisissa vaaleissa. Valmistautuminen TUL:n liittokokousvaaleihin oli alkanut jo edellisen vuoden loppupuolella. Vaalipropagandan huippukohta saavutettiin 16. 2., jolloin kommunistilehdet paljastivat palaväitteensä sosialidemokraattien TUL:n toimistossa muka suorittamista miljoonakavalluksista. Tätä TUL:n historiassa ainutlaatuista, provokatorista propagandaväitettä edelsi ins. Yrjö Enteen vastaavanlainen ilmianto, jonka selvittely jopa raastuvanoikeutta myöten aikanaan osoitti, että kysymys oli vain kommunisteille tyypillisestä vaaliprovokaatiosta. Osanotto TUL:n vaaleihin maaliskuun 11 —12 päivinä muodostui vilkkaaksi. Saavutettu tulos ylitti rohkeatkin ennako-odotukset, sillä sosialidemokraattinen urheiluväki sai kokouksen 80 paikasta haltuunsa 60 kommunistien 12 vastaan. Vaalivoitto), mikä merkitsi 3/4 enemmistöä, avasi mahdollisuudet liiton sääntöjen muuttamiseen kesäkuussa pidetyssä liittokokouksessa. Käytännössä sääntömuutos merkitsi tien nostamista pystyyn kommunistien pyrkimyksille valata TUL ja sen omaisuus käyttöönsä. Sääntömuutoksen lisäksi TUL:n liittokokouksen merkittävimmiksi päätöksiksi muodostuivat myönteinen suhtautuminen valtakunnanliittoon ja Yrjö Enteen poistaminen liiton johdosta.

SAK:n vaaleihin, jotka olivat varsin merkittävät myös koko maan talouspolitiikan hoitamiseksi, osallistui 30 ammattiliittoa. Sosialidemokraatit voittivat kaikki edustajapaikat 27 liitossa ja kommunistit vastaavasti 8:ssa. Vain Metall- ja Lasityöväen liittoa valittiin; molempien mielipidesuuntien edustajia.

Sosialidemokraatit saivat vaaleissa yht. li07.67li ääntä ja kommunistit 88.585. Edustajapaikat jakaantuivat: sos.dem. 182 ja kommunistit ©5. Lisäksi osallistui edustajakokoukseen 5 merimiesten edustajaa. Äänestysprosentti ikohosi n. 75:een eli korkeammaksi kuin aikaisemmin.

Ammattiyhdistysliikkeen vaalit suoritettiin tällä kerralla suuremmassa määrin kuin aikaisemmin laajakantoisten talouspoliittisten kysymysten merkeissä, joskin poliittisluontollessa valtataistelulla oli vaalikampanjassa oma merkittävä osuutensa. Vaalien suorittaminen uuden talouspoliittisen suuntauksen "kynnyksellä" ja siinä saavutettu voitto' kommunistien inflaatiopolitiikkaa suosivasta linjasta todettiin huomattavaksi voitoksi koko sosialidemokraattiselle liikkeelle.

Valtiolliset vaalit suoritettiin 2.-3. 7. 1961. Vaalien keskeiseksi kysymykseksi muodostui suhtautuminen harjoitettuun talouspolitiikkaan. Osallistuminen vaaleihin oli n. 4%o laimeampi kuin v. 1948, sillä vain n. 74 Vo äänioikeutetuista suoritettiin velvollisuutensa. Sosialidemokraatit säilyttivät asemansa suhteellisen hyvin. Yleinen äänestyslaimaus olisi edellyttänyt äänimäärän vähenemistä v:n 1948 vaaleihin verrattuna n. 20.000 äänellä, mutta se rajoittui nyt vain n. 14.000 äänen vähenemiseen. Puolueen äänimäärä oli kaikkiaan 480.754, millä saatiin yhteensä 53 kansanedustajaa.

Maalaisliitto kärsi n. 33J000 äänen menetyksen v:een 1948 verrattuna ja sai uuteen eduskuntaan 51 edustajaa. Kommunistit lisäsivät äänimääräänsä n. 15.600 äänellä ja nostivat viimekertaisen tappionsa jälkeen edustajapaikkojen luvun 43:een. Kokoomus menetti n. 55.000 ääntä ja sai vain 2@ kansanedustajaa. Uusi kansanpuolue keräsi n. 30.000 ääntä enemmän kuin entinen edistyspuolue ja sai 10 edustajapaikkaa. Ruotsalainen Kansanpuolue menetti n. 8.000 ääntä ja sai 15 kansanedustajaa. Eri puolueiden lopulliset äänimäärät olivat:

Sosialidemokraatit	480.754 ääntä
Maalaisliitto	421.613i „
Kommunistit	301.36a „
Kokoomus	264.044 „
Ruotsalaiset	137.17H „
Kansanpuolue	102.933i „

Sos.dem. Puolueen asemaa vaalipiireittäin tarkasteltaessa todetaan, että eniten — n. 2.900 ääntä — menetettiin Hämeen ja Turun pohjoisissa vaalipiireissä sekä seuraavaksi eniten — n. 2.500 ääntä — Oulun ja Turun etel. vaalipiireissä. Huomattavaa menestystä oli sosialidemokraateilla Uudenmaan ja Kymen vaalipiireissä, joissa saatiin n. 2.900 ääntä enemmän kuin v. 1948, Lapin vaalipiirissä, jossa suhteellisen osuuden laskemisesta huolimatta saatiin itse äänimäärässä nousua, sekä Mikkelin ja Kuopion it. vaalipiireissä, joissa äänimäärän vähenemisestä huolimatta suhteellinen osuus kaikista vaalipiirien äänistä kasvoi. Kokonaisuutena tarkastellen on valtiollis-

ten vaalien tuloksia — etenkin epäonnen ns. viimeisten paikkojen jakaantumisessa huomioonottaen — pidettävä puoluemme kannalta tyydyttävinä.

5. Eduskuntaryhmät

Eduskuntaryhmän työskentelyssä on ollut keskeisenä pyrkimys tukea ja toteuttaa sitä talouspolitiikkaa, jota hallitusvastuuseen osallistuminen on edellyttänyt. Kevätpuolella sattuneet kriisit mm. vuokra- ja virkamiesten palkkakysymyksissä osoittivat erityisen hyvin, mitä eduskuntaryhmän käytännöllinen yhteistyöhalu merkitsee sosialidemokraattisen puolitiikan toteuttamiselle.

Eduskuntavaalien jälkeen kokoontuneella uudella eduskuntaryhmällä oli tavallista painavampi työtaakka. Sen työ oli sitäpaitsi varsin epäkiitollista sen vuoksi, että vakauttamispyrkimys asetti sulun suurille sosiaalisille ja kulttuuripyrkimyksille. Kuvaavaa oli, että n. 47 mrd. mk:n aloitteista vain vaivaiset 3 mrd. läpäisi lopullisessa eduskuntakäsittelyssä. Tämän perusteella lieene paikallaan todeta, että eduskuntaryhmä aktiivisesti ja suurta vastuuntuntoa osoittavalla tavalla on tukenut puoluetoimikunnan ja sosialidemokraattisen hallitusryhmän vakauttamispyrkimyksiä.

6. Taloudellinen kehitys.

Vuoden 1961 talouspoliittinen kuva jäi olennaisesti toisenlaiseksi kuin muiden sodanjälkeisten vuosien, lukuunottamatta ehkä vuotta 1949, jolla oli eräissä suhteissa samanlaisia piirteitä. Kun porvarillisen hallituksen vuonna 1960 harjoittama inflaatiopolitiikka johti jatkuvaan talouspoliittiseen jännitystilaan ja liikehtimisiin työmarkkinoilla, sisälsi vuosi 1961 peruspiirteensä jatkuvia ponnisteluja talouselämämme vakaannuttamiseksi ja tervehdyttämiseksi. Työmarkkinakehityksessä on vuosi 1961 ollut sodanjälkeisistä vuosista rauhallisin. Vuoden aikana ei ole ollut ainuttakaan järjestyneen työväestön työtaistelua, ja mikä on tyydytyksellä todettava, kommunistit eivät juuri ole saaneet työväestöä mukaansa korpilakkoihin. Ainoan maininnan, arvoisen poikkeuksen muodosti SAK:n ulkopuolella olevan kommunistisen Putkimiesliiton korpilakko, joka alkoi 7 p:nä helmikuuta ja päättyi vasta 4 p:nä loka-kuuta. Lakko oli kuitenkin jo paljon sitä ennen käytännössä luhistunut ja valtaosa putkimiehistä oli palannut töihin.

SAK on antanut voimakkaan tukensa hallituksen vakauttamispolitiikalle ja ollut myötävaikuttamassa taloudellisten ratkaisujen tekoon.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että vuonna 1951 onnistuttiin vakaannuttamispolitiikassa melko hyvin. Tämä johtui, paitsi suotuisasta mielialasta, kahdesta eri tekijästä; toisaalta siitä, että talouspoliittiset toimenpiteet voitiin suunnata tyydyttävän keskitetysti ja päästiin osittain kiinni varsinaisiin ensisijaisiin inflaatiotekijöihin mm. ulkomaankauppaa kontrolloimalla ja eliminoimalla pois maailmanmarkkinoiden inflaatiovaikutuksia vientisuhdannepidätyksiä suorittamalla ja tuontitavaroiden hinnanalennusten avulla. Toinen, merkitykseltään yhtä tärkeä tekijä oli maassamme vuoden 1951 aikana tapahtunut taloudellinen ja tuotannollinen nousu, joka oli mittasuhteiltaan vertaansa vailla. Se johtui lähinnä maamme erinomaisista vientisuhdanteista, työmarkkinatilanteen rauhallisuudesta ja yleisen taloudellisen luottamuksen palaamisesta. Seuraava taulukko antaa yleiskuvan maamme taloudellisesta kehityksestä vuoden 1951 aikana.

	Vuosi 1950	Vuosi 1951	Nousu Vo + Lasku V<—	Vo %
Viennin arvo mrd. mk.....	81,5	187,3	+ 130	Vo
Tuonnin arvo mrd. mk.....	89,1	155,5	+ 77	%
Vientihintojen suhde tuontihin- hintoihin*) (1935 = 100)	119	189	—	
Teollisuustuotannon volyyymi (1948 = 100).....	109	129	+ 18,3	«e
Kotimarkkinateollisuus.....	111	129	+ 16,2	%
Vientiteollisuus.....	106	128	+ 20,7	Vi
Tukkuliikkeiden myynnin volyy- mi (1948 = 100).....	1134	140	+ 4,5	»o
Rahalaitosten ottolainaus *) mrd. mk.....	119,7	203,0	+ 41,4	»o
Varsinaiset talletukset *) mrd. mk.....	115,8	155,5	+ 34,3	»o
Valtionvelka*) mrd. mk.....	135,7	1011,0	— 3,6	»«
Tukkuhintaindeksi *) (1935 = 100).....	1439	1988	+ 33,9	%»
Elinkustannusindeksi *) (1938— 1948 = 100).....	998	1071	+ 7,3	V»
Maataloustuotteiden luovutus- hinnat*) (1937—39 = 100) ..	1360	1068	+ 14,8	Vf
Maataloustyöntekijäin palkat *) (1937—39 = 100).....	21(89)	2456	+ 121,1	•/.
Pääväansiot, koko teollisuus *) (1948 = 100).....	145	156	+ 28,3	•/•
Palkasta pidätetty ennakkovero mrd. mk.....	»5,2	5 M	+ 45,5	»o
Työttömiksi ilmoittautuneet*) .	10500	3400	—	

*) vuoden lopussa.

M

Huomio kiintyy lähinnä viennin arvon ennätysmäiseen nousuun. Se johtui valtaosaltaan vientihintojen noususta. Vain suhteellisen pieni osa viennin arvon kasvusta on peräisin viennin volyymin, määrän, kasvusta. Suuresti paisunut vienti teki mahdolliseksi myös tuonnin kasvun ennätyslukuihin. Siitä tuli suhteellisen suuri osa tuonnin volyymin kohoamisen osalle. Tuontihintamme nousivat huomattavasti hitaammin kuin vientihinnat, kuten vientihintojen suhdetta tuontihintoihin kuvaavan indeksiluvun muutos osoittaa.

Teollisuustuotannon volyymin käy ilmi, että tuotantomme oli vuonna 1951 29% suurempi kuin vuonna 1948. On myös huomattava, että reaalin kansantulomme nousee ennakkorvioiden mukaan vuonna 1951 noin 10% vuoteen 1950 verrattuna.

Vakauttamiselle edullisesta mielialakäänteestä ja palaavasta luottamuksesta rahan arvoon antaa talletusten kasvu 34,2%:lla vuoteen 1950 verrattuna melko ilahduttavan kuvan. On myös tyydytyksellä pantava merkille, että valtion markkamääräinen velka vähentyi vuoden 1951 aikana 4,7 miljardia markkaa eli 3,6%.

Vanha elinkustannusindeksi nousi vuoden kuluessa 7,3%, kun sen sijaan tukkuhintaindeksi osoittaa 33,9% nousua. Suuri ero indeksien välillä johtuu lähinnä siitä, että tuotantaindeksissä vaikuttavat pääomahyödykkeet melko voimakkaasti (mm. metsäteollisuuden; tuotteiden hinnannousu). Palkkaindeksit osoittavat myös huomattavasti suurempaa nousua kuin elinkustannusindeksi. Tälle seikalle ei pidä kuitenkaan antaa harhaanjohtavaa selitystä palkansaajien elintason voimakkaasta kohoamisesta, sillä palkkaindekseissä näkyvät vuoden 1950 inflaatiokasvun perusteella palkkoihin tulleet indeksikorotukset ja ns. A-korotus osittain vasta vuoden 1951 puolella.

Palkasta pidätetyn ennakkoveron määrän nousu 45,5%:lla vuoteen 1950 verrattuna osoittaa, että palkansaajien tulot ovat reaalistikin kasvaneet. Huomattava osa tästä noususta johtui maksetuista indeksikorotuksista ja A-korotuksesta. Edelleen on pidätysmäärien nousuun vaikuttanut korkeampi työllisyysaste, tietty urakkapalkkojen "liukuminen" ylöspäin ja lisääntynyt ylitöiden teko. On vielä otettava huomioon, että veron progressiivisuudesta johtuen kasvavat veron ennakkopidätykset suhteellisesti nopeammin kuin maksetut palkat itse. Kokonaisuutena ottaen muodostuu vuoden 1951 taloudellisesta kehityksestä suhteellisen tyydyttävä kuva.

H. PUOLUEEN PÄÄTÄNTÄVALTA- JA TOIMEEN- PANOELIMET.

1. Puolueneuvosto.

Kertomusvuoden aikana puolueneuvosto on kokoontunut yhden kerran syyskuun 19 päivänä Eduskuntatalossa sos.-dem. ryhmän kokoushuoneessa.

Sääntömääräisten asioiden lisäksi keskusteltiin ja päätettiin hallituskysymyksestä ja talouselämän vakaannuttamista koskevista kysymyksistä ns. tasapaino-ohjelman pohjalla, joista kysymyksistä alustuksen kokoukselle esittivät puoluesihteerit Väinö Leskinen, ministeri Penna Tervo ja puheenjohtaja Eero Antikainen. Asian johdosta puolueneuvosto päätti, että hallitusvastuuseen tullaan osallistumaan, mikäli päästään sopimukseen tasapaino-ohjelman yksityiskodista sen mukaisesti, mitä puoluetoimikunta oli puolueneuvoston kokoukselle esittänyt.

2. Puoluetoimikunta.

Puoluetoimikuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet seuraavat henkilöt: puheenjohtajana Emil Skog, varapuheenjohtajana Aleksi Aaltonen, puoluesihteerinä Väinö Leskinen sekä muina vakinaisina jäseninä K.-A. Fagerholm, Martta Salmela-Järvinen, Unto Varjonen, Aku Sumu, Penna Tervo ja Matti Lepistö. Varajäseninä kuuluivat puoluetoimikuntaan Valdemar Liljeström, Eeno Pusa ja Viljo Kuukkanen.

Puoluetoimikunta on kertomusvuoden aikana kokoontunut 24 kertaa ja käsitellyistä asioista on pöytäkirjaan merkitty 146 pykälää. Kokouksiin ovat jäsenet, varajäsenet ja muut osallistuneet seuraavasti:

Emil Skog 24 kertaa, Väinö Leskinen 22, Aleksi Aaltonen 9, K.-A. Fagerholm 14, Martta Salmela-Järvinen 20, Unto Varjonen 15, Aku Sumu 6, Penna Tervo 22, Matti Lepistö 13, Valdemar Liljeström M, Eeno Pusa 23 ja Viljo Kuukkanen 20 kertaa. Edelleen ovat puoluetoimikunnan kokouksissa olleet läsnä puoluetoimiston toimihenkilöt Veikko Puskala 18 kertaa, Aarne Paananen 14, A. M. Myllymäki 18, Aito Anto 12 ja Aaro Mäkelä 19 kertaa. Asiantuntijoina tai muuten ovat puoluetoimikunnan kokouksiin vielä osallistuneet seuraavat henkilöt: Atte Pohjanmaa 10 kertaa, Väinö Hakkila 7, Onni Peltonen 4, Onni Hiltunen 1, Rafael Paasio 5, Emil Huunonen 6, Olavi Kajala 1, Tyyne Leivo-Larsson 1, Hugo Aattela 2, Väinö Tanner 1, Aarne Simonen 1, Reino Oittinen 1, Jalmari Laakso 1, Nils Nilsson 1, Hannes Tiainen 1, Eino Kalkkinen 1, Kaarlo Pitsinki 1, Juhon Kivistö 1, Eero Antikainen 5, Olavi Lindblom 4, Olavi Järvelä 1 ja Olli Uoti 2 kertaa.

3. Puoluetoimikunnan apuelimet.

Kunnallsiasiainjaoston puheenjohtajana on toiminut Jorma Tuominen sekä muina jäseninä Otto Marttila, Jalmari Vuorinen, Martta Salmela-Järvinen, Paavo Kivi ja Kino Uski. Sihteereinä ovat toimineet J. E. Janatuinen ja Aaro Mäkelä. Jaoston toimesta toimeenpantiin vuoden alussa loppiaisena kaksipäiväiset kunnalliset neuvottelupäivät, joihin osanottajia kerääntyi toistasataa eri puolilta maata siitä huolimatta, että eräille osanottajille rautatielakkouhan johdosta lähetettiin peruutus. Vuoden alussa kerättiin tilastot valtuustoryhmien kirjeenvaihtajista ja vaaleissa tapahtuneista voimasuhteiden muutoksista. Entiseen tapaan on eri puolilla maata annettu kunnallispoliittisia selostustilaisuuksia sekä, kunnallis- että piirijärjestöjen järjestämällä neuvottelupäivillä. Jaoston sihteeri Aaro Mäkelä ja kunnallisneuvos Janatuinen ovat antaneet sekä suullisesti että kirjallisesti ohjeita ja neuvoja esiintulleissa kysymyksissä sekä avustaneet valitusten ja hakemusten laadinnassa.

Kunnallisohjelmakomiteaan, joka asetettiin kertomusvuoden aikana, on puheenjohtajana kuulunut Olavi Kajala ja jäseninä Jorma Tuominen, Unto Suominen, Aarre Simonen, Lauri Aalto ja Aaro Mäkelä. Komitea on valmistellut uutta kunnallis- ja vero-ohjelmaa vuoden 1952 puoluekokousta varten. Tämän ohella komitea on käsitellyt eräitä kunnallsiasiainjaoston tehtäviin kuuluvia kunnallispoliittisia kysymyksiä.

Tiedoitusosaston tehtäviin on kuluneenakin vuotena kuulunut pääasiassa kenttätöskentelyn suunnittelu ja ohjaus ja siihen liittyvän koulutus- ja tiedotustoiminnan hoitaminen.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin useita merkityksellisiä vaaleja, joista mainittakoon valtiolliset vaalit, SAK:h, TUL:n, 11 ammattiliiton ja 23 osuuskauppajärjestön vaalit. Valtiollisten vaalien valmisteluissa oli puolueen kenttätöverkostolla (puolueosastot, toimintajaostot, puolueasiamiehet) huomattava työosuutensa.

— SAK:n, TUL:n ja KK:ni alaisiin järjestöihin kuuluvien sos.dem. jäsenten toiminnan aktivisoiminen mainittujen järjestöjen vaaleja varten on kuulunut Tiedoitusosaston oleellisiin työmuotoihin.

— Lukuisten vaalien johdosta joutuivat puolueen aktiiviset kenttätöntekijät suorittamaan suhteellisen raskaan työvuoden. Kokonaisuutena ottaen menestyivät sosialidemokraatit kaikissa vaaleissa voitollisesti. Työskentelyä tehostettiin kertomusvuonna palkkaamalla vakinaisia toimitsijoita n. 50 %> lisää normaaliseen työvoimaan Verrattuna.

— Varsinaiset urheil- ja osuuskauppapoliittiset kysymykset on käsitelty mainittujen alojen jaostoissa. Ammatillinen jaosto ei kertomusvuonna ole kokoontunut. Ay-poliittiset asiat on käsitelty eri tapahtumien yhteydessä koollekutsutuissa ryh-

missä. **SAK:n** vaaleja varten muodostettiin **erikoinen** johtajaosto.

Tiedotusosaston toimesta on kertomusvuonna järjestetty piireittäin 4—5 päiväisiä kenttätökurssseja 7, joille eri kuntien puoluejärjestöistä on osallistunut n. 280 aktiivista työntekijää. Tiedotusosaston myötävaikutuksella on eri piirien alueilla järjestetty myös aluekursseja yht. 45, joille puoluejäsieniä on osallistunut n. 650—700. Varsinaisilla puoluekursseilla ovat T-osaston toimitsijat pitäneet luentoja kenttätötoiminnasta.

Kertomusvuonna on edelleen kehitetty kenttätöverkostoa. Varsinaisten puoluejärjestöjen apuveliminä toimivia jaostoja on perustettu edellisenä vuotena toiminnassa olleisiin verrattuna lisää 30%»ja järjestöissä valittu puolueasiamiehiä ja - naisia samoin n. 33%».

Tiedotustoiminnasta mainittakoon, että T-osastolta on kuluneena vuotena postitettu piirijärjestöjen kautta puolueyhdistyksille ja puolueasiamiehille jaettavaksi tiedotusaineistoa ja kenttätöohj eitä yht. 95 kpl. Informaatiota sisältävät selosteet ovat painosmäärältään vaihdelleet 1.000—2.000 kpl. Mainittu informaatioaineiston lisäksi on valmistettu ja jaettu erilaista erikoismateriaalia puoluetoimitsijoille ym. keskusjärjestöjen sos.dem. toimihenkilöille. Varsinkin valtiollisten vaalien edellä jaettu aineisto oli laadultaan ja määrältään laajempaa kuin koskaan aikaisempina vuosina.

Edellämainitun toiminnan lisäksi on T-osaston toimesta avustettu kenttäorganisaation välityksellä puoluelehtien ja työväenhenkisen kirjallisuuden levitystyötä.

Keskiluokkajaostoon ovat kuuluneet puheenjohtajana Victor Heinström, sihteerinä Edvin Törmälä ja muina jäseninä Armas Uotila, Eino Uski, Anu Karvinen, Veikko Kanerva, Aimo Aaltonen, Kaarlo Pitsinki, Annikki Saarela-Johansson ja Helvi Raatikainen.

Jaoston toimesta valmistettiin vuoden alkupuolella komiteamietintönä esitys keskiluokkakäsityksen hoitamiseksi puolueessa.

Kasvatustoimikuntaan ovat edelleenkin kuuluneet puheenjohtajana Reino H. Oittinen ja sihteerinä Helvi Raatikainen sekä muina jäseninä Meeri Kalavainen, Arvi Hautamäki, Pekka Railo, Terttu Sainio, Eino Wuokko, Yrjö A. Saarinen,, Veikko Puskala, Viljo Kosonen ja Armas D. Siimes.

Periaateohjelmakomiteaan, jonka Puoluetoimikunta v. 1949 puoluekokouksen päätöksen mukaisesti" asetti laatimaan puolueen periaateohjelmaa, on jatkanut työtänsä vuoden aikana. Sen puheenjohtajana on toiminut Reino H. Oittinen ja sihteerinä Helvi Raatikainen sekä muina jäseninä Pekka Railo, Väinö Leskinen, Väinö Liukkonen, Tyyne Leivo-Larsson, Arvi Hautamäki, Viljo Kuukkanen, Matti Lepistö, Nils Nilsson ja Armas D. Siimes.

Siirtoväenjaostoon ovat edelleenkin kuuluneet Väinö Leskinen, Veikko Puskala, Aarne Paananen, Mätti Lepistö, Penna Tervo, Eeno Pusa, Taavi Lindman ja Lauri Taskinen. Jaosto on

käsitellyt kalkki luovutetun alueen yhdistysten anomukset ja valmistellut ne Puoluetoimikunnalle esitettäväksi.

Vrheilujaoston puheenjohtajana on ollut Väinö Leskinen, varapuheenjohtajana Lauri Nurmi, sihteereinä Pekka Martin ja muina jäseninä Kino A. Wuokko, Olavi Suvanto, Unto Siivonen, Arvi Heiskanen, Helvi Raatikainen, Aarne Leskinen, Kustaa Vuori, Esko Peltomäki, Severi Koskinen, Penna Tervo ja Greta Rajala-Rinne. Jaosto on käsitellyt kaikki tärkeimmät urheilupoliittiset kysymykset.

Valistusjaosto järjesti v. 1951 kolmet 2-viikkoiset puoluekursit, jotka olivat Keuruulla huhtikuussa, Kauniaisissa (puolueopistokurssi) syyskuulla ja Jämijär veliä marraskuussa. Sen lisäksi on järjestetty tiedotusosaston kanssa yhdessä eräitä piirikunnallisia toimitsijakursseja. Puoluekursien ohjaajana on toiminut valistussihteeri. Lisäksi on puolueosastoille lähetetty keskustelualustuksia, jotka ovat käsitelleet erilaisia ajan-kohtaisia aiheita.

4. Puoluetoimisto.

Puoluetoimiston vastuunalaisina toimihenkilöinä ovat olleet kertomusvuoden aikana: puoluesihteerinä Väinö Leskinen, järjestösihteerinä Veikko Puskala, taloudenhoitajana Aarne Paananen, kunnallisasiainsihteereinä Aaro Mäkelä ja J. E. Janatuinen, tiedotusosaston sihteereinä Armas M. Myllymäki, valistussihteerinä Armas D. Siimes, pääkirjanpitäjänä Maria Sini-salo, kassanhoitajana Pirjo Elo ja toimistosihteerinä Helinä Halava.

Puoluetoimiston palveluksessa olevien järjestäjäien nimet ja toiminta selviävät toimintakertomuksen ao. kohdista.

Puoluetoimiston kirjeenvaihto:

Puoluetoimistosta lähetettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 36.266 kirjettä.

Kirjeenvaihto jakaantui eri asioiden mukaan seuraavasti:

Arpa-asiat	56	kpl.
Järjestötoiminta	liij6@9	„
Kansainvälinen kirjeenvaihto.	144	„
Kunnallisasiat	98	„
Kustannustoiminta	14460	„
Laina-asiat	37	„
Rekisteriasiat	83	„
TyÖväentaloasiat	47	„
Valistustyö	73a	„
T-osasto	3.260	„
TST ja Työväenlehdistö	2.375	„
<u>Sekalaisia</u>	<u>3.275</u>	„
	Yhteensä 36.266	kpl.

"Tue tuotantoa" suomalainen.....,	40.000 kpl,
„ „ ruotsalainen.....,	5.000 „
Numerojuliste.....	600.000 „
"Tie voittoon" — nuorisojuliste.....,	30.000 „

Julisteiden ja lentolehtisten laatimisessa on käytetty apuna Yhteismainos Oy:n teknillistä asiantuntemusta. Materiaalin jakelussa noudatettiin edeltäpäin suunniteltua aikataulua, ja tämä osoittautui onnistuneeksi. Materiaalia on ollut riittävästi. Lentolehtisiä on osittain pidetty jopa hyvinä. Eniten arvostelua on aiheuttanut yleislentolehtinen "Kansamme koti".

Edellämäinittujen lisäksi on puoluejärj estoille jaettu vaalitaistelussa käytettäväksi erilaisia *monisteita*, joissa on selostettu tilannetta ja oikaistu vastustajiemme taholta esitettyjä väitteitä.

Kiertokirjein ja *puoluelehdissä* annettiin yksityiskohtaisia ohjeita vaaliteknillisten kysymysten hoitamisesta.

Vaalitilaisuudet:

Vaalijuhlia ja -kokouksia järjestettiin eri puolilla maata n. ä.500. Erikoisesti suunnattiin työskentely pohjoisille alueille.

Lehtien levitys:

Puolueen pää-äänenkannattajaa sekä piirilehtiä levitettiin vaalivalistustarkoituksessa tavanmukaisesti varsinkin työpaikoille.

Vaali-innustus ei ollut yhtä hyvä kuin edellisissä valtiollisissa vaaleissa. Tähän vaikutti ilmeisesti yleinen rauhoittuminen poliittisissa ja varsinkin talouspoliittisissa kysymyksissä. Kommunistit onnistuivat tälläkin kertaa saamaan valitsijansa tarkkaan vaaliuurnille ja saivat tämän perusteella edustajapaikoissa suhteellisen lisäyksen.

Tulokset vaaleissa saavutetuista äänimääristä ja edustajapaikkojen jakaantumisesta ilmenee toisaalla toimintakertomuksessa toimintakertomuksen liitteessä.

IV. JÄRJESTÖTOIMINTA.

1. Yleistä.

Heinäkuussa suoritettuihin eduskuntavaaleihin valmistautuminen oli tunnusomaisena piirteenä eri järjestöportaiden toiminnassa. Toiminta jatkui ilahduttavan vilkkaana vaalien jälkeenkin, mitä osoittaa sekin, että vuoden aikana perustettiin 31 uutta yhdistystä, useimmat vuoden loppupuolella.

Puolueen jäsenmäärä oli v. 1951? lopussa 108.267. Yhdistyksiä oli 1.598 ja kunnallisjärjestöjä 174.

2. Piirijärjestöt

Piirijärjestöjen organisaatiossa ei ole tapahtunut muutoksia. Piiritoimistot ovat sijainneet seuraavissa piirien keskuspaikoissa:

Uudenmaan 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puh. 72493.

Turun 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Turku, Eerikinkatu 30, puh. 14 405.

Satakunnan Sos.-dem. Piiritoimikunta, Pori, Annankatu 13, puh. 10 58.

Hämeen 1. et. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Hämeenlinna, Raatihuoneenkatu 16, puh. 2S 7[®].

Hämeen 1. pohj. vip. Sos.-demi. Piiritoimikunta, Tampere, Hallituskatu 19, puh. 412[®].

Kymen 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kotka, Kotkankatu 7, puh. 8.

Lappeenrannan Alip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Lappeenranta, Snellmaninkatu 112, puh. 14 29.

Mikkelin 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Mikkelä, Vuorikatu 11, puh. 15 ei.

Kuopion 1. länt. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kuopio, Tuliportinkatu 17, puh. 28i50.

Kuopion 1. it. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Joensuu, Työväentalo, puh. 2149.

Vaasan 1. it. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Jyväskylä, Väinönkatu 7, puh. 1423.

Vaasan 1. et. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Vaasa, Rauhankatu 21, puh. 15 07.

Vaasan 1. pohj. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kokkola, Työväentalo, puh. 12 98.

Oulun 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Oulu, Pakkahuoneenkatu 26, puh. 49 73.

Lapin 1. vip. Sos.-dem. Piiritoimikunta, Kemi, Kaivokatu 6, puh. 534.

Kajaanin Sos.-dem. Alipiiritoimikunta, Kajaani, Kalliokatu 10, puh. 381.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto, Helsinki, Paasivuorenkatu 5, puh. 777 518.

Kertomusvuoden aikana on piirisihteerien vaihdoksia tapahtunut melkoisen vähän. Entinen piirisihteeri toimi seuraavissa piireissä: Uudenmaan vip. (Erkki Väre), Turun et. vip. (Abel Saarinen), Satakunnan vip. (Olavi Vella), Hämeen 1. et. vip. (Emo Vuori), Hämeen 1. pohj. vip. (Pentti Heinonen), Kymen 1. vip. (Valde Nevalainen), Lappeenrannan alipiiri (Unto Saarnisto), Mikkelin 1. vip. (Vainö Ikonen), Kuopion 1. länt. vip. (Aimo Siltari), Vaasan 1. pohj. vip. (Pauli Lehtinen), Oulun 1. vip. (Erkki H. Tervonen), Lapin 1. vip. (Heino Uksila), Kajaanin alipiiri (Kalervo Neiglick) ja Ruotsalainen Työväen-

liitto (Bruno Sundman), Joensuun vaalipiirissä, ovat piirisihteerin tehtäviä hoitaneet alkuvuodesta Väinö Piiparinen ja hänen siirryttyään" toisiin tehtäviin vt. piirisihteerinä Olavi Sinisalo, kunnes näitä tehtäviä rupeesi vakinaisesti hoitamaan Vilho Turunen. Vaasan it. vaalipiirissä ovat piirisihteerinä toimineet Arvo Ahonen ja hänen tultua valituksi eduskuntaan Paavo Virtanen. Vaasan et. vaalipiirissä on sihteerinä toiminut Pentti Ketolan siirryttyä toisiin tehtäviin Kero Viitala.

3. Neuvottelutilaisuudet

Tammikuun 3—5 päiviksi kutsuttiin puolueen toimitsijat Kiljavalle puolueen järjestämille informaatiopäiville ja seuraava informaatiotilaisuus piirisihteeereille ja piirilehtien päätoimittajille järjestettiin Helsinkiin 20 p:nä tammikuuta. Helmikuun 27 p:nä pidettiin niinkään Helsingissä neuvottelutilaisuus vaalivalmistelujen merkeissä. Pajulahdessa 20—22 p:nä syyskuuta pidetyillä neuvottelupäivillä keskusteltiin työväenliikkeen eri toimintahaarojen aktuelleista kysymyksistä. — Tammikuun 6 p:nä oli kunnallisasiainjaoston toimesta kutsuttu sosialidemokraattinen kunnallisväki neuvottelutilaisuuteen Helsinkiin.

4. Matka-asiamiehet.

Puolueen palveluksessa olivat kertomusvuoden aikana seuraavat matka-asiamiehet: järjestötarkastajana Vihtori Lahti ja järjestäjinä Vilho Salo, Lars Lindeman, Vilho Seppälä ja Olavi Sinisalo sekä Pertti Lantela vuoden alusta elokuun loppuun, Otto Toivonen kesäkuun loppuun ja Oskari Virsu elokuun loppuun. Näistä oli Lahden, Salon ja Toivosen toimialueena koko maa, Seppälän, Lantelan ja Virsun Pohjois-Suomi. Sinisalonen Pohjois-JKärjala ja Lindemanin ruotsinkieliset alueet.

V. PUOLUEEN LEHDISTÖ JA JULKAISU-TOIMINTA.

1. Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto.

Eduskuntavaalit, SAK:n ja eri ammattiliittojen sekä edistysmielisen osuuskauppaliikkeen piirissä suoritettavat vaalit asetettiin velvoittavan vastuun ja loivat samalla innoittavan työnsä kertomusvuotena puolueen koko lehdistölle. Vaaleja koskeva perusaineisto kulki suurelta osalta TST:n kautta. Ajankohtaisen ja nopean informaatio- ja poliittisen uutispalvelun luomiseksi on pyritty saamaan entistä kiinteämpi yhteistyö

eduskuntaryhmän, TST: n Ja maafleutulehtien välille. TöfeStlta TST sille myönnettyjen määrärahojen puiteissa on koettanut hankkia tmlueen piiristä eri alojen asiantuntijoita »äänöllisiksi artikkelien kirjoittajiksi. TST on kertomusvuoden aikana lähettänyt lehdistölle liuskoilla yli 1.000 erilaista artikkelia ja kirjoitusta sekä) n. kaksi kertaa tämän määrän päivittäin puhelimitse.

TST:n henkilökunta on pysynyt samana kuin edellisenä vuotena: päätoimittajana E. Kalkkinen ja muina toimittajina E. Meriluoto ja T. Kivinen sekä ulkomaankirjeenvaihtajana Arvo Tuominen Tukholmassa.

Puolueen päivälehdet ovat saaneet edelleen taistella suuria taloudellisia vaikeuksia vastaan. Käydyt vaalitaistelut ovat osaltaan nostaneet kustannuksia. Taloudelliset vaikeudet ovat osittain pakottaneet supistamaan toimitusten henkilökuntaa.

* Valitettavana ja tulevaisuuden kannalta varoittavana on selvästi näkyvä, ilmiö, että sanomalehtialalle ei nykyisin antaudu läheskään riittävässä määrin tarvittavat pohjatiedot omaavia, innostuneita ja kyvykkäitä henkilöitä, koska muilla aloilla tarjottavat taloudelliset edut ovat huomattavasti paremmat. Päinvastoin on havaittavissa, että kyvykkäät toimittajat taloudellisten huolten painamina pyrkivät muille aloille.

Puolueen virallisina äänenkannattajina on edelleen ilmestynyt 14 päivälehteä, joista Svenska Demokraten, ruotsinkielinen, muuttui vuoden alusta 3-öälväisestä 2-pälväiseksi. Taloudellisten vaikeuksien vuoksi Savon Kansa oli muutettava 4-päiväisestä 3-päiväiseksi. Eteenoäin-lehden muuttaminen 6-päiväiseksi on osoittautunut taloudellisestikin Kannattavaksi toimenniteeksi. Päivälehdistä on puolueen pääi-äänenkannattala Suomen Sosialidemokraatti 7-päiväinen, 9 maakuntalehteä kuusirjäväisiä, 3 kolmipäiväisiä. Päätoimittajina kertomusvuoden aikana ovat olleet: Suomen Sosialidemokraatissa päätoimittaja Penna Tervon tultua tammikuussa valtioneuvoston jäseneksi hänen tehtäviään on hoitanut Atte Pohjanmaa, Kansan Lehti Niilo Teerimäki, Hämeen Kansa Mauno Pelkonen, Eteennäin H. A. Salokangas, Uusi Aika V. Rantanen, Turun Päivälehti (aik. Sosialisti) R. Paasio, Kansan Työ R. Kaatonen, Tvön Voima O. Haini, Kansan Voima V. Kosonen, Vapaus päätoimittala K. Haapasalon tultua eduskunnan jäseneksi vt. päätoimittajana E. Kantanen. Savon Kansa päätoimittaja M. Ojamon erottua tehtävältään 1. 10. T. Salo, Pohjanmaan Kansa vt. päätoimittajana V. Kallio, Pohjolan Työ vt. päätoimittajana T. Honkanen, Svenska Demokraten O. Henriksson.

2. Sosialistinen Aikakauslehti.

Sosialistinen. Aikakauslehti on v.n 1951 aikana ilmestynyt tavalliseen tapaan puolueen teoreettisena julkaisuna. Sen päätoimittajana on toiminut edelleen puoluesihtööri Vätaö Laaki-

nen, toimitussihteerinä' kevätpuolen toim. Viljo Kukkonen ja hänen jälkeensä toim. Henry Lindbergh. Kun lehden toimitustapa ei onnistunut saamaan puolueväen riittävää kannatusta, tehtiin siinä vuoden vaihteessa melko perusteellisia muutoksia, lähinnä käytännöllisen poliittisen toiminnan edustamien vaatimusten mukaan.

3. Muu julkaisutoiminta.

Vakiintuneen tavan mukaani ovat kertomusvuonnaakin ilmestyneet "Työväen Kalenteri 1&51", "Työväen Taskukirja H951" ja "Kevättervehdys", joilla kaikilla on ollut hyvä menekki.

VI. TALOUDELLISET ASIAT.

1. Toimintansa lopettaneet yhdistykset.

Vuoden 1051 aikana ovat seuraavat yhdistykset lopettaneet toimintansa: Kaltimon Sos.-dem. Yhdistys (Kuopion l. it.), Pitkäljärven Työväenyhdistys (Hämeen l. etel.), Hämeenlinnan Karjalaisten Sos.-dem. Yhdistys (Hämeen l. etel.), Tampereen Kunnantyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistys (Hämeen l. pohj.), Myllylän Työväenyhdistys (Kymen l. länt.), Mäntyluodon Reposaaren Sos.-dem. Satamamiehet (Satakunta).

2. Työväentalojen rakennusasiat.

Taloudellisista vaikeuksista johtuen) ei rakennustoiminta ole ollut kovin laajaa. Vanhoja toimitalojaan ovat yhdistykset korjailleet omatoimisesti, sikäli kun omia varoja on ollut tai ovat saaneet luottoja järjestetyksi.

Luotonsaantivaikeudet ovat estäneet monen tärkeän korjaus- tai muutostyön suorittamisen. Puoluetoimisto on mahdollisuuksiensa mukaan avustanut yhdistyksiä lainanhakuaasioissa. Joissakin tapauksissa on täytynyt käyttää puolueen takuuta lainan saamiseksi.

Kun puolueen takuurasitus on jo noussut kovin korkealle, päätti puoluetoimikunta, ettei puolueen takuuta enää voida myöntää uusien toimitalojen rakennuslainoitusta tai suurempien korjaustöiden suorittamista varten.

Useat yhdistykset ovat joutuneet suuriin vaikeuksiin, kun eivät ole pystyneet talonsa tuotolla rahoittamaan ottamansa velan korkoja ja kuoletuksia. Sen vuoksi onkin puoluetoimiston taholta kenoitettu rakennushankkeissa olevia yhdistyksiä **en-**

sin suorittamaan mahdollisimman tarkat kustannus- ja tuotolaskelmat, ennenkuin ne ryhtyvät toteuttamaan rakennussuunnitelmaansa.

3. Osakehankintoja ja takauksia.

Kertomusvuoden aikana on hankittu seuraavat osakkeet: Savon Kansa, Kuopio, **2100** kpl. h 100:—, yht. 270.000:— ja Kustannus Oy. Pohjolan Työ, Oulu, 6.530 kpl. ä 100:—, yht. 6153.000:—. Osakehankintojen yhteinen rahallinen arvo on 923.000:—.

Vaasan Työväentalo Oy:n omistaman Vaasan Työväentalon korjaustyöhön otettiin Vaasan Säästöpankista 5.000.000 mk:n lisälaina, joten puolueen vastuu kertomusvuoden päättyessä on 15.000.000:—.

4. Piiri- y.m. järjestöjen avustaminen.

Kokkolan piirille myönnettiin avustusta 50.000:—, Kajaanin piirille 160.000:—, Kuopion piirille 200.000:—, Lapin piirille 50.000:—, Uudenmaan piirille 50.000:—, Akateemiselle Sos.-dem. Yhdistykselle 20.000:—, Sos.-dem. Naisliitolle 17.500:— sekä Satakunnan" piirille 36.000:— ja Jyväskylän piirille 24.000:— eläkeavustuksiin. Avustusten yhteissumma markkaa 607.500:—.

5. Luovutetun alueen yhdistykset.

Kertomusvuoden aikana palautettiin yhdistyksille puoluetöimiston hallussa ollutta omaisuutta seuraavasti:

Ojajärven Työväenyhdistys.....	120.000
Ilmakosken Työväenyhdistys	11.800
Terijoen Työväenyhdistys.....	205.000
Rättijärven Työväenyhdistys.....	96.969
Viipurin Sos.-dem. Naisyhdistys.....	30.100
Masabyn Työväenyhdistys (ja kaikki arvopaperit)	259.000

Obligaatioita ja Holding-todisteita palautettiin
yht. nimellisarvosta..... 279.600:—
mk 993,469:—

Valitettavasti ei puoluetoimisto ole voinut täysin tyydyttää toimivien siirtolaisyhdistysten vaatimuksia omaisuutensa täydellisestä palauttamisesta, sillä puoluetoiminnan rahoitus on kuluttanut kassavarat sikäli, kuin niitä on saatu hankituksi.

6. Työväenlehdistö Oy. ja Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y.

Työväenlehdistö Oy:n johtokuntaan ovat kuuluneet puheenjohtajana Väinö Leskinen, varapuheenjohtajana Aarne Paananen ja muina jäseninä Emil Skog, Visa Kivi, V. Vuorio, varajäseninä T. Nurmi ja A. Kesänen. Yhtiön v.t. toimitusjohtajana on ollut Visa Kivi ja asiamiehenä Eric R. Broström.

Yhtiön toimesta on kertomusvuoden aikana suoritettu lehdistön talouspuoleen kohdistettua neuvontatyötä sekä avustettu kone- ym. hankintoja. Varojen niukkuudesta johtuen on taloudellisen tuen antaminen useammalle yhtiölle samanlaisesti ollut mahdotonta, joten on edelleen pyritty kunnostamaan yksi yhtiö kerrallaan. Voimakkain tuki on kuluneen vuoden aikana annettu Lounais-Suomen Kirjapaino Oy:lle, jonka toiminta uusien koneiden ja järjestetyn talouden ansiosta osoittaa selvätä elpymistä.

Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y:n johtokunnan puheenjohtajana on toiminut Väinö Leskinen, varapuheenjohtajana Aarne Paananen sekä muina jäseninä Emil Skog, Visa Kivi ja V. Vuorio, varajäseninä T. Nurmi ja A. Kesänen. Sihteerinä on ollut Eric R. Broström.

Kertomusvuoden aikana on Kannatusyhdistys merkinnyt eri yhtiöiden osakkeita seuraavat määrät:

Kansan Voima Oy., Joensuu	4.400 kpl.	ä 100:—	440.000:—
Lounais-Suomen Kirjapaino Oy., Turku1&000	„ ä 100:—	1.500.000:—
Kustannus Oy. Pohjolan Työ Oulu2.946	„ ä 100:—	2941500:—
Savoni Kansan Kirjapaino Oy., Kuopio1.090	„ ä <u>100:—</u>	<u>105.000:—</u>
		mk	2.339500:—

Vn. KANSAINVÄLISET SUHTEET.

) Comijscon kutsumana kokoontui Kansainvälisten Sosialisti-
/ konferenssien neuvosto Lontooseen 2—4 p:nä maaliskuuta
/ päättämään uuden internationaalien perustamisesta. Kokouk-
| sessa edustivat Suomen Sosialidemokraattista Puoluetta Tyyne
Leivo-Larsson ja Ola Vikström. 29. 6.—2. 7. Frankfurtissa pi-
/ dettyyn Sosialistisen Internationaalien ensimmäiseen kokouk-
i seen osallistui Väinö Leskinen ja Tyyne Leivo-Larsson.

1 Pohjoismaisen Yhteistyökomitean molemmat kokoukset pi-
j dettiin Tukholmassa. Helmikuun 17—18 p:nä pidetyssä ko-
kouksessa edustivat Suomea K.-A. Fagerholm, Väinö Leskinen,
Tyyne Leivo-Larsson, Aku Sumu ja Olavi Lindblom, marras-
kuun 3—4 p:nä pidetyssä kokouksessa K.-A. Fagerholm, Väinö
Leskinen, Martta Salmela-Järvinen, Penna Tervo ja Aku Sumu.

Liite N:o 1.

Eduskuntavaalit

Puolueiden

Vaaliipiirit	H y v ä k s y t t y j ä					
	Sos.dem.	Maal,	SKDL	Kok.	Ruots.	Suomen Kansan-1 puol.
	97.815	19.066	66.368	50.633	72.388	29.950
	37.990	30.624	38.453	22.270	12.932	15.550
	38.969	32.665	31.630	25.040		4.944
			228		5.452	
Hämeen 1. pohj	44.148	24.941	26.656	25.389		10.248
	43.966	13.752	35.659	25.294		6.746
	51.142	40.278	18.938	23.190		7.709
Mikkelin 1	33.102	33.607	13.169	12.217		4.022
	22.250	38.301	33.297	12.499		3.459
Kuopion 1. it	29.098	26.096	14.800	8.791		4.366
Vaasan 1. it	31.418	33.223	20.993	13.590		2.335
	11.630	21.239	13.901	15.378	24.503	1.280
	11.006	22.862	9.726	9.961	21.896	
Oulun 1	18.799	58.721	44.186	11.818		10.050
	9.421	26.238	23.358	7.974		2.274
Yhteensä	480.754	421.613	391.362	264.044	137.171	102.933

v. 1951.

äänimäärät:

I ä ä n i ä						Hylätty	Kaik- kiaan	
•> Pien-	Vaapaa- miel.	Radi- kaalit	Suomal. kansan- puol.	Kirj.	Yhteensä			
•	37	1.132	1.191	243	34	338.867	1.475	340.332
					24	157.843	944	158.787
					24	133.272	957	134.229
					6	5686	81	5.767
fc	70	440			20	131.912	1.313	133.225
K	943	247			15	126.622	866	127.488
		2.373	1.687		9	145.326	962	146.288
K.	1.526	106	283		73	97.822	966	98.788
					15	110.104	846	110.950
					13	83.164	844	84.008
•	456	524	783		6	103.328	920	104.248
			54^		6	88.480	463	88.943
•	1.932	114			36	75487	434	75.921
					16	145.636	1.362	146.998
					13	69.278	529	69.807
M	4.964	4.936	4.487	243	310	1.812.817	12.962	1.825.779

Liite N:o 2.

Eduskuntavaalit v. 1951.

Valitut edustajat puolueittain ja vaalipiireittäin.

Vaalipiirit	Sos. dem.	Maal.	SKDL	Kok	
Uudenmaan 1	10	2			
Turun 1. etel.	4	3			
Turun 1. pohj.	4	4			
Ahvenanmaa	5	2	3		
Hämeen I. etel.	5	1	4		
Hämeen 1. pohj.	6	4	2		
Kymen 1	4	5	1		
Kymen 1	2	5	4		
Mikkelin 1	4	3	2		
Kuopion 1. länt.	4	5	2		
Kuopion 1. it.	1	3	1		
Vasan 1. it.	1	3	1		
Vasan 1. it.	2	8	6		
Vaasan I. etel.	1				
Vaasan 1. pohj.					
Oulun 1	53	51	43	28	15
<u>Lapin 1</u>					
Yhteensä					

K E R T O M U S

Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin neuvottelukunnan toiminnasta vuonna 1949.

Yeiskatsaus.

Vuosi 1949 on ollut kansantaloudeksamme edelleenkin voimakasta jälleenrakentamisen aikaa. Teollisuutemme, joka sotiemme jälkeen on suuntautunut osittain aivan uusille urille (metalliteollisuus) on, vaikka sen koneistoa ei olekaan voitu uudistaa laajentuneen teollisuuden edellyttämässä määrin, tehostanut edelleenkin suorituskykyhän. Samaa oh sanottava myöskin maataloudesta., Kauppavaihtomme kannalta katsoen on kuitenkin todettava, että ne edulliset vaihtosuhdanteet, joiden ansiosta vientitavaroistamme olemme edellisinä vuosina saaneet suhteellisesti paremmat hinnat kuin tuontitavaroistamme olemme maksaneet, alkoivat kuluneen vuoden aikana heikentyä. Todennäköistä onkin, ettemme vastaisuudessaakaan voi odottaa niin suuria viennin ja tuonnin eroituksia kuin edellisinä vuosina, koska kauppa nyttemmin perustuu ns. bilateraaliseseen tasapainoon. Voidaksemme siis pitää yllä kansantaloudellemme tärkeätä tuontia nykyisellään on turvauduttava viennin volyymin lisäämiseen» Maassamme vallitseva korkea kustannustaso asettaa tässä suhteessa voitettavaksemme vissejä vaikeuksia. Tämä pitää erikoisesti paikkansa maatalouteen nähden, minkä tuotanto koko sotien jälkeisen ajan on voitu markinoida omaan maahan. Voimakkaan tuotannon fkehottamispolitiikan ansiosta tapahtui, maatalouden kohdalla tässä suhteessa käänne. Niinpä kertomusvuoden aikana voitiin ensimmäisen kerran sotiemme jälkeen viedä ulkomaille sianlihaa ja silavaa vieläpä niin, että kun sen keskimääräinen vienti vuosina 1936—1938 oli 4,488 tonnia sitä kertomusvuoden kuluessa vietiin kaikkiaan 5 JOO tonnia. Sama tapahtui ennen sotiamme huomattavan maataloudellisen vientiartikkelin, voin osalta, joskin vähäisemmässä määrässä. **Kun sitä**

vuonna 1948 vielä tuotiin maalian 8.100 tonnia, niin kertomusvuoden kuluessa sitä tuotiin enää; vain 1.400 tonnia ja sitäkin vastaamassa oli ensimmäisen kerran sotiemme jälkeen alkanut vienti, joka oli il tonnia.

Maatalouden, asema.

Maataloutemme asema kertomusvuoden kuluessa näkyy osoittain jo edellisissä kaupallisissa numeroissa, jotka osoittavat tuotannon kohonneen niin, että: se määrättyjen artikkeleiden osalta ylittää oman maan kulutuksen. Edellämäinitun sianlihan kokonaistuotannon lasketaan kertomusvuoden aikana olleen 65 milj. kg ja voin 36 milj. kg, jotavastoin ne v. 1948 olivat sianlihan kohdalla 68 milj. kg ja voin 30 milj. kg. Naudan, lihan kokonaistuotanto sensijaan laski 38 milj. kg:sta 316 milj. kg:aan, minkä voidaan otaksua johtuneen nautakarjan lisäämisestä. Maidon tuotanto taas nousi edellisestä vuodesta, jolloin se oli 1.750 milj. kg 2.100 milj. kiloon.

Samanlainen tuotannon kohoaminen, mikä tapahtui karjalouden puolella on havaittavissa myöskin varsinaisen maanviljelystalouden kohdalla. Niinpä leipäviljan kokonaistaso, jonka edellisenä vuonna lasketaan olleen 678 milj. kg, oli kertomusvuonna 723 milj. kg. Tämä, siitä huolimatta, että halla kertomusvuoden aikana tuhosi erikoisesti Pohjois-Suomessa laajoilla aloilla leipäviljasadon kokonaan. Sen jäljet näkyvätkin tilastossa, sillä leipäviljan sadon lisääntyminen on, tapahtunut vehnäin ja rukiin kohdalla, jotavastoin ohran, jota juuri Pohjois-Suomessa enimmänsä viljellään, kokonaissato laski edellisestä vuodesta, jolloin se oli 214 milj. kg, 181 milj. kg:aan kertomusvuonna.

Rehuviljan kokonaissadossa tapahtui myöskin laskua perunan kohdalla, minkä kokonaissadon lasketaan olevan 793 milj. kg pienemmän kuin edellisenä vuonna eli kaikkiaan 1.167 milj. kg. Sitä korvaamassa on kuitenkin kaurasadon lisäys, mikä oli 83 milj. kg korkeampi edellisen vuoden satoa ja heinä-sato, mikä lisääntyi 506 milj. kg ollen kaikkiaan 2.802 milj. kg. Rehuyksiköiksi muunnettuna oli peltojemme kokonaissato kertomusvuonna 3.464 milj. rehuyksikköä, mikä merkitsee lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna 202 milj. rehuyksikköä. Kun peltojemme pinta-ala samaan aikaan lisääntyi vain n. 34.000 ha on tämä lisäys tapahtunut peltojemme kunnan parantamisen ansiosta. Neuvottelukunnan ja puolueemme ajamalla ns. väkilantamiljaardilla ym. tuotannon kohottamispolitiikalla voidaan siis katsoa olleen suotuisa vaikutus. Tämä näkyy sitäkin, että hehtaaria kohti saatu rehuyksikkösato kertomusvuonna oli 61 rehuyksikköä korkeampi kuin edellisenä vuonna.

Työllisyyskysymys.

Kun pienviljelijäväestön maataloudestaan saamat rahatulot eivät riitä talouden menoihin, vaan on niihin hankittava rahat sivuansioista, riippuu pienviljelijöiden taloudellinen asema hyvin läheisesti työmarkkinoilla vallitsevista olosuhteista. Erikoisesti metsätyöt ovat jatkuvasti antaneet pienviljelijöille niiden tarvitseman taloudellisen tulonlisän. Kertomusvuoden aikana olivat myyntihakkuut kuitenkin paperi- ja polttopuu-hakkuuiden osalta n. 45—60 % pienemmät kuin edellisinä vuosina, ja kun järeän puutavaran hakkuutkaan eivät kohonneet kuin n. 16 % suuremmiksi, jäivät metsätyöansiot niinollen pieniksi. Kun lisäksi — kuten edellä todettiin — kertomusvuonna sattui vakava halla, joutui huomattava osa pienviljelijäväestöstäkin turvautumaan varatoihin. Näin kasvoi työttömien lukumäärä ennätyskellisen korkeaksi, ja kun varsin monissa maalaiskunnissa oli tätä varten suoritettavat ennakkovaraukset jääneet suorittamatta, oli töihin sijoittaminen hyvin vaikeata. Lisäksi jarruttivat porvarilliset piirit, ennenkaikkea maalaisliitto, eduskunnassa työttömyysmäärärahoja hyökäten sos.-dem. hallitusta vastaan ankarasti ja vaikeuttaen asioiden hoitamista. Näinollen muodostui kertomusvuodesta pienviljelijöillekin kohonneesta sadosta parvasta taloudellisesti vaikea vuosi.

Neuvottelukunnan kokoonpano.

Kertomusvuoden ajan ovat neuvottelukuntaan kuuluneet seuraavat henkilöt:

Marttila, Otto, pienviljelijä, Janakkala,
 Lepistö, Matti, pienviljelijä, kansanedustaja, Toholampi,
 Eskola, Walfrid, kansanedustaja, kunnallisneuvos, Jämsä,
 Jokinen, Emil, toimistos sihteeri, Helsinki,
 Kuusela, Valter, pienviljelijä, Honkilabti,
 Lehti, Helmer, toimittaja, talousneuvos, Helsinki,
 Pusa, Eeno, kansanedustaja, Helsinki,
 Rantala, Viljo, pienviljelijä, kansanedustaja, Punkalaidun,
 Simonen, Heikki, pienviljelijä, kansanedustaja, Alavieska.

Marraskuun neljäntenä päivänä pidetyssä Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksessa valittiin Jokisen tilalle Neuvottelukunnan jäseneksi agronomi Hannes Tiainen, Helsingistä. Jo aikaisemminkin oli Tiainen osallistunut Neuvottelukunnan työhön Valter Kuuselan ollessa siihen estettynä. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on ollut Otto Marttila ja varapuheenjohtajana Matti Lepistö. Sihteerin tehtäviä on vuoden alku-

kuukausina hoitanut Sakari Reiman Ja hänen keväällä erotetaan vuoden loppuun asti Heikki Simonen. Neuvottelevana jäsenenä on ollut ruotsinkielisten pienviljelijöiden edustajana Lars Lindeman.

Neuvottelukunnan kokoukset.

Neuvottelukunnalla on ollut vuoden aikana kaikkiaan 18 kokousta. Niistä on merkitty pöytäkirjaan 58" pykälää.

Tärkeimpinä asioina vuoden varrelta on mainittava muutosten ja lisäysten laatiminen puolueen maatalousohjelmaan. Sitä valmisteltiin perusteellisesti Neuvottelukunnan kokouksissa. Puoluekokous, jonka käsiteltävänä asia aloitteen perusteella oli, hyväksyi sen keskustelun jälkeen suurinpiirtein Neuvottelukunnan esityksen mukaisena. Kun tämä ohjelma, joka perustui ns. tuotannon palkitsemisen linjalle, on ollut julkaistuna puoluekokouksen aloitevihossa sekä puoluekokouksen pöytäkirjassa, emme katso sen esittelyä tässä yhteydessä tarpeelliseksi.

Toinen Neuvottelukunnalle hyvin paljon työtä antanut kysymys oli Pienviljelijä Liitossa tapahtunut hajaannus. Kysymystä käsiteltiin paitsi Neuvottelukunnan kokouksissa myöskin laajennetun Neuvottelukunnan kokouksessa. Skisman selvitys tapahtui lopulta siten, että toukokuun 6 p:nä kertomusvuotta perustettiin Suomen Pienviljelijäin Liitto, jonka toiminta pääsi jo kertomusvuoden kuluessa vakinaistumaan. Siihen liittyi noin puolet Pienviljelijäin Liiton entisiä jäseniä ja kahdeksan mainitun liiton piirijärjestöä.

Paitsi edellämainittuja kahta kysymystä on Neuvottelukunta joutunut vuoden kuluessa käsittelemään monia maatalouspoliittisia kysymyksiä ja antamaan niistä, lausuntonsa. Näin on tapahtunut Maatalousministeriön neuvottelukunnassa ohleitten toverien pyytäessä siellä käsiteltävien kysymysten johdosta lausuntoa, ohjeita ym.

Eduskunnassa tehtäviä maataloutta koskevia aloitteita on Neuvottelukunnassa joko valmisteltu tai niistä annettu lausunto.

Valistustyötä on Neuvottelukunnan taholta hoidettu entiseen tapaan luentojen ja esitelmien muodossa sekä lähettämällä järjestöille kirjallisia tietoja. Sanomalehdille on niinkään toimitettu materiaalia maataloutta koskevista asioista.

Kaikissa Sos.-dem, piirikokouksissa oli kertomusvuonnakin Neuvottelukunnan edustaja esittämässä maatalouspoliittisen katsauksen.

Neuvotelukunnan talous

on edelleenkin hoidettu puolueoimistosta käsin.

Helsingissä lokakuun 18 päivänä 1950.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN PIENVILJELIJÄIN
NEUVOTTELUKUNTA.

Matti Lepistö. Heikki Simonen.

K E R T O M U S

Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin neuvottelukunnan toiminnasta vuonna 1950.

Yleiskatsaus.

Vuonna 1950 rikkoontui se verrattain vakiintunut taloudellinen tasapaino hintojen ja palkkojen välillä, joka saavutettiin työväenhallituksen aikana edellisenä vuonna. Maaliskuussa 1950 perustettu maalaisliittolaisemmistöinen vähemmistöiällitus osoittautui heti alkuunsa heikoksi hoitamaan taloudellisia kysymyksiä. Se aiheutti heti ensimmäisillä toimenpiteillään painetta palkkarintamalla, josta alkoi nopea ja voimakas inflaatiokehitys. Inflaatio onkin leimaa-antava vuoden 1950 taloudellista tilaa tarkastettaessa. Toisaalta on reaalityaloudellinen kehitys ollut suotuisa. Tuotanto on jatkuvasti lisääntynyt niin hyvin teollisuudessa kuin maataloudessakin. Ulkomaankaupassa on kehitys ollut erikoisen suotuisa. Vientitavaroillamme on ollut runsaasti kysyntää ja ns. Korean hinnat ovat olleet meille edulliset. Ulkomaankauppamme maksutase muodostui vuonna 1950 positiiviseksi osoittaen 7,6 miljardin markan ylijäämää. Vaikka maataloustuotteiden kohdalla hintamme ovat epäedulliset vientiä silmälläpitäen, on vuonna 1950 viety maastamme maataloustuotteita seuraavasti:

voita	0,2 milj. kg.	(vuonna 1949	—)
juustoa	7,8 milj. kg.	(„	4,1)
lihaa	1,1 „ „	(„	5,7)
munia	0,8 „ „	(„	0,1)

Erityisesti on huomattava juuston vientimäärä, joka ylittää 1,4 miljoonalla kilolla vuosien 1937—39 keskimääräisen viennin.

Maatalouden asema.

Edellä olleista vientiluvuista jo heijastuu kertomusvuodelle ominainen maataloustuotannon kasvu. Seuraavat tilastopoinninnat selventävät tätä kuvaa:

Kasvinviljelysi

Satojen kokonaissuunnitus miljoonissa kiloissa.

	1930—39	1949	1950
ruis, vehnä, herneet	488	554	537
ohra ja kaura	882	933	934
peruna	1.193	1.157	1.210
heinä	3.227	3.239	3.449

Tärkeimpien viljelyskasvien hehtaarisadot.

	1930—39	1949	1950
syysvehnä	1.288	1.997	1.989
kevätsvehnä	1.666	1.591	1.530
ruis	1.532	1.505	1.647
ohra	1.479	1.463	1.541
kaura	1.525	1.706	1.594
herne	1.449	1.316	1.326
peruna	14.503	13.338	14.253

Kokonaissato/ha 1.375 milj. 1.411 1.446

Väkeinnöytteen käyttö milj. kiloissa.

	Typpi	Fosforhappo	Kali	Kalkki
1936—39	6,5	32,5	12,8	83
1949	13,2	67,7	29,0	107
1950	13,3	55,3	24,9	121

Karjatalous:

Kotieläinten lukumäärä (tuhansina kpl.)

	1. 9. 1939	1. 3. 1949	1. 7. 1950
Hevosia	386,1	401,7	427,2
Lehmiä	1.337,8	1.028,6	1.135,0
Sikoja	519,2	409,2	469,9
Lampaita	1.000,0	1.066,5	1.320,9
Kanoja	2.765,3	2.668,4	3.202,0

Maidontuotanto

	Kokonaistuotanto milj. kg.	Tuotanto lehmää kohti kg.
1939	2.613	1.957
1949	2.100	2.100
1950	2.450	2.300

Lihantuotanto milj. kg.

	1938	1949	1950
Naudanliha	52,7	36,0	41,4
Sianliha	58,1	65,0	60,0
Lampaanliha	4,8	5fi	5,8

Väkirehujen tuonti milj. kg,

	11937—38	11949	1990
Maissi	59,7	26,8	6,8
öljyväkireh.	45,7	67,7	41,9
Lese.	22,9	2,9	1*
	128,3	97,4	50,2

Edelläolevat tilastot antavat ilahduttavan kuvan maataloustemme kehityksestä, joskin vielä on paljon toivomisen varaa. Huolimatta hallan aiheuttamista vaurioista ylittää vuoden 1950 sato vuosien 1930—38[®] keskimääräiset satotulokset. Vuoteen 1949 verrattuna ruis-, ohra-, herne-, peruna- ja heinäsadot osoittavat kasvua. Kotieläintaloudessa lähennytään myös ennen sotia vallinnutta tilaa. Edelliseen vuoteen verrattuna on kotieläinten luvussa tapahtunut kautta linjan nousua. Hevosien, lampaitten ja kanojen lukumäärä on jopa suurempi kuin ennen sotia. Lehmä- ja sikakanta jää vielä huomattavasti pienemmäksi kuin vuonna 1939. Lehmäkannan pienuuden korvaa osittain se, että maidon tuotanto lehmää kohti on noussut.

Vaikka kehitys tuotantotuloksien kohdalla on kulkenut edulliseen suuntaan, on maatalouspolitiikassa kertomusvuonna ollut paljon huolestuttavia ilmiöitä ennenkaikkea pienviljelystä ajatellen. Väkirehujen ja muiden tuotantotarvikkeiden hintasuhteet muodostuivat Kekkonen I hallituksen toimenpiteiden johdosta erittäin epäedullisiksi pääasiassa maitotalouden turvin elävälle pienviljelijäväestölle. Lisäksi tapahtui esim. juuri väkirehujen kohdalla huomattavaa tuonnin supistumista, jonka haitalliset vaikutukset ilmenevät pääasiassa vasta kertomusvuoden päättymisen jälkeen. Kyseiset silloiset hallituksen suorittamat hintajärjestelyt ja tuotantotarvikkeiden tuonnin supistaminen aiheuttivat Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnalle runsaasti työtä. Koko kertomusvuoden ajan ponnisteltiin määrätietoisesti ja kaikin käytettävissä ollein keinoin "pientilojen tuotannon rajoittamiseen tähtäävien pyrkimysten estämiseksi siinä kuitenkin kertomusvuonna sanottavammin onnistumatta. Käänte tapahtui vasta kertomusvuoden päättymisen jälkeen sosialidemokraattien osallistuttua hallitusvastuuseen.

Neuvottelukunnan kokoonpano.

Kertomusvuoden aikana ovat neuvottelukuntaan kuuluneet seuraavat jäsenet:

Marttila Otto, Lepistö Matti, Tiainen Hannes, Kuusela Walter, Pusa Eeno, Eskola Walfrid, Simonen Heikki, Rantala Viljo ja Juntunen Simo. Neuvottelevana jäsenenä ruotsinkielisten edustajana on kertomusvuotena ollut Lars Lindeman. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on toiminut Matti Lepistö, varapuheenjohtajana Hannes Tiainen ja sihteerinä Simo Jun-

tuneh. Neuvottelukunnan työvaliokuntaan ovat kertomusvuonna kuuluneet Matti Lepistö puheenjohtajana sekä jäseninä Hannes Tiainen, Eeno Pusa, Walter Kuusela ja sihteerinä Simo Juntunen. Neuvottelukunnan jäsenyyteen kuului lisäksi Helmer Lahti, mutta hänen siirryttyään Helsingin Sanomien palvelukseen ilmoitti neuvottelukunta 29. 3. 1950 pitämänsä kokouksen päätöksensä puoluetoimikunnalle, ettei se kutsu Helmer Lehteä kokouksiinsa.

Neuvottelukunnan kokoukset.

Neuvottelukunnalla on vuoden aikana ollut kaikkiaan 21 kokousta. Niistä on merkitty pöytäkirjaan 83 pykälää.

Vuoden varrella on tärkeimpinä asioina hoidettu kysymys lakiesityksestä maataloustuotannon kohtuullisen kannattavuuden turvaamiseksi (Lex Vilhula). Neuvottelukunnan toimesta laadittiin kyseiselle lakiesitykselle vastaehdotus, joka merkitsi sosialidemokraattisen maatalouspolitiikan läpiviemistä. Kertomusvuoden aikana asia kuitenkin hautautui tullen polttopisteeseen vasta vuonna 1861.

Toisena tärkeänä toimenpiteenä oli kunnallisvaalipropagandan hoitaminen maaseudun osalta. Kunnallisvaalien paikallisesta luonteesta johtuen voitiin neuvottelukunnan taholta antaa vain ylimalkaisia suuntaviivoja toimintaa varten. Neuvottelukunta julkaisi muutamia maaseudulle tarkoitettuja lentolehtisiä kunnallisvaalien tiimoilta. Kertomusvuoden aikana tehtiin jo valmistavia suunnitelmia seuraavan vuoden valtiollisia vaaleja varten.

Laajennetun Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan juhlakokous pidettiin Tampereella ja Vesilahdella 2. ja 8. päivinä joulukuuta.

Erittäin suurta huomiota on kertomusvuoden aikana kiinnitetty edellisessä puoluekokouksessa hyväksytyyn maatalouspoliittisen ohjelman tunnetuksi tekemiseen, missä tarkoituksessa on muiden puolue-elimien huomiota kiinnitetty maataloudellisiin kysymyksiin ja tehostettu kenttäorganisaatiota ja tiedotustolminta.

Neuvottelukunnan talous.

Neuvottelukunnan talous on hoidettu Puoluetotaiisto#t*.

Helsingissä syyskuun 19 päivänä 1951.

SOSIALIDEMOKRAATTINEN PIENVIJELLTÄIN
NEUVOTTELUKUNTA.

K E R T O M U S

Sosialidemokraattisen Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toiminnasta vuonna 1951.

Yleiskatsaus.

Kertomusvuoden 1951 aikana on ensimmäisen kerran sotien jälkeen suoritettu vakava ponnistus taloudellisen elämämme vakaannuttamiseksi laajalla rintamalla. Lopullisena sysäyksenä määrätietoisille vakaannuttamispyrkimyksille voitaneen katsoa osaltaan olleen sen talouspoliittisen kokeilun, joka suoritettiin maalaisliittolaisen vähemmistöhallituksen toimesta edellisen vuoden aikana. Talouselämässä vallitsevasta rytmistä johtuen lankesivat po. hallituksen vuodentakaisten toimenpiteiden konkreettiset seuraukset kertomusvuodelle. Erikoisen vaikeaksi oli tilanne kehittynyt maataloudessa, missä, määrätietoiset tuotannon rajoittamiseen tähdänneet pyrkimykset aiheuttivat tuntuvan siemenviljan ja rehujen puutteen. Tämä puolestaan aiheutti syksyllä, epäsuhteen maitotaloustuotteiden kotimaisen kysynnän ja tarjonnan välillä, joten jouduttiin lyhytaikaiseen voim jakelusäähnostelyyn.

Tammikuun 17 päivänä 1951 muodostettiin sosialidemokratian ja maalaisliiton yhteishallitus pitkällisten ja sitkeiden neuvottelujen tuloksena. Tämä merkitsi siirtymistä määrätietoisen, vakaannuttamiseen pyrkivän talouspolitiikan tielle. Edessä olleen vaalitaistelun vuoksi katsottiin tarpeelliseksi sekä poliittisen että taloudellisen elämän rauhoittamiseksi ja ajan varaamiseksi kestäville suunnitelmille aikaansaada ns. taloudellinen linnarauha, joka alkoi 2. 5. 51. Välittömästi tämän jälkeen muodostettiin talouspoliittinen suunnitteluneuvosto erilaisine jaostoineen ja toimikuntineen laatimaan vakaannuttamissuunnitelmia.

Kesällä suoritetuissa vaaleissa selviytyi sosialidemokraattinen puolue tyydyttävästi tullen eduskunnan suurimmaksi puolueeksi. Kielteisenä seikkana vaalituloksia tarkasteltaessa on

todettava sosialidemokraattisten maaseutuedustajien määrän pienentyminen entisestään. Erityisen valitettavaa tämä on jo siitakin syystä, että vakauttamissuunnitelmia hahmoteltaessa ovat maatalouspoliittiset kysymykset muodostuneet miltei keskeisiksi ja joka tapauksessa erittäin vaikeasti ratkaistaviksi pulmiksi.

Vaalien jälkeen muodostettiin uusi yhteishallitus pääasiallisena tavoitteenaan vakauttamisen toteuttaminen. Sen osan vakauttamistoimintaa, joka sattuu kertomusvuodelle, voidaan katsoa suurin piirtein onnistuneen, ja vaikea ylimenokausi on voitu sivuuttaa tyydyttävästi.

Maatalouspolitiikka.

Maatalouspoliittisessa mielessä vuosi 1904 merkitsee erittäin tuntuva sosialidemokraattisen ohjelman esiin murtautumista. Välittömästi yhteishallituksen muodostamisen jälkeen ryhdyttiin sosialidemokraattien toimesta kiinnittämään vakavaa huomiota pientilatalouksien tuotantoa vakavasti uhkaavan rehutilanteen korjaamiseen. Väkirehujen tuontiohjelmaa laajennettiin, ja rehujen hinnantasauksiin varattiin tarpeelliseksi katsotut määrärahat. Maatalouden tukemisessa laajennettiin tuotantopalkkioiden sektoria verrattuna hintatukeen.

Taloudellisessa suunnitteluneuvostossa ja sen maatalousasiantuntijatoimikunnassa on edustajamme agronomi Hannes Tiainen ansiokkaasti ponnistellut oikeudenmukaisen, riittävän laajan tuotantopalkkiojärjestelmän aikaansaamiseksi.

Edellä mainitun toiminnan tuloksista on vielä ennenaikaista lausua käsityksiä, koska toimenpiteiden tulokset näyttäytyvät vasta kertomusvuoden päättymisen jälkeen.

Neuvottelukunnan kokoonpano.

Kertomusvuoden aikana ovat neuvottelukuntaan kuuluneet seuraavat henkilöt: Otto Marttila, Matti Lepistö, Hannes Tiainen, Walter Kuusela, Eeno Pusa, Valfrid Eskola, Viljo Rantala, Simo Juntunen ja Heikki Simonen. Viimeksi mainitun siirrettyä puoluejärjestäjäksi kutsuttiin neuvottelukunnan jäseneksi Jalmari Väisänen. Neuvottelevana jäsenenä on ruotsinkielisiä edustanut Lars Lindeman. Neuvottelukunnan puheenjohtajana on toiminut Matti Lepistö, varapuheenjohtajana Hannes Tiainen ja sihteerinä Simo Juntunen.

Neuvottelukunnan kokoukset.

Neuvottelukunnalla on kertomusvuoden aikana ollut kaikkiaan 12 kokousta, joista on merkitty pöytäkirjaan 57 pykälään

Valtiolliset vaalit ja taloudelliseen vakauttamiseen liittyneiden maatalouspoliittisten kysymysten käsittely ovat olleet hallitsevina neuvottelukunnan toiminnassa. Yleisesti voidaan todeta, että neuvottelukunta on merkittäväällä tavalla kyennyt laajentamaan ja syventämään panostaan maataloudellisten kysymysten asiantuntijaelimenä. Sen jäsenten osanotto johtavien taloudellisten elimien toimintaan on ollut tuloksellista sosialidemokraattisen maatalouspoliittisen ohjelman melkoisen laajalle huomioonottamiselle maamme maatalouspolitiikassa. Sen sijaan käytöshävin maaseutua koskeva tiedoitus-, valistus- ja kenttätyö eivät ole kehittyneet riittävässä suhteessa neuvottelukunnan asialliseen merkitykseen. Puoluetoimitsijani perehtymys maatalouspoliittisiin ja muihin maaseudun erikoiskysymyksiin on saatava syventymään ja tehostumaan. Puolue-toimiston piiriin ei ole neuvottelukunnan toistuneista esityksistä huolimatta saatu päätoimista maaseutuasiain sihteeriä huolehtimaan maaseudulla suoritettavasta käytännöllisestä toiminnasta. Huomioonottaen sen tosiasian, että pienviljelijäväki muodostaa huomionarvoisen osan puolueemme jäsenistä ja kannattajista, on edellä esitettyä asiantilaa pidettävä erittäin valitettavana ja pikaisen korjauksen tarpeessa olevana seikkana.

Käytännöllinen tiedoitus- ym. toiminta saavutti tehokkaan maksiminsa vaalitaistelun aikana. Tiedoitusmateriaalia lähetettiin kentälle riittävästi. Merkille pantavaa kuitenkin oli, että puolueemme piirissä esiintyi puutetta sellaisista henkilöistä, jotka riittävän hyvin tuntevat maaseudun ja erittäinkin maatalouden alaan kuuluvia kysymyksiä.

Neuvottelukokoukset.

Neuvottelukunnan myötävaikutuksella on kertomusvuoden aikana eri puolilla maata toimeenpantu lukuisia esitelmi- ja neuvottelutilaisuuksia.

Neuvottelukunnan talous.

Neuvottelukunnan talous on hoidettu Puoluetoimistosta.

SOS.DEM. PIENVILJELIJÄIN NEUVOTTELUKUNTA

Matti Lepistö
Puheenjohtaja.

Simo Juntunen
Sihteeri.

SOS.-DEM. KESKUS- JA PIIRIJÄRJESTÖJEN

KERTOMUKSET

w. 1949-1951

Kertomukset

SOS.-DEM. NAISLIITON TOIMINTA VV. 1949—1951.

Yleiskatsaus. Sos.-dem. naisliikkeen toiminnassa on kuluneen kolmivuotiskauden aikana kuvastunut se nousu, joka on ollut ominaista koko sosialidemokraattiselle liikkeelle meidän maassamme. Jäsenmäärässä on päästy lukuihin, jotka ovat monin kerroin suuremmat kuin aikaisempina vuosina. Sos.-dem. Puolue on saanut runsaasti rivien vahvistusta naisten liittyessä aktiivisiksi puolueen jäseniksi omien erikoisjärjestöjensä kautta.

- Valistustyö. Sos.-dem. Naisliitto suorittaa valistustyötä kahdella linjalla: poliittisena valistustyönä, jonka pyrkimyksenä on herättää naiset yhteiskunnallisen toimintaan ja kotitaloudellisena valistustoimintana, jonka avulla pyritään parantamaan perheenäitien ammattitaitoa ja uudistamaan kotitaloutta, niin että sen työn tekijöille jäisi enemmän aikaa ja tilaisuutta myöskin yhteiskunnallista toimintaa varten.

Liitolla on toimintakauden aikana ollut palveluksessaan kaksi poliittista järjestäjää, joiden lisäksi vuonna 1950—1951 Sos.-dem. Puoluetoimikunta antoi liiton käytettäväksi viisi järjestäjää. Järjestäjien matkat on suunniteltu yhteistoiminnassa vaalipiirien keskuselimien kanssa.

Liiton puhujien ja järjestäjien toimesta on kolmivuotiskauden aikana pidetty yhteensä n. 2.300 puhetta ja esitelmää ja on näissä tilaisuuksissa ollut yhteensä n. 210.000 kuulijaa.

Kotitalouskursseja on kolmivuotiskauden aikana järjestetty yhteensä 770 paikkakunnalla, osanottajien lukumäärän ollessa 22.320, jonka lisäksi päättäjaisjuhlissa ym. kurssien aikana järjestetyissä tilaisuuksissa on ollut kuulijoita yhteensä 63.800 henkeä.

Erikoisvalistus juhliin, kuten naistenpäivä-, äitienpäivä- ja syyskaudella pidettyihin Mikkelinpäiväjuhliin on osanotto yleensä ollut vilkas.

Toimitsijakurssit. Paikallisten järjestöjen toimihenkilöiden kouluttamiseksi on järjestetty eri vaalipiirien alueella viikonloppukursseja, joille perusjärjestöt ovat lähettäneet osanottajiksi puheenjohtajansa, sihteerinsä, rahastonhoitajansa ja Tulevaisuuden asiamiehensä. Näitä kursseja on järjestetty vuosien 1949—1951 aikana joka syksy jokaisessa vaalipiirissä. Yhteensä on kursseja ollut 68 ja niillä 2.680 osanottajaa.

Puhujakurssit. Vuosina 1949 ja 1951 järjestettiin koko maata käsittävät, kymmenen päivää kestävät toimitsijakurssit, joissa puhetaidon opetus oli pääaineena samalla kun syvennyttiin puolueemme ohjelmaa, menettelytapoja ja yhteiskunnallisia kysymyksiä selvitteleviin luentoihin. Näillä kaksilla kurseilla oli yhteensä 52 osanottajaa.

Liiton 50-vuotisjuhlat vuonna 1950 pidettiin Helsingissä heinäkuun 9 p:nä. Pääjuhlassa Messuhallissa oli osanottajina paitsi kotimaasta saapuneita juhlavieraita myöskin pohjoismaisille naistenpäiville saapuneet Ruotsin, Norjan ja Tanskan sos.-dem. naisjärjestöjen sekä kansainvälisen naissihteeristön ja Amerikan Kansanvallan liiton edustajat. Juhlan yhteydessä järjestettiin liiton historiaa ja toimintavaiheita esittelevä näyttely Helsingin työväentalolle. Näyttely oli avoinna viikon ajan ja kävi siellä runsaasti katsojia. Juhlavuoden johdosta kustansi liitto juhlakirjan, Työn Naisen Juhlavuosi, jossa sanoin ja kuvin esiteltiin liiton historiaa ja toimintaa". Vuoden 1950 aikana järjestettiin myöskin perusjärjestöissä ja useissa piirien keskuspaikoissa juhlatilaisuuksia 50-vuotismuiston merkeissä.

Perheenemäntien Talvipäivät. Vv. 1949, -50 ja -51 on järjestetty kevätkaudella Perheenemäntien Talvipäivät jokaisessa vaalipiirissä keskeisillä paikkakunnilla ja ovat ne tavallisesti olleet kaksipäiväiset. Päivillä on pidetty luentoja ja esitelmiä yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä ja niiden yhteydessä on ollut näyttelyitä, joissa sekä keskuliikkeet että paikalliset toiminimet ovat esitelleet tuotteitaan. Havaintonäytöksissä on esitelty koitaloustyön rationalisoimisen kannalta tärkeitä keksintöjä tai koneita. Talvipäivät ovat monin paikoin saavuttaneet hyvän yleisömenestyksen ja järjestöväkeä on niille osallistunut vaalipiirien kaikilta puolilta.

Perheenäitien kesä virkistystoiminta. Liitto on järjestänyt useiden vuosien ajan perheenäitien kesävirkestystoimintaa, Liiton osastoilla on (v. 1951) 16 varsinaista kesäkotia, jonka lisäksi on järjestetty tilapäisiä kesävirkestystokursseja, joilla äidit ovat olleet 7—14 päivää saaden tänä aikana täyden ylläpidon. Kursseilla on myös pidetty luentoja kasvatusta, kotia ja yhteiskuntaa koskevista kysymyksistä. Liiton järjestöt ovat järjestäneet eri vuosien aikana äideille ja lapsille lomiam seuraavasti:

v. 1949	32	paikassa	yhteensä	1429	äitiä	ja	731	lasta,
v. 1950	31	„	„	1151	„	„	711	„
v. 1951	31	„	„	1177	„	„	717	„

Vaalitoiminta. Naisjärjestöt ovat osallistuneet kaikkialla vaalivalistustyöhön sekä kunnallisvaaleissa v. 1950 kuin myöskin valtiollisissa vaaleissa 1951 ja presidentinvalitsijamiesvaaleissa tammi-kuussa. 1950. Liittomme taholta on kehoitettu naisia kunnallisvaaleja valmisteltaessa pitämään huolta siitä, että naisedokkaita on listoilla. Tämä on herättänyt naisten vaaliinnostusta ja on myöskin saatu valituksi kuntien valtuustoihin naisedustajia enemmän kuin tähän asti. Vuoden 1947 vaaleissa valittiin kuntien valtuustoihin 2.310 sosialidemokraattia, joista 124 naista, v. 1950 olivat vastaavat luvut 2.689, joista 203 naista.

Eduskuntavaaleissa sitä vastoin on valituksi tulleiden naisten lukumäärä pysynyt entisellään. Vuonna 1948 valitussa eduskunnassa oli 54 sosialidemokraattisen edustajan joukossa 9 naista, vuonna 1951 valittiin sama määrä naisedustajia, valituksi tulleita edustajia oli kaikkiaan 53.

Kansainvälinen toiminta. Sosialistisen Internationalen toiminnan järjestyessä on myös naisten toimintaa johtamaan valittu Sosialistisen Internationalin Naissihteeristö, jonka kotipaikka tällä kertaa on Sveitsissä. Internationalin kongresseissa ovat liittoa edustaneet v. 1949 Amsterdamissa ja v. 1950 Kööpenhaminassa Martta Salmela-Järvinen ja v. 1951 Lontoossa Tyyne Leivo-Larsson.

Pohjoismainen yhteistyö on edelleen jatkunut vilkkaana. Vuonna 1949 järjestettiin Ruotsissa naisten opintokurssit, joihin Suomesta osallistui 4 osanottajaa, v. 1950 pidettiin Helsingissä Pohjoismaiset sos.-dem. Naistenpäivät, joille Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta ja kotimaasta osallistui yhteensä n. 250 henkeä. Vuonna 1951 kesällä olivat opintokurssit Norjassa sikäläisten sos.-

dem. naisten järjestäminä ja osallistui niille 4 osanottajaa maasamme.

Tulevaisuus. Liiton äänenkannattaja Tulevaisuus ilmestyy keran kuukaudessa. Lehden tilaajamäärä on jatkuvasti kohonnut ja on se eniten levinnyt sosialidemokraattinen aikakauslehti maasamme. Lehden tilaushintaa jouduttiin hyvin voimakkaasti korottamaan vuoden 1951 alusta, mutta lehden levikkiin ei tänäkään seikka vaikuttanut taannuttavasta. Lehden päätoimittajana on ollut Martta Salmela-Järvinen ja toimitussihteerinä Anu Karvinen.

Liitto julkaisee myöskin järjestöjen toimihenkilöille tiedonanto-lehteä, jonka nimi on *Järjestönainen*, Se ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

Liiton osastot. Vuoden 1948 lopussa oli liitossa 271 osastoa, joista 52 sos.-dem. naisyhdistystä ja 219 työväenyhdistyksen naisjaostoa. Vuoden 1951 lopussa oli 391 osastoa, joista 53 sos.-dem. naisyhdistystä ja 338 naisjaostoa. Jokaisessa vaalipiirissä on naisten toiminnan keskuselin. Seitsemässä vaalipiirissä on itsenäinen sos.-dem. naisten piiritoimikunta, ja muissa vaalipiireissä sos.-dem. vaalipiiritoimikunnan naisjaosto.

Edustajakokous v. 1950. Marraskuussa 1950 pidettiin liiton XIX edustajakokous, jossa oli edustettuna kaikkiaan 180 liiton osastoa, joista edustajia yhteensä 283. Lisäksi piirijärjestöjen edustajia, kutsuvieraita ym., niin että kokouksen osanottajamäärä oli 417. Kokouksessa käsiteltiin mm. liiton toiminta- ja tilikertomukset, hyväksyttiin valistustyösuunnitelma ja muutoksia liiton sääntöihin, jolloin myös päätettiin ottaa takaisin liiton entinen nimi *Sos.-dem. Naisliitto*.

Liittotoimikuntaan kuuluivat vuonna 1947 pidetyn edustajakokouksen valitsemina puheenjohtajana Tyyne Leivo-Larsson, vakinaisina jäseninä Martta Salmela-Järvinen, Aino Lehtokoski, Anu Karvinen, Aino Malkamäki, Lempi Lehto ja Kaisa Hiilelä sekä varajäseninä Ulla Tiilikainen, Selma Hiisivaara, Toini Sinervo, Airi Rantanen, Ida Aalle-Teljo ja Elsa Peräläinen. Vuonna 1950 valittiin liiton puheenjohtajaksi edelleen Tyyne Leivo-Larsson ja toimikunnan jäseniksi Martta Salmela-Järvinen, Meeri Kalavainen, Ulla Tiilikainen, Kaisa Hiilelä, Aino Malkamäki ja Lempi Lehto, sekä varaj. Aune Seme, Elsa Lappe, Selma Hiisivaara-Mörk, Tyyne Paasivuori, Ida Aalle-Teljo ja Elsa Peräläinen.

Liiton sihteerinä on ollut Martta Salmela-Järvinen, järjestösihteerinä Irja Salmela ja taloudenhoitajana Terttu Sainio. Tilintarkastajat ovat Terttu Salminen ja Lahja Simonen, varalta Bertta Nieminen ja Vera Sumu.

SOS.-DEM. NAISLIITTO

Martta Salmela-Järvinen.

SUOMEN SOS.-DEM. NUORISOLIITON TOIMINTA VUOSINA 1949—51.

Kulunut puoluekokouskausi on liiton toiminnassa ollut varsin monivaiheinen ja toimintarikas. Liiton toimintaa ovat sävyttäneet pääasiassa samat tehtävät, joiden suorittamiseen koko sosialidemokraattinen työväenliike näinä vuosina on keskittynyt, mutta oman toimintansa vaaliminen ja kehittäminen on ollut samanaikaisesti suoritettavana tehtävänäme. Tapahtumat ovat lyhyesti esiteltyinä seuraavat:

Edustajakokous.

Liiton kymmenes edustajakokous pidettiin 27-29. 5. 1950. Kokouksen tärkeimmät päätökset olivat:

- 1) Liiton nimen muuttaminen Sos.-dem. Työläisnuorisoliitosta Suomen Sos.-dem. Nuorisoliitoksi.
- 2) Uusien sääntöjen hyväksyminen perus- ja piirijärjestöille sekä liitolle.
- 3) Sosiaaliohjelman hyväksyminen.
- 4) Sivistyspoliittisen ohjelman hyväksyminen.
- 5) Nuorten Kotkain itsenäistäminen.
- 6) Puoluekokouksen päätöksen mukainen kannanotto varhaisnuorisoliikkeen keskittämisessä.

Varhaisnuorisotyö.

Liiton alaisena on toiminut varhaisnuorisojärjestö Nuoret Kotkat heinäkuuhun 1951 saakka, jolloin se liiton edustajakokouksen päätöksen mukaisesti muodostettiin itsenäiseksi Nuorten Kotkain Keskusliitoksi. Nuorten Kotkain toimintaa on huomattavasti haitannut ohjaajakoulutuksen heikkous, jota taloudellisten vaikeuksien vuoksi ei ole voitu riittävän tehokkaasti suorittaa. On

kuitenkin saatettu todeta, että Nuoret Kotkat on vaikeuksistaan huolimatta kehittynyt elinvoimaiseksi järjestöksi. Sen toiminnan avulla on jo saavutettu lukuisia tuloksia liikkeemme jäsenkasvun turvaamisessa, minkä työn Nuoret Kotkat on asettanut toimintansa päätehtäväksi.

Nuorten Kotkain taholla on kysymys varhaisnuorisotyömme keskittämisessä hyväksytty puoluekokouksen päätöksen mukaisesti.

Koulutustyö.

Työ, josta liiton toiminnassa on eniten jouduttu tinkimään, on jäsenistömme koulutus. Varojen puuttuessa ei tehokasta ja taroituksenmukaista kurssitoimintaa ole voitu järjestää, jonka seurauksena ohjaajien puute osastoissa ja piireissä on todella huutava. Kurssitoimintaa on kauden aikana ylläpidetty järjestämällä osastoissa iltakursseja. Muuta kurssitoimintaa ei ole ollut.

Vastaisuudessa on liiton koulutustoimintaa omiaan helpottamaan Väinö Voionmaan Opisto, joka keväällä 1951 aloitti toimintansa. Opiston järjestämällä kursseilla on suurin osa oppilaista ollut liittomme jäseniä.

Muu valistustyö.

Liiton harjoittama muu valistustyö on suurimmaksi osaksi keskittynyt järjestöohjaajien suorittamaan työhön. Puolueen tuen turvin voitiin talvikaudeksi 1950—51 palkata ohjaaja jokaiseen piiriin, jonka toimenpiteen turvin liitto suoritui osuudestaan kevään ja kesän 1951 vaalitaistelutyössä kiitettävästi. Kustannustoiminnan muodossa suoritettu valistustyö on ollut vähäistä.

Järjestöllinen kehitys.

Edellä kerrottujen haittaavien tekijöiden vaikutuksesta on osastojen ja piirien toiminta aikaisemmasta heikentynyt. Uusia osastoja on perustettu useita kymmeniä, mutta toiminnan heikentyminen toisaalla on aiheuttanut sen, että toimivien osastojen lukumäärä on laskenut. Pahimmin on toiminnan heikentymistä havaittu maaseudulla, jossa hyvin toimivia osastoja on vain muutama. Keväällä 1951 erotettiin Lapin piiri itsenäiseksi piiri-järjestöksi. Piirien lukumäärä on 15.

Juhlavuosi.

Vuonna 1951 täytti liitto 45 vuotta. Vuosi omistettiin liiton juhluvuodeksi, jonka aikana tuotiin liiton kehitys ja merkitys esille järjestämällä eri puolilla maata liiton, piirien ja osastojen toimesta useita kymmeniä liiton toiminnan 45-vuotisjuhlia. Juhlavuotensa kunniaksi julkaisi liitto 45-vuotishistoriikin »Työn Nuorten taival» ja järjesti suurleirin Savonlinnassa, jossa myös pidettiin 45-vuotisjuhlien pääjuhla.

Merkittävimmät toimintatapahtumat.

1949. Pohjoismainen leiri Ruissalossa, propagandakuukausi marraskuussa ja Työn Nuorten Viikko.

1950. Liiton edustajakokous ja henkiset kilpailut, pohjoismainen ohjaajakurssi, kansainvälinen leiri Tukholmassa, osallistuminen kunnallisvaalitaisteluun, liiton suurarpajaiset, rynnäkkökuukausi marraskuussa ja Työn Nuorten Viikko.

1951. Pohjoismainen ohjaajakurssi, piiritoimikuntien neuvotelupäivät, Suurleiri Savonlinnassa, Sosialistisen Nuorison Maailmanliiton kongressi, Pohjoismainen sos.-dem. nuorison kongressi, rynnäkkökuusi loka—marraskuussa ja Työn Nuorten Viikko.

Liiton toimintaa tarkasteltaessa saattaa todeta kehittymisen viime vuosina ikäänkuin polkeneen paikallaan. Asemansa liitto lienee säilyttänyt, mutta sosialidemokraattisen työväenliikkeen nuorisojärjestönä sen olisi pitänyt pystyä nousemaan merkittävämpään ja ratkaisevampaan asemaan kuin missä se nykyisin on. Liiton omassa toiminnassa on tässä suhteessa arvostelun sijaa, mutta eräänä huomattavana tekijänä on myös muun järjestöväkemme suhtautuminen siihen. Lähivuosien toivotaan tähän tuovan muutoksen, jonka täytyessä nuorisoliikkeemmekin pystyisi varmasti palvelemaan nykyistä tehokkaammin sosialidemokraattista työväenliikettä, jonka alkeiskouluna se on korvaamaton.

KRISTILLISTEN SOSIALIDEMOKRAATTIEN LIITON TOIMINTA W. 1949—51.

Kristillisten Sosialidemokraattien Liitto r.y., joka perustettiin 20. 3. 1946, on toiminut 6 vuotta. Sen puheenjohtajana oli alussa V. Kivisalo ja sitten vuodesta 1948 alkaen prof. Yrjö J. E. Alanen. Sihteerinä on nykyään toimittaja Kalle Hautamäki. Liittotoimi-

kuntaan kuuluvat tällä hetkellä edellä mainittujen lisäksi V. Karpio, T. Rajalinna, Paavo Alanen, Emilia Vehviläinen, P. Niemi, Huugo Aattela ja Esteri Lankinen.

Lokakuussa 1949, Marianpäivänä 1950 ja itsenäisyyspäivänä samana vuonna liitto järjesti Helsingin työväentalolle puhetilaisuuksia, joissa puhuivat professorit Yrjö J. E. Alanen ja V. A. Heiskanen, Väinö Kivisalo, maanviljelysneuvos Gustaf Rosenqvist, pastori T. Rajalinna ym. Maaseudulla ovat liiton puolesta käyneet puhumassa prof. Yrjö J. E. Alanen, pastorit T. Rajalinna, P. Niemi ja E. Airas sekä V. Kivisalo, Paavo Alanen, Kalle Hautamäki ym.

Kertomusaikana liitto julkaisi ylipainoksena Sosialistisesta Aikauslehdestä prof. Yrjö J. E. Alasen Helsingin työväentalossa pitämän esitelmän «Maailmankuva ja yhteiskunnallinen elämä» ja niinikään ylipainoksena samasta lehdestä V. Kivisalon kirjoituksen «Kristilliset piirit ja sosialidemokratia», jota myös puolue levitti vuoden 1951 vaalien edellä. Lisäksi ostettiin Kustannus Oy. Tamelta joku määrä V. Kivisalon kirjaa «Yhteiskuntaelämä kristilliseksi» yhdistyksille levitettäväksi. Silloin tällöin on liitto julkaissut monistettuna omaa tiedonantolehteä.

Liittoon kuuluu tällä hetkellä 14 yhdistystä (Helsingissä, Tampereella, Turussa, Porissa, Vaasassa, Ilmajoella, Äänekoskella, Ruovedellä, Jyväskylässä, Oulussa, Kemissä, Lahdessa, Lappeenrannassa ja Joensuussa) ja kaksi jaostoa sos.-dem. työväenyhdistysten yhteydessä (Hyvinkäällä ja Tervakoskella). Liiton merkitys on siinä vaikutuksessa, joka sillä on yleisessä mielipiteessä puoluetamme kohtaan. Yhdistykset toimivat puolueyhdistysten tapaan, mutta järjestävät ne kokouksiinsa myös hengellistä ohjelmaa. Niinikään ne järjestävät puhtaasti hengellisiä illanviettoja ja yleisötilaisuuksia, joita paikalliset papit yleensä ovat auusti avustaneet.

Viime valtiollisissa vaaleissa oli liiton ehdokkaina sos.-dem. puolueen listoilla pastori Pentti Niemi Turun pohjoisessa ja Turun eteläisessä vaalipiirissä, pastori Toivo Rajalinna Uudenmaan vaalipiirissä, pastori Erkki Airas Kuopion läntisessä ja pastori Reino Kivikkokangas Kuopion itäisestä vaalipiiristä. Toimitsija Huugo Aattela edusti liittoamme Hämeen pohjoisessa vaalipiirissä. Puoluetuomisto kustansi kullekin heistä henkilökohtaisen julisteen, jota levitettiin kuhunkin vaalipiiriin 4—6 000 kpl. Valituksi tuli vain pastori Niemi Turun pohjoisesta vaalipiiristä. Tu-

run etesläisessä hän oli kerännyt 2 184 ääntä. Muut ehdokkaat saivat ääniä seuraavasti: Rajalinna 1624, Airas 773, Kivikkokangas 1 663 ja Hugo Aattela 2 597.

Kristillisten sosialidemokraattien osanotosta kunnallisvaaleihin on ollut seurauksena, että heidän edustajiaan on valittu kunnantaluustoihin ainakin seuraavilla paikkakunnilla: Jyväskylässä, Vaasassa, Pirkkalassa, Lahdessa, Äänekoskella, Ruovedellä, Lappeenrannassa ja Joensuussa.

Kirkkoneuvostoihin ja kirkkovaltuustoihin on myös valittu liiton jäseniä. Näin on tapahtunut mm. Lauritsalassa, Lappeenrannassa ja Keski-Helsingin seurakunnassa. Viime syksynä Helsingissä saatujen kokemusten perusteella on tätä toimintaa päätetty tehostaa.

Kristillisen Kulttuurin Liiton hallituksessa on liittoa prof. Alasen ohella edustanut opettaja Niko Oksanen. Liitto on myös edustettuna Työväen Sivistysliitossa ja Rauhatyön Yhteisjärjestössä.

Liitto on kuulunut jäsenenä Kristillisten Sosialidemokraattien Pohjoismaiseen liittoon sen perustamisesta saakka 1947. Pohjoismaainen liitto on järjestänyt vuosittain vuorotellen eri pohjoismaihin kesäkokouksia, joissa suomalaiset aina ovat olleet mukana. Suomessa oli tällainen kesäkokous v. 1950 Järvenpään Seurakuntaopistossa. Sen noin 60 osanottajasta puolet oli ulkomaalaisia. Liitto on myös vuosina 1949 ja 1950 ollut edustajainsa kautta edustetuna Ruotsin vastaavan liiton edustajakokouksissa. Vuoden 1951 vappuna oli liiton sihteeri puhumassa Norjan liiton vappujuhlassa kolmella paikkakunnalla Norjassa. Pohjoismaisen liiton kautta on liitto epäsuorasti ja mm. eräisiin julkilausumiin yhtymällä vaikuttanut Uskonnollisten Sosialistien Kansainvälisen liiton toimintaan.

**SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN RAITTIUSLIITTO —
FINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA NYKTERHETSFÖRBUND
R.Y. VUOSINA 1949—1951.**

Liittotoimikunta.

Vuonna 1948 Kotkassa pidetyssä IX edustajakokouksessa valittiin Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton liittotoimikuntaan varsinaisiksi jäseniksi Johan Virtanen, Aino Lehtokoski, Alpo Lumme, Mauno Merilinna, Hugo E. Aattela, Ulla Tiilikainen, Osmo

Mantere ja Sylvia Vainionpää. Näistä liiton puheenjohtajana toiminut Johan Virtanen kuoli maaliskuun 17. päivänä 1949 ja saman vuoden lokakuun 14. päivänä katkesi Virtasen jälkeen puheenjohtajaksi valittu Aino Lehtokosken jälkeen toimi liiton puheenjohtajana Hugo E. Aattela.

Liiton X edustajakokouksessa, joka pidettiin Tampereella kesäkuun 15.—17. päivinä, 1951, valittiin liiton puheenjohtajaksi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi Hugo E. Aattela sekä varsinaisiksi jäseniksi Alpo Lumme, Mauno Merilinna, Ulla Tiilikainen, Elli Nurmnen, Tyne Leivo-Larsson, Reino Oittinen (kieltäytyi myöhemmin), Meeri Kalavainen ja Urho Merilinna. Varajäseniksi valittiin Martta Kulonen, Aino Malkamäki ja Väinö Kivisalo.

Liiton pääsihteerinä on vuodesta 1933 lähtien toiminut Yrjö A. Saarinen.

Järjestöt ja jäsenistö[^]

Vuoden 1949 lopussa kuului liittoon 567 aikuisten järjestöä, joissa oli 28.061 jäsentä sekä 169 Päivän Nuoret-osastoa joiden yhteinen jäsenmäärä oli 14.987. Vuoden 1951 alussa oli liittoon kuuluvien järjestöjen ja niiden jäsenten lukumäärä seuraava:

Aikuisten järjestöjä	609,	jäseniä	32.526
Päivän Nuorten osastoja	179,	»	15.892
Järjestöjä yhteensä	788,	jäseniä	48.418

Mainitun vuoden aikana on liiton jäsenmäärä edelleen kasvanut, vaikka tätä kirjoitettaessa (helmikuussa) lopullista jäsentilastoa ei ole ollut vielä käytettävissä.

Raittiuspiiri järjestöt.

Vuoden 1951 lopussa kuului liittoon 15 raittiuspiirijärjestöä.

Liiton toiminta.

Liiton toiminta on jakaantunut kolmeen päälinjaan, nim. yleiseen raittius- ja kasvatustyöhön, lasten ja varhaisnuorten raittius toimintaan (Päivän Nuoret) ja vapaaehtoiseen alkoholisti huoltotyöhön (Kansan Raittiusapu).

Liiton toimesta (siihen luettuna myös raittiuspiiri ja perusjärjestöt) on vuosina 1949—1951 pidetty pyöreän luvun 9.700 esitel-

mää, joita kuulemassa on ollut n. 700.000 henkilöä. Sitäpaitsi on järjestetty runsaasti elokuvailtoja, neuvottelukokouksia, juhlija ym. raittiustilaisuuksia. Uittokodissa Raittius- ja varhaisnuoriso-opistossa) on vuosittain pidetty neljä pidempää kurssia sekä useita lyhyitä kursseja.

Vuonna 1950 toimeenpantiin Liitokodissa työväen pohjoismainen raittiuskurssi. johon osallistui raittusväkeä Ruotsista, Norjasta, Islannista ja Suomesta.

Näkyvimpiä ilmauksia liiton yleisessä toiminnassa ovat olleet mm. yleisen raittiusviikon ja työväen raittiuspäivän viettäminen, neuvottelukokousten järjestäminen, työmaiden raittiustoiminnan kehittäminen, raittiusmainonnan ja -propagandan tehostaminen, raittius jaostojen perustaminen, raittiuskirjasten ja raittiuslehtien (Raitis Kansa, Sarastus ja Osasto-ohjaaja) julkaiseminen, maan raittius- ja alkoholipoliittikan seuraaminen jne.

Liiton yleiseen toimintaan on sisällynyt myös työväen kansainvälisen raittiustoiminnan vireillä pitäminen, työväen pohjoismaisen raittiuskokouksen järjestäminen Helsingissä 1850 sekä kiinteän yhteistyön ylläpitäminen pohjoismaisiin työväen raittiusjärjestöihin.

Päivän Nuorten toiminta ei ole rajoittunut ainoastaan raittiusvakaumuksen kasvattamiseen, vaan se on ollut laajaa ja monipuolista lasten ja varhaisnuorison keskuudessa tapahtuvaa ohjussa kasvatustyötä, johon on sisällynyt mm. henkisten harratusten valtainen, retkeily-, leiri- ja urehilutoiminta eikä monet muut lasten ja varhaisnuorten parasta tarkoittavat pyrkimykset.

Vuonna 1950 pidettiin Lappeenrannassa Päivän Nuorten liittujuhla, johon osallistui maan eri puolilta tuhatkunta tyttöä ja poikaa. Samoin osallistui vuonna 1951 Tampereella liiton edustajakokouksen yhteydessä vietettyyn työn ja kulttuurin juhlaan 650 Päivän Nuorta ohjelmansuorittajina.

Kuluneena kolmivuotiskautena Päivän Nuoret ovat järjestäneet mm. 67 leiriä, joihin on osallistunut 2.454 tyttöä ja poikaa. Niinikään on joka vuosi järjestetty ureheilun- ja näytelmäestaruuskilpailuja, samoin lausunta- ja laulukilpailuja, raittiuskirjoituskilpailuja jne. Varsin merkittäviä ovat olleet kautta maan järjestetyt ätienpäivä juhlat, suuret lasten raittiusjuhlat, näyttelyt, esiintymiset työväenjärjestöjen tilaisuuksissa, käynnit sairaaloissa ja kunnalliskodeissa jne.

Erittäin tuloksellista on ollut myös se työ, mitä on tehty lukuisissa Päivän Nuoret-osastoissa. Tuhannet työläistyöt ja po[^]jat ovat ahertaneet erilaisten käytännöllisten ja kasvattavien tehtäviensä parissa. Voimiaan säästämättä ovat myös sadat ohjaajat antaneet heille parastaan Päivän Nuorten harjoitustilaisuuksissa, viikkokokouksissa, juhlissa, retkillä leireillä ja monissa muissa kokoontumistilaisuuksissa.

Vuonna 1947 liiton yhteyteen perustettiin Kansan Raittiusapu, joka on järjestänyt maata käsittäviä alkoholihuoltotyöntekijäin neuvottelukokouksia, toimeenpannut viihdetilaisuuksia paitsi alkoholihuoltoloissa, myös vankiloissa ja työlaitoksissa sekä hankkinut alkoholihuoltoloista vapautuneille työpaikkoja, asuntoja, vaatteita jne. Kansan Raittiusavun aloitteesta perustettiin Rymättylään vapaaehtoinen alkoholihuoltola, jonne on voitu sijoittaa sellaisia alkoholisteja, jotka ovat halunneet omasta aloitteestaan päästä eroon väkijuomista.

Ruotsinkielinen raittiustyö ei aikaisemmin ole kuulunut liiton ohjelmaan, mutta Tampereen edustajakokouksessa, samalla kun liiton nimi muutettiin sekä suomen- että ruotsinkieliseksi, otettiin myös ruotsinkielinen raittiustyö liiton ohjelmaan.

Liitto on huomattavalla tavalla vaikuttanut maan yleiseen raittustoimintaan. Se on osallistunut yleisten pohjoismaisten raittiuskokousten järjestämiseen, ollut mukana maan raittiusliikkeen yhteisissä keskuselimityksissä ja komiteoissa ja päässyt tasa-arvoiseen aemaan maan toisen suurimman raittiusjärjestön, Raittiuden Ystävien, kanssa

Liiton työntekijäin lukumäärä on vuosi vuodelta kasvanut samassa suhteessa kuin taloudelliset mahdollisuudet ovat lisääntyneet.

Taloudellista toimintaa varten perusti liitto vuonna 1951 erillisen osakeyhtiön, jonka toiminta oli vuoden päättyessä järjestelyvaiheessa.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN RAITTIUSLIITTO —
PINLANDS SOCIALDEMOKRATISKA NYKTERHETSFÖRBUND
R.Y.

Yrjö A. Saarinen.

TYÖVÄENYHDISTYSTEN KESKUSLIITTO (TK) RY. TOIMINTA-KATSAUS VV. 1949—1951.

1. Jäsenistön kasvu.

Jäsenistön kasvu.

	221
202	
162	

1949 1950 1951;

Z. Kaupallinen toiminta.

Liikevaihdon kehitys miljoonissa markkoissa.

91,8

67,7

40

1949 1950 1951

MYYNNIN ERITTELY TAVARARYHMITÄIN:

Nimike	1949	1950	1951
Tupakkateoll.tuott.	20.213.256	— 33.035.084: —	35.774.628
Makeiset	7.896.699	— 13.792.612: —	16.424.690
Kahvi	2.418.992	— 4.121.311: —	6.330.624
Elintarv.teoll.tuott.	2.203.619	— 3.552.373: —	12.009.183
Kalustot	1.018.709	— 3.258.530: —	6.710.634
Paperitavarat	1.008.753	— 1.360.833: —	1.644.810
Tekstiilit	994.850	— 787.341: —	1.503.218

Rakennustarvikkeet	870.316:—	758.552	—	633.279	—
Rautakauppatavarat	596.861:—	1.220.339	—	2.096.301	—
Koneet ja laitteet	563.959:—	990.255	—	1.636.412	—
Lasi ja porsliini	534.655:—	729.522	—	2.582.575	—
Sähkö-, radioalan tarv.	531.206:—	302.463	—	1.501.417	—
Kemiall. teoll.tuott.	524.922:—	846.918	—	1.274.212	—
Tulitikut	356.379:—	436.544	—	974.906	—
Konttorikon. ja tarv.	158.646:—	201.460	—	463.085	—
Sekalaiset	153.240	263.811	—	211.830	—
Yhteensä.	40.045.562:—	65.657.948	—	91.771.804	— [^]

3. Rakennusalan ohjaus- ja neuvontatyö.

V. 1949 hoiti rakennusalan tehtäviä erityinne rakennusasiain valiokunta, joka yhteistyössä liiton arkkitehtitoimiston kanssa käsitteli rakennusasioita seuraavasti:

UUudisrakennuksia tai niihin verrattavia12
Korjauksia tai; laajennuksia12
Piirustusten tarkastuksia7
Lausuntoja12

Yhteensä 43

Vv. 1950—1951 hoiti yhdistysten rakennusasioita liitolle tätä tarkoitusta varten perustettu kiinteistöosasto. Osastolla oli oma vakinainen henkilökunta. Lisäksi liiton käytettävissä oli kaksi helsinkiläistä arkkitehtuuritoimistoa. Käsitellyt asiat jakautuivat seuraavan tilastoryhmittelyn mukaan (ensimmäinen numero tarkoittaa v. 1950, suluissa y. 1951).

Päätyö* y.m. piirustukset		Työ* selitykset		Kustannus* arviot		Tarveaine* laskelmat		Rak. töiden ylivalvonta	
Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.
7 (19)	9 (13)	2 (5)	6 (5)	1 (13)	4 (13)	1 (6)	5 (12)	1 (5)	- (-)
Piirustuk. tarkastukset		Rakennuksien tarkastukset		K [?] ns*ru [?] ktio* ^ - ^		Arkkiteht työt		Omat + « * » * & «	
Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	Puu* rak.	Kivi* rak.	
- (-)	1 (3)	3 (3)	17 (4)	1 (1)	3 (1)	(5)	(1)	(6)	